

מערכות

ידעון המגזין ואיש העבא העברי

דוד -
בעמדו מול גליה

ק"ה

אדר ב' - תשי"ז

תרפ"ז - 1957

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה

חזק ואמץ!

יקותיאל פדרמן

(חברת מחפשי נפט לישראל בע"מ)

"ישאסבסט" תעשיה ישראלית לאסבסט-צמנט בע"מ

מלון דן — תל-אביב

קבוצת ישראל-מיאמי

חברה להספקה והובלה

החברה הישראלית להשקעות ופתוח בע"מ

לנקו (ישראל) בע"מ — מוצרים כימיים לבנין)

תוכן העניינים

8	סא"ל מ. פילבסקי	גם כיום וגם כלילה
15		<u>ביווררים ודעות בענין הכוח הלוחם של מחר, יפודו ודמותו</u>
16	צות מערכת "ארמי"	ב. מה בין "צופורים" ל"כדורים"
20	צות מערכת "ארמי"	מה נושאים הקליעים הכליסטיים
23	ד"ר תורנטון פיגי	הפעלת צבאות ב"מלחמה מוגבלת" — כיצד ?
28		אמרות, השגות, מושגים
29	סרן מ. שריד	הגנת משלם ה"מזלג"
37		תחרות רשימות מס. 13 — הכרזה
		<u>בעקבות מכתבים טקטיים</u>
38	"עמוד האש"	הספר על הדבור
40	אל"מ מ. פלד	קרבות שריון 1939-1945 וב. במישורי רוטיה
44	י. הררי	בית חולים שדה (עמוד קריקטורות)
		<u>מכתב לקצין מילואים</u>
45	שי	יש מה לתקן !
		<u>במת מערכות</u>
47	יששכר המהרהר	הרהורים לאחר קרב
49	ראובן	תחליפים, חילופים, תקריות
50	סרן ג. מאיר	הקרב על גבעת "האף הארוך"
		<u>תוצאות תחרות רשימות מס. 12</u>
52	סרן מאיר גויבך	רב הסמלים הפלוגתי — תפקידיו, מעמדו ובעיותיו
53	רס"ר חני עובדיה	תפקידו הרב-סמל
		<u>מעבר לתיל</u>
55	ג. ריגואן	סתימת הגולל על המחשבה המצרית
57	ג. ריגואן	החייל הישראלי בראי מצרים
58		ממסמכי הצבא המצרי פקודת מבצע מפרץ עקבה מס. 2
65		נשק אויב
74		עצמת הימוש מוגברת לצבא עירק
76		זיהוי רק"ם נגמ"ש סוביאטי BTR-152
78		<u>בעולם החמוש</u>

לקראת תמורות בכוחות-המזוינים של בריטניה

תמונת השער — פסל דוד, יצירת ליאונרדו ברניני

(ברשותו האדיבה של מוזיאון ת"א)

"מערכות"

בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל

המערכת והמנהלה: הקריה-ת"א, רח' ג' מס' 1

מ' ומה בחוברת

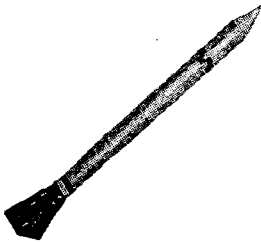
ציונים לקורא

גישתו של סא"ל מ. פילבסקי אל הנושא „לוחמת לילה“ כפי שהיא מתבטאת במאמרו גם ביום וגם בלילה (עמ' 8) משתמעת כמובן מעצם שמו של המאמר. רשימה זו נכתבה ע"י סא"ל מ.פ. במסגרת העבודות בכתב בבית ספר לפיקוד ומטה, ואף שלא זכתה ב„פרס הראשון“ (שניתן לסא"ל ז. יצחקי בעבור רשימתו „לחימה בלילה“; ראה „מערכות“ ק"ב, עמ' 17), ציינה אותה הנהלת ביה"ס לפו"ם במיוחד, והמליצה על פרסומה. קוראי „מערכות“ ימצאו ללא ספק ענין לא רק בהנחת היסוד העוברת כחוט השני במאמר, והמבוססות יפה על דוגמאות של קרבות, אלא גם בעצם העלאת קרבות אלה, אשר רובם שאובים ממלחמת הקוממיות של שנות תש"ח-תש"ט, ואחדים מהם הסיפורי בינתיים ללבוש משמעות וחיוניות מחודשות באשר נתחוללו במקומות (ולעתים — אף במסיבות) הקרובים עד-מאוד למקומותיהן של פעולות קרב שונות במסע סיני" — ויש ואף זהים אתם. רצה המזל כי לפחות אחד הקרבות שהועלו על ידי בעל המאמר (אשר נכתב, כמובן, מספר חדשים לפני מסע סיני) נתרשח באותו מקום עצמו בו השתתף הוא עצמו בקרב קשה ורב ערך, שתוצאותיו קירבו מאוד את ההכרעה באחד המהלכים החיוניים של מסע סיני. מספר מאמרים משל סא"ל פילבסקי נתפרסמו כבר מעל דפי „מערכות“ בחוברות צ"ג-ד.

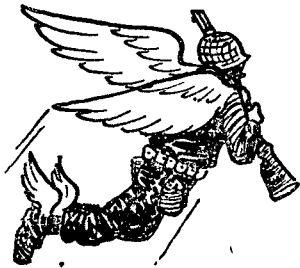
„כדורים“ — או „צפורים“? לכאורה — שם-מאמר, והגדרת-נושא, משונים ביותר לנבי

עונות צבאית רצינית, אך משנסיר את הקליפות ונעלה את הגרעין — והנה ראינו למה כוונת אותו ירחון-צבא אמריקאי בעל מעמד, „ארמי“ שמו. מאמר זה (אשר מחברו — „חבר עובדי-מערכת“ של הירחון) שם לו לתפיד קיד את קביעת ההבחנה הברורה בין מטוסים דמויי-קליעים מכאן, וקליעים דמויי-מטוסים מכאן. גרסתו היא: ה„מטוסים“ — לחיל האוויר, ה„קליעים“ — לחיל הצבא-היבשתי. המסכים — יסכים. החולק — יחלוק. אך כולם יוכלו להשכיל לא-מעט מהצגת הענין ומציוני העבודות שבמאמר. אכן, גם מעצמה אדירה אשר הן „קליעים“ והן „צפורים“ לה — אינה פטורה, כנראה, מדאגות: בראש וראשונה — כיצד להסדירם, ועוד יותר מזה — כיצד להשתמש בהם בתכלית הרצויה-מכל: להיות מוכן למבחן מלחמה ולמנוע בעדה.

גנרל פולר, הסופר וההוגה-הדעות הנודע (אם כי לעתים קרובות יוצא-הדופן —

ביחוד בכל הנוגע לעניני פוליטיקה ואידיאולוגיה) עמד כבר בספרו רב-הענין „מלחמת-העולם השנייה“ על ה„סתירה“ כביכול שבין שתי המגמות בהפעלת עצמת אוויר: הפצצות-רבתי מזה, וניצול הניידות-האווירית. לשם הכנסת קצב ויוזמה חדשים ומהפכניים לתוך מבצעי הצבאות — מזה, הוא קבל מרות על ההזנחה הבלתי-מוצדקת של המגמה השנייה. כמה וכמה מההערכות שבחלק המתפרסם בחובי „מערכות“ זו מתוך מאמרו המאלף והנרחב של ד"ר תורנחוף-פיגו (הלקוח אף הוא מתוך הירחון „ארמי“ האמריקאי) נשמעות, במידה מסוימת, כהדים למחשבותיו אלו. עד כמה קולעות לעתים הערכותיו ניתן לראות בעליל מתוך הקטע המתפרסם בחוברת זו במדור „אמרות, השגות לרושנים“. קטע זה עומד על ענינים שהינם קרובים מאוד למעגל מחשבתנו כיום: הסכנות הגוברות של מלחמות „מקומיות“ הצומחות דוקא מתוך „תיקו“ ו„שביתת נשק“ אטומיים-עולמיים...

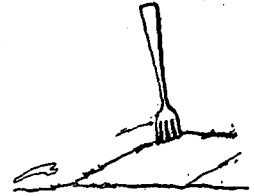

מי ומה בחוברת

„אפילו אמלטון הלביש את קונויו כמחשבות יסוד בצורות של דרישה ודמונים

בחברותא“. כי אין סתירה בין השנים: עיון מזה — והנאה מזה. אמת זו, כשהיא משמשת לנו קנה-מידה בשעת קריאה בסיפור „הגנת משלט המולג“ לסרן מנחם שריו, איש מערכת „מערכות“ (עמ' 29), פירושה שיש ומקסימום של קליטת הענין יושג דוקא שעה שסוגיה טקטית או אימונית לובשת צורת סיפור-מעשה שוטף ורדוף-התרחשויות.

אכן, צורה זו של הרצאת-ענינים אין בה משום חידוש בספרות ובעתונות הצבאיות, ובעצם, כבר הופיעו על דפי „מערכות“ דוגמאות אחדות לכך; אך הפעם תופס הסיפור-הבעיה את המרובת: אין הוא מסתפק בכך שמושגת באמצעותו צורה רעננה יותר של הצגת הענין — צורה העשויה לדרבן את התענינות הקורא ולהקל עליו את קליטת המושגים; כחנתו גם להפעלת הקוראים באפיקי הדיון גופו. הסיפור-הבעיה משמש פתח להצגת הסוגיה של הגנת מוצב לדיון בקרב הקוראים. באמצעות „תחרות רשימות מס. 13“, אשר ההכרזה עליה באה צמודה אל סיום הסיפור. הדרך הטובה ביותר בה יוכלו קוראי „מערכות“ להביע את הערותיהם והערותיהם לנסיון זה של „ריענון“ הצגת נושאים טקטיים ולימודיים בחוברת זו היא, כמובן, ע"י השתתפותם בתחרות הרשימות האמורה.

מסיבות בלתי תלויות במערכת לא ניתן לפרסם בחוברת זו את פרשות-סיני אשר על עבודת ההכנה שלהם הודענו לקוראים בחוברת הקודמת. הננו מקוים שהדברים יראו אור בעתיד לא רחוק.

המערכת

לא הרי שלגין של חבל דון בחורף 1942 כחרי חולות ה„מדבר-המערבי“ בחרפיהן וקיציהן של אותן שנים. מוצאם של רבים בישובנו קרוב יותר אל אותו נוף מושלג, אך מציאות המלחמה של חולות מדבר סמוכה הרבה יותר לדאגות-המלחמה של צה"ל. יתכן, על-כן, כי החצי השני של הסקירה המאלפת לאל"מ מ. פלד על ספרו של גני פון-מאָלנתין „קרבות שריון“ הגינת ב„מערכות“ הפעם (עמ' 40) והעוסק לא-עוד בקרבות סידיראוק ועלס-חלפה, כי אם בפרקי קרב נבחרים בשולי מערכת סטאלינגרד — יראה לאחזים מקוראיו כ„רחוק מדי ממציאותנו-אנו“, ולא הוא. עם כל ההבדל שבתנאי האקלים (וכמובן — במימדי כוחות

ועצמתם) יש לא-מעט מן המאלף ומן המעורר מחשבות ואפשרויות „מקבילות“, בתאוריו וציוניו של פון מאָלנתין. אמנם ההבלטה המתמדת של תחכולות והצלחות גרמניות איננה עשויה להנותנו, אך אין ספק כי מבחינת לקח צבאי-מקצועי יש ביריעת המאורעות אשר פורש לפנינו כדי לענין ולהשכיל. שתי הקסדות, המקשטות רשימה זו מסמלות את שני הידיבים שב-האבקיות המתוארות ע"י פון מאָלנתין: מימין קסדה רוסית, ומשמאל קסדה גרמנית.

מ' ומה בחוברת

מסע סיני לא ארך חמשה-ששה ימים — אולם אותו מספר הדיש (אם לא יותר מזה) נבלה במאמץ לסגל-לעצמנו, ולעכל, את מלוא תוכנם ומשמעותם, לקחייהם וצחייהם. המכתב אל קצין המילואים" (בעמ' 45) — בו מתחזקת סדרת המכתבים, הנהוגה במערכות" מזה שנים אחדות —

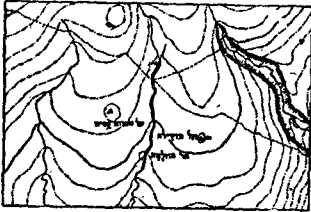

תורם אף הוא את תרומתו להצגת בעיות וצרכים שנתבהרו ונתבלטו ביתר שאת מתוך התבוננות נאמנה באירועיה וחיונותיה של מלחמה קצרה זו. את ראיתו הכללית, בדבר מעינות הנכונות הממכים בקרב אנשי השורה של צה"ל לרבותיהם — לעלים אף כנגוד ל"מראית העין" הפרו" זאית — מתבל בעל המכתב" בהדגשת הצורך כי הספקדים ידעו לא רק לנהוג במחלמש איתן" בקרב (וכרור לו כי אמנם כך נהגו) אלא אף לדעת שלא לרפות את שליטתם המכוננת ולהתמיד בהתנהגות שיש בה משום

נתיות דוגמה אישית לפיקודיהם (ושלא להיות לדוגמ, לפי ביטויי הצירוף) גם לאחר הקרב, בשלהי ההתבססות והניצול, ההשתלטות וההתארגנות. אכן, עדיין אין בעל המכתב" דולה בזה את נושאו הנרחב — ועוד ידו נטויה לו, לקראת "מכתבים" עתידיים.

לאו דוקא מקרה הוא כי ראשיתה של סדרת המכתבים אל קצין המילואים- במערכות" חלה מיד לאחר תום קרבות תל-אלימוסילה שבאזור המפורז" בגבולנו עם סוריה — קרבות מצומצמי היקף יחסית אך עקשניים, עקובי דם ורבי-לקח.

"המכתבים" הראשונים (חוב' ע') — "ההחזקה בקרקע", חוב' ע"א — א. "אי התלות באש", ב. "אימוני לילה", חוב' ע"ב-ג — "הלחימה אל היעד ועל היעד" נעודו מלכתחילה לנצל את נסיונותיהם ולקחם של אותם "קרבות בחוך שלום". תועלתם אז — אינה מוטלת בספק, וכלל וכלל לא יזיק גם כיום, אפילו למפקד מנוסה ועל אחת כמה וכמה לקצין ולמש"ק המתחילים, לעיין בהם עיין-היטב. אך, "יופיים ולקחי". וסימן טוב ופורח הוא לסדרת המכתבים" המתחדשת כי

היא נפתחת בעקבות מסע סיני ועומדת לנצל ולהגיש את הנסיון שנרכש בו. בזה תמלא בודאי, כמלוא המובן, את שליחותה כסדרת "מכתבים אל קצין המילואים" — בתתה הודמנות לשכבת המפקדים הרחבה בצה"ל שלא נקראה להשתתף במסע סיני לעמוד על הענינים, הבעיות והפתרונות שהם תולדת אותו מסע, ולהיות שותפים לנסיגתו זה של צה"ל בכלל.

צירוף הרשימות והמסמכים, הניתן בחוברת זו תחת הכותרת המשותפת, מעבר

לתי"ל איננו מבשר דוקא הקמת מדור-קבע חדש במערכות. אולם מדי פעם, בהתרכז ידעיות מחכימות על המעשים אשר נעשים בקרב צבאות המדינות המכריזות על עצמן השכם והערב כאיביה של ישראל, או על הרוחות המגשבות בתוכן — תביאן המערכת תחת הג"ג של שער-מדור זה. המסמכים המצריים הצבאיים הניתנים הפעם נמנים כמובן על אלה שנפלו בידי גייסותינו כמסע סיני. שתי הרשימות רבות-הענין על עולם משגיו ו"תרבותו" של צבא מצרים כיום נכתבו בידי מר נסים ריגיואן, אשר בשנה האחרונה כבר פרסם סדרת מאמרים והערות ספרותיות מעל דפי "גירוסלם פוסט".

הרופאים אשר כתבו את ספר הבריאות — ראשון הספרים העבריים המוקדש כולו

לנושא זה — אולי לא התכוונו לכך, אבל בעצם ספר זה מלמד, כיצד תשמור על בריאותך ולא תיפול לידי הרופאים האורבים לך. הספר הוא כבחינת "אינציקלופדיית בריאות", אולם שלא כמו רוב האינציקלופדיות המגישות על כל נושא מנה מרוכות מדי בשביל התנווט ושטחית מדי בשביל איש המקצוע — מצטיין ספר זה בכך, שהוא מגיש מנה שוה לכל נפש בכל נושא ממכלול הנושאים הנוגעים בבריאות האדם — החל מתיאור הנגיפים והחיידקים, עבור אל התגינה האישית וכלה בסכנות הצפונות בלוחמה ביולוגית כימית או אטומית. מחברי הספר ועורכיו הצליחו להגיש את החומר, הנוגע בגופו של כל אחד ואחד, בצורה מושכת וקלה, וליחזהו בצירים רבים. ספר הבריאות הופיע בימים אלה בהוצאת "מערכות" ונמצא למכירה לכל המעוניין.

הקורא!

המערכת שואפת להדק את הקשר עם קוראי הירחון, ומבקשת את חות דעתך על חוברת זו. שאלון מעין זה יצורף מדי פעם לחוברת במגמה לעמוד על תגובות הקוראים.

כתוב הערותיך בדיו ובכתב ברור!

מי זמה בחוברת .....

גם ביום וגם בלילה .....

כירורים ודעות .....

מה בין "ציפורים" ל"כדורים" .....

מה נושאים הקליעים הבליטיים .....

הפעלת צבאות ב"מלחמה מוגבלת" — כיצד? .....

אמרות, השגות, מושגים .....

הגנת משלט ה"מולג" .....

תחרות רשימות מס. 13 .....

בעקבות מכתבים פקטיים .....

הספר על הדבור .....

קרבות שריון 1939-1945 ב. במישורי רוסיה .....

בית חולים שדה (עמוד קריקטורות) .....

מכתב לקצין מילואים .....

יש מה לתקן! .....

כמת מערכות .....

הרהורים לאחר קרב .....

תחליפים, חילופים, תקריות .....

הקרב על גבעת "האף הארוך" .....

תוצאות תחרות רשימות מס. 12 .....

רב הסמלים הפלוגתי — תפקידי, מעמדו ובעיותיו .....

תפקידי הרב-סמל .....

מעבר לתיל .....

סתימת הגולל על המחשבה המצרית .....

החיל הישראלי בראי מצרים .....

ממסמכי הצבא המצרי — פקודת מבצע מפרץ עקבה מס. 2 .....

נשק אויב .....

עצמת חימוש מוגברת לצבא עירק .....

זיהוי רק"ם נגמ"ש סוביאטי BTR-152 .....

בעולם החמוש .....

לקראת תמורות בכוחות-המזוינים של בריטניה .....

הערות והצעות .....

מנזי / לא מנזי

כתובת

דרגה

שם

השולח:

תלוש כאן

במספר חוברות נופס בטעות
כי אין צורך בכול למשלוח סופס זה.

קפ"ל שני

דברי רפוס

בול בן
50 פר'
או חותמת
דואר צבאי

קפ"ל שני

לכ'
"הוצאת מערכות"
ת.ד. 7026
תל-אביב

קפ"ל ראשון

השולח:

קפ"ל רביעי

.....
.....
.....

↑
מדבק כאן

סי' ומה בחוברת

אחד מעתוני בריטניה הנכבדים התמם לפני שבועות מספר (או שמא הטמטם בפועל ?) וכתב כי אמנם הישראלים הכבידו חטוא ביוזמם את מלחמת סיני (אף נסתייעו בטייסייה-קרב הצרפתיים...) אך בכל זאת אין להאשימם בגולת הכותרת של הזוועות, בשמוש בנפלים — שכן, אפילו המצרים עצמם טרם האשימום בכך, כפי שודאי היו עושים". גראים הדברים כי אותו עתון לא ידע ולא שמע על מלחמת קוריאה ועל פעולת מטוסי ארצות "קהילת-העמים הבריטית" במסגרת "כוחות האויר של או"ם" — מלחמה בה השתמשו שני הצדדים בנפלים ככל שידם מגעת. האמת היא, אמנם, כי נשק זה של נפלים — וכל נשק אש, דהיינו נשק-שריפה — נמנה על האיומים שבנוראות מלחמה. אך אמת לא פחות שרידה-אומרת כי השימוש בו הפך (לפחות, במסיבות קרב מסוימות) לנוהג בכל הצבאות — לאו דוקא בצורת נפלים המוסל-מך-השמים, כי אם גם בדמות להביוורים ומוקשיראש למיניהם. והלוא בזכרונו אנו, ככלל, צריך להיות שמור גם זכר אותן התקפות רכב נושא-להביוורים מצרי אשר התנסו בהם גייסותינו בקרב רפיח, שהתחולל ב-3 בינואר 1949. מכל מקום, צדקה עשה עם אנשי צה"ל "עמוד האש" שנטל קילמוס בידו והעלה על הנייר את זכר מעשיו של ה"דבור" במלחמת-העולם השנייה, אשר הענין שבהם עלול להתגלות כאקטואלי למדי בכל הזדמנות עתידה של התנכלות אויב. דרך אגב, "שם עט" זה של המחבר — האם למסע סיני מניאז מניאז נתכוון? קוראי "מערכות" (ו"צקלון") ותיקים יזכרו ודאי כי נושא זה של זין-האש אינו חדש כלל בדפיהם של ירחונים אלה. והרי פרוט "קצר":

ב"מערכות"

1. יורקי להבה והשמוש בהם — רשימות-קצרות, 53 ו'
2. הצתה צבאית — חלב — ז' 19
3. זורקי האש והטקטיקה שלהם — אילואנסקי — כ"ב"כ"ג 111
4. זין האש הבריטי החדש ויכולתו הטקטית — כ"ב"כ"ג 121
5. האש היונית — כ"ב"כ"ג 124
6. כיצד להלחם בזורקי אש — נ"א 64
7. הנאפאלם בקרב — ע' 71
8. להביוורים — ע"ד 32
9. הלהבה לעזרת חיל הרגלים — לויט' קולי' ולטר ל. מילר — ע"ד 33
10. מוקשי אש — ע"ד 38

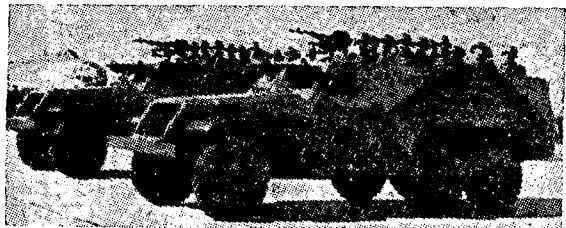
וב"צקלון"

1. קרב התקפה בערים וישובים — א. בוכנר וא. הקנר — 15
2. הלהביוורים במרכז פלוגת המחץ — קפ"ג. בוטי-קופר — 19
3. נאפלים — נשק להבות — מיר-ג' פ. בנלין — 2
4. להבהיור — קומנוג' פ. סלריה — 5
5. אקוח חדש ללהביוור — תמונת שער — 40
6. לקח לחימת לילה — המיור ה.ב. חטקינס — 32
7. רכס שברון הלב — הקפ"ר. ר.א. גיזגלר והקולי ק.ד. מקפדן — 33

טובה לא מועטה טמונה בה"ספד" זה על ה"דבור": העיון בו יניע אולי קוראים מקוראי "מערכות" לדפדף מחדש (בשביל רבים "חדשים" — ודאי בפעם הראשונה!) באחדים ממאמרים ורשימות אלה שנצטברו בכרכי "מערכות" ו"צקלון" במשך שנות צבירה לקח-צבאי.

התפישה האמריקאית בענין החרמ"ש, מבנהו והפעלתו עתה כנראה על רכבי-חלל-י

בשלמות ובעל שריון מקיף (לרבות גג). לעומת זאת התפיסה הסובייטית באותו ענין בנויה עדין על תנועה בגלגלים ועל רכבי-משורין פתוח. אכן, הרכב הסובייטי השש-גלגלי — מעלה גדולה נודעת לו (לעומת חולשתו באשר לפגיעותם של הרכב גופו ושל הצות שבו, מחמת העדר מחסה-ראש), הטמונה בראש-יוב ראשונה בתחום כושר-התנועה — והיא מתבטאת באותו סידור גמיש שבו, המ

אפשר התאמת מידת ניפוחם של צמיגי הגלגלים השונים אל התחאים וטיב הקרקע בחלקת השטח המסוימת בה נע הרכב ברגע הנתון. דמותו החיצונית של רכבי-הסעתי-גייסות-סובייטי זה, מבנהו ופירוט נתוניו — בעמ' 76.

גם ביום וגם בלילה*

"בביצועו של מסענינותוק זה, אשר הקרבות המקומיים לכיבוש ישובים שימשו בו חוליות, יש לציון את השימוש רכיפנים ביתרון החפתעה — החפתעה המקובלת אצלנו, זו של התקפת-הלילה, והחפתעה הבלתי צפויה" של התקפת-יום דוקא..."

(קרבות תש"ח. מערכת לוד—רמלה עמוד 247)

חמות צבאנו בעתיד, כי גם בתנאי נחיתות כללית נצטרך לארגן את כוחותינו כך שנוכל להשיג עדי-פוח חומרית מקומית. בנקודה המכרעת. נגדיר רא-שית כל את מושג העדיפות החומרית: זוהי עדיפות כמותית, בכוח אדם ובאמצעי לחימה, אך במיוחד מתבטאת היא בעדיפות בארטילריה. בשריון ובאוי-ריה. לעתים נוכל להשיג עדיפות חומרית מחלטת על האויב ולעתים נגיע לעדיפות מועטה בלבד; לעתים נשיג עדיפות באויריה ונמצא בנחיתות באר-טילריה או בשריון. לעתים, להיפך, תמצא את עצמך עדיף בארטילריה או בשריון ונחות באויריה.

הפעלת כוחות בלילה — או ביום — בצורות המלחמה השונות

ה ג נ ה

ברור כשמש כי כוח שיש בידיו עדיפות חומרית לא ילחם לאורך ימים בקרבות הגנה. עם זאת, אנתח בקצרה גם את צורת מלחמה זו, קרב ההגנה. (ולו גם למען "הסדר הטוב" בלבד). עצמת האש, מכל הסוגים, ודאי ש"משחקת תפקיד" מכריע בתכנונם וניהור-לם של קרבות הגנה. עצמת האש מופעלת נגד האויב בטוחים רחוקים ככל האפשר, ומרכזים אותה נגד כל מאמץ התקפה של האויב שיסכן את מערך ההגנה שלנו. כדי להפעיל את האש בייעילות ישמח המגן לנהל את קרב ההגנה ביום. לכן ניתן לסכם, תיאורטית, כי בהגנה מוטב בדרך כלל להפעיל את הכוחות ביום מאשר להפעילם בלילה — דא-עקא, כוח הלוחם בקרב הגנה אינו יכול לקבוע את המועד בו הוא יותקף. נמצאנו למדים, כי כוח מגן חייב להכין עצמו לקבל התקפה בכל אחת משעות היממה, אפילו דורש הדבר שינויי הערכות וקיום מתח-כונ-נות רב.

ביום גשום אחד בשנת 1949 (או אולי 1950) זומנו כל בוגרי קורס המ"מים משנת 1945 לכנס בבית פעילי ההסתדרות בת"א. הכנס עסק בשני נושאים: בסיכום לקח קרבות מלחמת העצמאות ובחלוקת סי-כות של בוגרי קורס ממ"ם (קורס-ממ"ם 1945 הופ-סק בשעתו בשבוע לפני הסיום, בגלל תחילת המאבק נגד הבריטים, החניכים לא הספיקו לקבל סיכות).

איני זוכר מדוע קרה הדבר, אולם עובדה היא שאחזתי להגיע לכנס ולא נכחתי בדיון הסוער שהתקיים בענין הפקת הלקח מקרבות מלחמת העצ-מאות. בהכנסי לאולם שמעתי את סיכום הדיון מפיו של מפקד הקורס לשעבר. מתוך דבריו הבינותי שהדיון סבב בעיקר על הציר של לחימה-בלילה. הוא צידד בגישתם של באי הכנס מאנשי חטיבת גבעתי וחטיבת הראל, שתמכו בהפעלת כוחות בלילה בלבד — ואמר כי נבכר להפעיל את כוחותינו בלילה בלבד אפילו אם תהיה לנו עדיפות חומרית על אויבינו.

ואני, הקטן, שהגעתי לכנס מחטיבת הנגב, לאחר נסיון מבצע "חורב" ומבצע "עובדה", ידעתי כי אילו היינו מפעילים את כוחותינו רק בלילה לא היינו מגיעים לעולם לאבו-עגילה ולאילת. חרה לי מאד כי אין אנשינו חולקים את הכבוד הראוי למלחמת התנועה ולקרב הרדיפה הנעשים בעיקר ביום (אם כי לא ביום בלבד). באותה הזדמנות כבר לא יכלתי לקבל את רשות הדיבור כדי להביע את דעתי בשאלה האם בתנאי עדיפות חומרית נשאף להפעיל את כוחותינו בלילה בלבד — או שנפעילם גם ביום וגם בלילה. ארשה, לעצמי, אם כן, לסכם עתה את דעתי באותו ענין.

בעית העדיפות החומרית תהיה בעיה מכרעת במל-

* רשימה זו נכתבה במסגרת העבודית בכתב ב"פ"ם.

לכן אתרכו בהמשך דברי אלה בעיקר בניתוח הפעלת הכוחות בהתקפה.

מהם היתרונות שמקנה הלילה לתוקף

בגלל החשכה פוחתת יעילות האש של המגן, כך שהתקפה בלילה כרוכה בדרך כלל באבדות קטנות יותר מאשר התקפה ביום. גוסיף לכך את העובדה שכוחות מסתערים יכולים לתמרן בלילה בחסות החשכה ולהגיע בהסתר עד לעמדות ההסתערות. התקפה בלילה מאפשרת, איפוא, לתוקף לצמצם את שלב הלחימה אל היעד עד למינימום, ולהעמידו רק על הסתערות מטוח קצר. כל חשיבותה של התקפת הלילה מקופלת, לדעתי, ב"חסכון" זה של שלב הלחימה אל היעד. ניתן אולי לסכם את הרעיון בצורה של פתגם: "בלילה אין לוחמים אל היעד כי אם נעים אל היעד".

התמרון המוסתר בלילה מקנה לכוחות המסתערים אפשרות רבה יותר להגיע לכל נקודת תורפה במערך האויב, אפילו אם היא נמצאת באגף או בעורף. בלילה יכולים בכוחות מסתערים גדולים — להגיע לנקודות התורפה שבמערך האויב בנתיבים כאלה, אשר ביום שולט עליהם האויב באש ובתצפיתו שלטון ללא מצרים. בלילה יכול חיל-רגלים לבצע תמרון עמוק בהליכה ממושכת, להגיע לשטחים החיוניים ביותר שבמערך האויב ולתקפם במפתיע. בלילה יכול התוקף לתמרן את גייסותיו ולתקוף את מערך האויב במספר צירים בבת אחת — מבלי שהאויב יידע היכן המאמץ העיקרי של ההתקפה המונחתת עליו, היכן המאמץ המשני והיכן ההטעיות. בלילה ניתן ל"סגן" כוחות גדולים (רגלים וממונעים) לעומק מערך האויב כדי לתפוס שטחי-מפתח בלתי מוחוקים, או כדי לתקוף את מערך האויב מעורפו, או כדי לפשוט על מפקדות ומתקנים עורפיים, או כדי לתקוף את עומק מערך האויב במקביל להתקפה על מערכו הקדמי.

הלילה מסייע לכוחות המסתערים להתגבר על מכשולים מתעלים, הגנתיים ומאבטחים. לא אחדש מאז מה אם אזכיר לקורא כי מכשול יכול לעכב או לעצור את התוקף רק אם הוא מכוסה באש. קל יותר לתוקף להתגבר על המכשולים, להתקין בהם מעברים ולעברם בלילה, מאחר שיעילות האש של המגן בלילה פחותה מאשר יעילות אישו ביום. לכן ישאף כל כוח תוקף לעבור את רצועת המכשולים (שדות מוקשים, מכשולי מים ועוד) בשעות הלילה. כדאי לציין כי פריצות המכשולים ברוב התקפות ההבקעה של

נסיגה מבוצעת בדרך כלל בתנאי נחיתות חומרית לכן לא אטפל בה ברשימה זו. מכל מקום, מן הראוי לציין כי לקח מלחמת העצמאות מורה לנו שנסוגה לאור היום כרוכה באבדות כבדות ולעתים עלולה היא לגרום להשמדה מחלטת. של אחדות מההיחידות (אסתפק בכך שאזכיר את נסיגת חטיבה "שבע" מלט"ר) באם נאלצים כבר לסגת, יש לעשות כל מאמץ ששלב ניתוק המגע יבוצע בשעות הלילה. כדאי לדעת שצבא ארה"ב, שאמצעיו החמריים מרובים מאמצעיו של צה"ל, גורס גם הוא אותו הדבר בערך: "ניתוק מגע ביום כרוך בדרך כלל באבדות כבדות ובאי-סדר; לכן יש לבכר להלחם בקרב הגנה עד רדת הלילה ולנתק את המגע בחסות החשכה".

(ספר הדרכה "Infantry Regiment"—FM 7—40; הוצאת ינואר 1950; עמוד 291; סעיף 327).

התקדמות ורדיפה

כוח מתקדם ורודף ישאף לפעול במהירות, במלוא קצב-המנועים שלו. עליו לעשות זאת כדי שיספיק לחזור לעומק שטח האויב. לערער את עורפו, למנוע אותו מלהתארגן-מחדש, לזעזע את רוח גיסתיו ול-השמידם בעודם מבלבלים. תנועה במלוא קצב-המנוע פירושה, שעיקר ההתקדמות יבוצע ביום. מכאן נובע כי ברמה של עוצבה נעדיף להפעיל את כוחותינו, בהתקדמות וברדיפה, ביום. אכן, לשם כך, נהיה חייבים להקנות לכוח מתקדם, או לכוח רודף, עדיפות באיוריה, בשריון ובכוחות ממונעים. אם לא נעניק לכוח רודף את העדיפות החומרית הנדרשת, נפגע ביכולתו לבצע את הרדיפה עד חרמה. אולם אל לנו לקבוע כי בשעות הלילה נפסיק את ההתקדמות או את הרדיפה. עלינו לזכור כי אותו גורם המהירות הוא שיכתיב לנו להוסיף להתקדם ולרדוף את האויב גם בשעות החשיכה. ענין זה של התקדמות ורדיפה ביום ובלילה דורש הבהרה נוספת — ועוד אחזור אליו בהמשך הרשימה.

ח ת ק פ ה

מוצגת השאלה: — האם בתנאי עדיפות חומרית, יש לבכר הפעלת כוחות בלילה דוקא — או שצריך להפעילם גם ביום וגם בלילה? דומני כי בסוגיות "הגנה", "נסיגה" ו"התקדמות ורדיפה" לא היתה בעיה זו כה חריפה כפי שהינה ב"התקפה". אם נזכור שכל התקפה ברמה של עוצבה חייבת להסתיים בפריצה וברדיפה, יתברר לנו מיד שעלינו לעיין היטב בבעיה ולנתחה מכל צדדיה לפני שנגיע לידי הכרעה.

הדרך באורות מלאים והפתיעה את המוצב המצרי שהיה בטוח כי נוסעת אליו שיירה מצרית.

נראה לי כי ניתן לסכם פרק זה ולקבע שאת שלב החדירה תבכר עוצבה חוקפת, בכל המקרים, לבצע בשעות הלילה. היא תשאף לעשות זאת גם אם תחזור באמצעות הבקעה, גם אם תחזור בדרך של הסתננות וגם אם תבחר לשלב את השתיים (מאמץ אחד — יבקיע, והשני — יסתגן).

איך נפעיל שריון, אויריה וארטילריה בלילה

כדי שנוכל להפעיל שריון, אויריה וארטילריה בלילה ביעילות מלאה תיביים אנו לפתח אמצעי עזר משוכללים שיאפשרו להפעיל את אמצעי הלחימה הללו בלילה ממש כמו ביום. במידת הידוע לי, ניתן להשתמש בשלושה אמצעי עזר עיקריים: ציוד הקרנה אינפרא-אדום, מכ"מ, והאמצעים להארה מלאכותית. אם ירצה התוקף, למשל, להשתמש בשר-יון לשם סיוע לחי"ר או לחרמ"ש בהתקפה על מערך כים מוגנים, לא יוכל לבצע זאת בלילה בלי אמצעי הארה מלאכותית. אין בכונתי לפרט את אמצעי העזר הללו אולם עלינו לדעת כי בלי שימוש בהם לא נוכל להפעיל בלילה את העדיפות החומרית שלנו ב"מלוא" הקיטור". לכן יש לומר כי אסור לה, לעדיפות החומרית, שתצטמצם בכלי הנשק בלבד, ועליה להקיף גם את שטחי המדע והמחקר הנסיוני.

אף על פי כן ניתן להפעיל את אמצעי הלחימה העדיפים שלנו בלילה גם בלי אמצעי עזר משוכללים, ואעמוד תחילה על הפעלת שריון בלילה. את השריון ניתן לתמרן בלילה, אף בלי אורות, כמעט בכל שטח עביר-לשריון. במקרים כאלה תהיה תנועתו של השריון לרוב איטית, והיא עלולה גם לגרום נזקים מינניים לרכב-השריון עצמו; אולם תנועות מעין אלו עשויות ל"סגן" שריון שלנו ולהביאו במשך הלילה או עם שחר אל הנקודות החלשות ביותר, הפגיעות ביותר — ולעתים גם החיוניות ביותר — שבמערכת האויב או בעורפו. בלילות-ירח ניתן לעתים להפעיל את השריון בדומה לאורח הפעלתו ביום. ידוע שבמערכה על קורינת, בשנת 1943, הובקע מערך ההגנה הגרמני ע"י הדיביזיה הניו-זילנדית השניה בקרב יום ואילו הדיביזיה המשוריינת הראשונה פרצה והחלה את קרב הרדיפה בליל-ירח.

גם את הארטילריה אפשר להפעיל בלילה, ולעתים אפילו בלי טיווח מוקדם, אביא לכך שתי דוגמאות: בהתקפה שביצע צה"ל על ג'בל טבחא, בשלהי שנת

מלחמת העולם השניה בוצעו בשעות הלילה, אף שהתוקפים נהנו לרוב מעדיפות ניכרת באויריה, בשריון ובארטילריה (דוגמת מערכת ההבקעה ליד אל-עלמין תוכיה).

הלילה מעניק לתוקף אפשרות בלתי מוגבלת לביצוע הטעיות ברמה הטקטית. מצויה אצל חלק מהקצינים, העוסקים בתכנון מבצעי ובהדרכה ברמה של עוצבות גדולות, הנטייה לזלזל בערכן של ההטעיות הטקטיות. קצינים אלה גוטים לזלזל בהטעיות בעיקר בגלל העובדה שהן מבוצעות ע"י יחידות קטנות. אולם עלי לציין ולהדגיש שהטעיה אחת, או מספר הטעיות, כשהן מופעלות במקביל (או בדי-רוג זמנים מתאים) עם מאמצי ההתקפה העיקריים של עוצבה חוקפת, עלולות לגרום לערעור מערך האויב, לבלבול עתודותיו ולריתוק כוחות אויב העולים בעצמתם בהרבה על עצמת הכוחות המבצעים את ההטעיות. ההטעיה הטקטית היא, לדעתי, אחת מסודותיה של אמנות ניהול הקרב. הלילה מאפשר ליחידה קטנה ונמרצת לביים כוח גדול, לכן ניתן לבצע הטעיות חשובות בלילה אפילו מפעילים למטרה זו יחידות קטנות יחסית.

הלילה מקנה לתוקף אפשרויות "לבודד" את שדה הקרב ע"י "סינון" יחידות רגליות וממונעות שח"א רובנה לחגבורות האויב על דרכי הגישה אל המערך המותקף — ועל דרכי הנסיגה של האויב. יודע אני כי אפשר לבודד את שדה הקרב באמצעים אחרים כשיש לנו עדיפות חומרית. מכיר אני את יכולתם הרבה של האויריה והארטילריה (לעתים גם השריון) בביצוע תפקיד זה בשעות היום. אולם עלי לציין כי כדי להשיג בידוד-שדה-הקרב ביום זקוק התוקף לשליטה מחלטת באויר, חזיון שצה"ל לא יוכל להתברך בו (לצערנו) לעתים קרובות. חושבני, לכן, שהחסימה הרגלית או הממונעת המופעלת בלילה היא אמצעי-הבידוד הטוב ביותר שניתן לביצוע בתנאינו שלנו.

לעתים נותן לנו הלילה גם אפשרויות — יוצאות מגדר הרגיל — ל"סגן" יחידות ממונעות לעורף האויב ולהפעילן שם כשהן נוסעות באורות מלאים, כאילו היו שייכות לכוחות המגינים. זכורה לי התקפה שביצעו בשנת 1948 פלוגת וחלמים ופלוגת גיפיים של חטיבת "הנגב" על מוצב האויב שבאברג'אבר (ע"י תל קוניטרה): היחידה הסתננה באורות מאופ"ים והגיעה לדרך אברג'אבר-פלוגה. בהגיעה לדרך פנתה היחידה דרומה לכיוון אברג'אבר, נסעה על

1955. הופעלו תותחי שדה ומרגמות כבדות בלילה בסיוע לחי"ר מבלי שטווחו מראש. כל הירי בוצע לפי חישובים מראש, והפגיעות היו מדויקות מאד. אולם לעתים אפשר להנחית בלילה אש ארטילרית מדויקת גם בלי חישובים-מראש, אם יודע אתה לנצל את ההזדמנויות השונות הנקרות לפניך בקרב: ביום 28 בדצמבר 1948 התקדמה חטיבת "הנגב" מעוג'ה לאבו-עג'ילה. לפנות ערב נתקל גדוד הפשיטה המוכן של חטיבה זו במערך אויב בלתי ידוע, אחד המשוריינים של החוד נפגע באש חוחת בן 6 ליטר-אות במרחק כ-800 מטר ממערך האויב, והחל לבעור. התותחים והמרגמות הכבדות לא הספיקו לטוח בשעת היום והם נאלצו לטוח בלילה. קציני התצפית ביקרו את האש בעזרת המשוריין הבורע. לאחר כ"ב בוש המערך בלילה התברר שהפגיעות היו מדויקות להפליא.

את חיל האויר ניתן להפעיל בלילה בתפקידי הור-בלה, הצנחה והפצצה. בעזרת מכ"מ ניתן להפעיל מטוסי קרב בלילה גם בתפקידי יירוט. אולם אין עדיין ביכולתנו להפעיל אויריה בלילה לצורך סיוע התקפי לכוחות היבשה. ידוע לי כי צבאות העולם עוסקים בפיתוח אמצעי הארה שיאפשרו להפעיל מטוסים לסיוע התקפי, אבל לא ידוע לי אם הם הגיעו לתוצאות מעשיות. יתכן, מכל מקום, שבעתיד הקרוב נוכל להפעיל בלילה גם מטוסים בסיוע התקפי. חזיון זה יגביר, כמובן, את חשיבותו של הלילה עבור התוקף.

מאחר שהעדיפות החומרית על האויב שניתן לנו להשיגה תהיה תמיד עדיפות מקומית בלבד, ולרוב גם זמנית, עלינו לעשות כל מאמץ טכני ופיסי כדי להפעיל את אמצעינו העדיפים ברציפות, במשך 24 שעות היממה, בלילה כביום. אם לא נעשה כך — נעניק לאויב זמן יקר להתארגנות ולהתאוששות, וזמן אשר יתכן ולא נוכל לזכות בו שנית.

מדוע יש לעתים להתקיף ביום דוקא

למרות כל האמור לעיל, אסור לנו לשכוח שאין ההתקפה בלילה נותנת פתרון לכל מצב ומצב. זכורות לנו היטב שש התקפות הלילה על משטרת עירק-סודאן, וכן התקפות לילה שונות במקומות אחרים, שנכשלו בגלל העובדה שהאויב היה מבוצר בצורה יוצאת מגדר הרגיל, מוקף במספר גדרות תיל ובשדות מוקשים ומצויד במספר רב של כלי נשק אוטומטיים וארטילריים ובאמצעי תאורה. מן הראוי

שנסקור כאן בקצרה את מחשבותיו של אלוף יצחק שדה. לפני שסיכם לעצמו את תכנית ההתקפה השב"עית על משטרת עירק-סודאן — התקפה שהביאה לכיבוש המצודה אף שבוצעה ביום.

יצחק שדה כתב: "במקום ששטחו מצומצם, כבנין המשטרה, הנשמר על ידי אנשים רבים — רבים ביחס לשטח — פלוגה שלמה של חיילים, עם כל השרותים של הפלוגה, כלומר מאתיים איש ויותר: במקום גדור, בעל קירות עבים, מוקף שטח מגולה לחלוטין וערוך היטב להגנה — אין כל אפשרות להפתעה. שום זריזות פלמחית, מוכפלת ע"י תכנון מדוקדק ומחושב של "גבעתי" לא תעזור כאן. כל שעת שתגיע, ואפילו בשעת לילה אפלה ביותר, ירגי שו בך, מכל סדק ואשנב שומרים עליך ומרגישים בבואך, וכל מקום מוכן למתן-אש. מכוונת-היריה של המגדלים מכוונות לקיום קבועים, וברגע שהן מתחילות לפעול, כל אחת לכיוונה שלה, נסגרת הגי"שה לקירות ע"י קיר של אש. לכך מצטרפת גם אש של רובים, תתיים ומקלעים מכל עמדה ומכל גג. אין איפוא פלא שאנשינו לא חדרו למבצר ולא כבשוהו. פלא הוא, שהגיעו עד השטח, עד חוטי התיל ואפילו עד הקירות, ופלא בתוך פלא הוא כי מי שהגיע, הציץ ונפגע — אך לא נהרג — ידע לסגת בעזרת חבריו אל הקיום שלנו..."

"ניתוח זה לימדנו לדעת כי כל התקפותינו נכשלו והיו נידונות מראש לכשלון משום שלא ניסו לשתק תחילה את אש האויב, ולהשמיד לפני ההסתערות את קניהן של מכוונת-היריה שלו. מאלינו יובן שלא מתמת חוסר הבנה נעשה הדבר. לא היו בידינו אמצעים היפים לכך". ("כיצד נלכדה המצודה", חוברת בהוצאת "מערכות" עמודים 12, 13).

והנה, בהתקפה השביעית על משטרת עירק-סודאן דאן היו לנו "אמצעים יפים לכך". יכולנו להפעיל ארטילריה, הן בכינון ישיר והן בכינון עקיף, והיה באפשרותנו להפעיל טנקים ולבצע הסתערות חרמ"ש. לשתק את קני המקלעים הקלים והבינונים ולחפות על הסתערות החרמ"ש על המשטרה, כתוצאה מכך, שילמנו בעד כיבוש זה באבידות קלות מאוד.

מכאן אנו למדים כי לעתים במקרה של צורך בהשמדת עמדות-אש רבות של המגן ע"י אש מדויקת של קני-תותח — כתנאים בהם יש לתוקף עדיפות בשריון, באויריה ובארטילריה, ובתנאי שהשטח מאפ"שר לשריון לתמרן — מוטב לתקוף ביום מאשר בלי-לה. לקח זה ניתן לפתח ולומר, כי ברוב המקרים של

התוקפים בכח-אדם ובחימוש, או בלי השגת הפתעה גמורה — על התוקפים להתכונן, ברוב המקרים, להשלמת הצלחה זו עד כדי הכרעה סופית, באמצעות המשכת הלחימה ביום, והזרמת כוחות ואמצעים נוסף-פים" (מערכות, חוברת צ"ה, "קרבות לטרון" עמוד 88).

כבר הזכרתי לעיל כי את שלב החדירה רצוי לבצע בלילה, אולם בהרבה מקרים אין התקפת העוצב בה מסתיימת ע"י ביצוע מוצלח של שלב החדירה, עלינו לקחת בחשבון כי ברמה של עוצבה לא תסתיים ההתקפה בלילה אחד, אלא תמשך שתיים-שלוש יממות, אם לא יותר מזה. להלן אביא מספר דוגמאות לכך ממלחמת העצב-מאות:

א. התקפת חטיבת "גבעתי" במבצע "יואב" התקפת ההפתעה של חטיבת "גבעתי" במבצע "יואב", שהתחילה בכיבוש מוצבי צומת עירק סויה דאן ומוצב 113 והסתיימה בכיבוש מתחם חוליקת — גמשכה 4 יממות. כל ההתקפות של חטיבת זו בוצעו בלילה: בלילה הראשון נכבשו מוצב ה-"צומת" ומוצב 113, בלילה השני נכבשו כאוכבה ובית-טימא, בלילה השלישי בוצעו סיורים לעבר מתחם חוליקת ובלילה הרביעי נכבש מתחם חוליקת (יש לזכור כי לחטיבת "גבעתי" לא היתה עדיפות ארטילרית, וכי כמעט ולא היה לה שריון).

ב. התקפת חטיבת "הגנב" במבצע "חורב" התקפת חטיבת "הגנב" על מערך תמילה-שבטה נמשכה כמעט 48 שעות. ההתקפה התחילה בלילה ונמשכה אחר-כך גם בימים וגם בלילות, כשהיחידות הרגילות תקפו בלילה וגדוד הפשיטה הממוכן תקף ורדף ביום. בלילה הראשון נכבש מוצב ביר-תמילה ע"י חיל הרגלים ו"משלט שבטה" נתפס ע"י יחידה ממונעת; ביום שלמחרת נכבש מתחם תמילה ע"י גדוד הפשיטה הממוכן; בלילה השני תמרן גדוד הפשיטה הממוכן בעומק והגיע עם שחר ל"משלט שבטה" וגדוד חי"ר התארגן במוצבים שנכבשו; ביום השני רדף גדוד הפשיטה הממוכן אחרי שרידי המצרים, שנסוגו בלי קרב, מהמערך שבין "תמילה" ובין משלט "שבטה", השיג אותם והשמידם; גדוד החי"ר (מוסע המכוניות) הגיע ביום השני עד סמוך לעוג'ה (גדוד החי"ר קודם במהירות כי חטיבת "הגנב" נדרשה לסייע לחטיבת "הזקן" בכיבוש עוג'ה).

ג. התקפת חטיבת "הראל" במבצע "חורב" התקפת חטיבת "הראל" על המוצבים המצריים

התקפה על מערך-הגנה המושחת על מערכת-מצדיות, כדאי לבצע את שלב החדירה בלילה, אולם לעתים כדאי לנצל את השעה האחרונה של אור היום ולהשיג מיד את המצדיות ע"י אש בכינון-ישר שתונחת מטנקים, מתותחי שדה ואפילו מתותחים בינוניים.

נפנה עתה ללחימה בשטחים בנויים — וניכח מיד כי גם בה יש טעם לתקוף הן ביום והן בלילה. עלינו לזכור כי לחימה בבניינים וברחובות בלילה פירושה — ברוב המקרים — תהוה ובוהו. המגן מכיר, בדרך כלל, את השטח ואת המבנים אשר הוא נאחז בהם, ולכן הוא מתמצא בתוך מערכיו בלילה, ואילו התוקף יפעל בלילה — בתוך המבנים הבלתי מוכרים — ממש כסומא בארובה. יש לשים לב לכך כי במלחמה החדישה כרוכה הלחימה בשטחים בנויים בהפעלה רבה של טנקים ותותחים בכינון ישר, הפעלה המבוצעת ביתר יעילות בשעות היום. נוכל על כן לסכם ולומר, כי תפישת "ראש-גשר" בקצה של עיר (המחייבת לחימה דרך המשטח הפתוח שמחוץ לעיר), וכן התקפות דרך כברות שטחים פתוחים אחרים בתוך העיר — תעשינה בדרך כלל בלילה, ואילו את הלחימה הקשה בתוך השטח הבנוי והסבוך כדאי בדרך כלל לנהל ביום.

ויש עמדי נימוק נוסף בזכות ההתקפה ביום, והיפעם הנימוק הוא עקרוני בהחלט. אסור לנו להניח לאויב להעריך באיזה מועד הוא יותקף. חייבים אנו להחזיק את האויב במצב בו לא יידע אם יותקף ביום או בלילה. רק בדרך זו נוכל להשיג הפתעה בזמן, לכן, אסור לנו להיות דוגמטיים ולקבוע מראש כי נפעיל את כוחותינו רק בלילה. אכן, נכון כי בתנאי נחיתות חומרית נאלץ להפעיל את כוחותינו בהתקפה בעיקר בלילה. אולם העדיפות החומרית תקנה לנו ברוב המקרים חופש-פעולה לבחור בהתקפת יום או בהתקפת לילה כרצוננו. ואל לנו לדחות מנחה יקרה זו. מכאן אנו למדים, שהעדיפות החומרית מאפשרת לנו להשיג לא רק הפתעה באמצעי לחימה ובעצמה אלא גם יתר הפתעה בזמן.

לסיום פרק זה, ננתח את מראה פניה של התקפה ברמה של עוצבה, אתחיל את הניתוח בציטוט מדברי סא"ל ד"ר י. בר: "...התקפת לילה לבדה אין בה, בדרך כלל, כדי פתרון שבירת מערך הגנה שלם. אורח התקפה לילי עשוי להקנות לתוקף את דריסת הרגל הראשונה בתוך המתחם של המתגונן, בעזרתה ניתן ללכוד מוצב מבודד או מוצבים אחדים. היא עשויה אפילו לערער את מערך האויב ערעור יסודי. אולם — בלי עדיפות מוחלטת ומפורשת לכוחות

שחטמו את כביש עוג'ה—רפיח נמשכה כ-48 שעות. ההתקפה התחילה בלילה ע"י חי"ר ונמשכה בימים ובלילות כשגדוד הפשיטה הממוכן תוקף ביום ושני גדודי חי"ר מתחטיבה תוקפים בלילה. לאחר 48 שעות הופעלה באותה גזרה חטיבת "הזקן" בנסיון אחרון לכבוש את מתחם צומת רפיח (נסיון שלא הצליח).

מכאן יש להפיק לקח חשוב בנוגע להתקפה ברמה של עוצבה. אם יש בידך עדיפות חומרית בשריון, ארטילריה, אוויריה וחי"ר, כדאי לך לבצע את שלב החדירה בלילה — אולם עליך להמשיך את תנופת ההתקפה בימים ובלילות הבאים כדי לקצר ככל האפשר את משך ההתקפה וכדי לא להניח לאויב להתאושש ו"לשאוף אוויר". אם תהיה בידך העדיפות החומרית (כפי שהזכרנו לעיל) שתאפשר לך לתקוף גם ביום ואתה תתמחמה ותפעיל את כוחותיך רק בלילות — הרי שתעניק לאויבך זמן וחופש פעולה רב להציב מכשולים נוספים על דרכך, מכשולים שע"לולים לעתים לגרום למפלתך.

מהירות ותנועה — גם ביום וגם בלילה

מלחמה היא מאבק פיזי קשה וחריף אשר בו שואף כל צד לכפות את רצונו בדרך של אלימות על הצד השני. במסיבות המלחמה המשתנות לעתים קרובות, אין אתה יכול לקבוע כי להיות "יוזם" משמעו רק לבחור את המועד להפעלת כוחותיך (יום, לילה, חורף, קיץ וכדו'). ברמה הטקטית והאופרטיבית קורה לעתים קרובות כי הצד הפועל מהר יותר ובהעזה רבה יותר — הוא הצד המשיג את היוזמה, את חופש הפעולה ולבסוף — את הנצחון. וזאת — למרות העובדה שיש והצד השני הוא שקובע את מועד הקרב.

אם נלמד להעריך כראוי את גורם המהירות, ניוכח כי ישנם מצבים בהם הבעיה העומדת בפנינו אינה האם עלינו להפעיל את כוחותינו ביום או בלילה, אלא כיצד להפעיל את הכוחות המצויים בידנו מהר ובתוקף, במצבים כאלה יקרה שנפעיל כוחות ביום (בעיקר כוחות ממונעים וכוחות שריון) למשימות מוגבלות — אפילו ללא עליונות באוויר. כן יקרה שנפעיל כוחות בלילה בלי הכנות מקדימות ואפילו בלי ידיעות מספיקות על האויב. כדי להמחיש את הכתוב אביא להלן מספר דוגמאות ממלחמת העצ"מאות.

א. שלוש דוגמאות של התקפות נגד
1) לא רבים היודעים כי ההתקפה המצרית הרא-

שונה על נגבה (שבוצעה ביום, בעדיפות חומרית מלאה) נהדפה בעיקר כתוצאה ממכת נגד, על עורפם של התוקפים, שנערכה ע"י פלוגת גייפים של חטיבת "הנגב". פלוגת גייפים זו הופעלה בהעזה רבה אל עורף התוקפים אף שלמצרים היתה שליטה מחלטת באוויר.

2) ההתקפה המצרית על בארות-יצחק (שבוצעה גם היא בעדיפות חומרית מלאה, בתקופת "עשרת הימים") נהדפה גם היא כתוצאה מהפעלת כוח של פלוגת חרמ"ש, יחידת גייפים ופלגת תותחים בני 65 מ"מ. כוח זה, שהופעל לפי פקודת מפקד חטיבת "הנגב", הגיע לסביבות בארות-יצחק מרוחמה ונועד לתקוף את המצרים בהתקפת-נגד מקבילה. הכוח המסתער של היחידות התוקפות-נגד לא הספיק להשיג תתף בהתקפה כי אש תותחי ה-65 מ"מ, שהופעלה נגד המצרים מבלי שהם ציפו לה, "שכנעה" אותם לסגת. יש לציין שפלגת ה-65 מ"מ שהופעלה, הופצה מהאוויר בשעת הקרב ומפקדה נפצע.

3) לבסוף, אי-אפשר שלא להזכיר את התקפת הנגד המקבילה שביצע בזמן מבצע "אטק" גדוד פשי"ט ממוכן על ריכוזי האויב שנערכו להתקפה באזור חרבת מעין. התקפת נגד זו הונחתה ביום, בזמן המתאים, במהירות רבה ובעזר כה רב, שהיא חיסלה את ההתקפה המצרית בעודה באיבה.

ב. שתי דוגמאות של התקפות בעת התקדמות ורדיפה

1) התקפת יום מהירה של גדוד שריון ביום 29 בדצמבר 1948 בשעה 1230 החלו כוחות מחטיבות "הנגב" וחטיבת "הזקן" להתקדם מאב"ר עג'ילה לאל-עריש על ציר הכביש הראשי. גדוד שר"י ון שימש כמשמר קדמי. בשעה 1545 גילו סיירי הגדוד מערך הגנה חפוז של האויב, בעוצמה של גדוד, לערך, כ-15 ק"מ לפני אל-עריש (סמוך לביר לחפן). בשעה 1615 התחיל גדוד השריון בהתקפה ע"י פלוגת זחלמים, פלוגת משוריינים ומחלקת טנקים (3 טנקים בסה"כ), מערך האויב נכבש בערך בשעה 1730. שני טנקים יצאו מכלל שימוש.

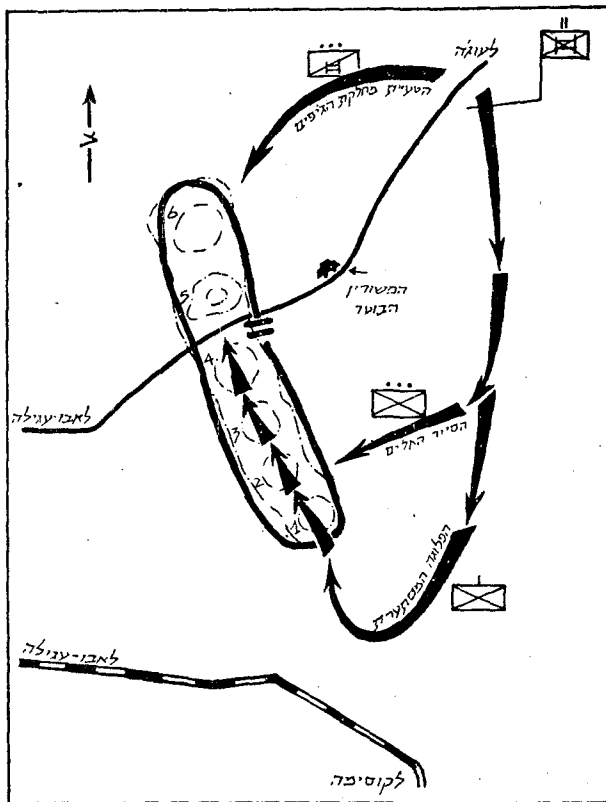
2) התקפת לילה מאולתרת של יחידות מחטיבת "הנגב" כדי לפתח ציר להמשך ההתקדמות.

כבר הזכרתי בחיבור זה את הפעלת תותחי השדה והמרגמות הכבדות בלילה בקרב על המ"עריך המצרי שלפני אב"ר עג'ילה. עתה אתאר בקצרה את התקפת הלילה על המערך, התקפה שפתחה

לאפשר לאויב להתחפר ובעיקר כדי שנוכל להכנס לאבו-עגילה עם שחר. הוחלט שהפלוגה תבצע איגוף שמאלי עמוק ותתקוף את המוצבים המצריים מדרום, אחד אחד, עד שתגיע לכביש. סוללת תותחי שדה בני 75 מ"מ וסוללת מרגמות כבדות בנות 120 מ"מ הופ"עלו על המוצבים הסמוכים לכביש (טוחו בלילה, בעזרת המשורין הבוזר שכבר הוזכר לעיל) כדי שהמ"פ יהיה בדיוק מהו גבולו הדרומי של המערך המצרי הופעלה מחלקת רובאים נוספת כסיור אלים ממול לחלקו הדרומי של המערך המצרי. הכוונה הייתה שהבהקי האש של האויב, שיופנו לעבר הסיור האלים, יגלו את גבולות המערך. כדי להטעות את האויב הופעלה מחלקת ג'יפים לעברו הצפוני של מערך האויב. הסיור האלים הופעל במקביל לתנועת-האיגוף של הפלוגה ואמנם הביא לידי גילוי המערך. ההתקפה בוצעה לפי התכנית. בשעה 0200 ב-29 צמבר דיוח המ"פ על כיבוש כל המערך ובשעה 0230 באותו לילה התחיל גדוד הפשיטה הממוכן לעבור דרך המערך לכיוון אבו-עגילה. אבדות הפלוגה המס-תערת הסתכמו ב-3 הרוגים ו-7 פצועים.

סיכום

רוב ההתקפות הגדולות של מלחמת העולם השנייה ורוב המתקפות שביצע צה"ל בשלבים האחרונים של מלחמת העצמאות (מבצעי "דני", "דקל", "חירס", "חור" רב", "עובדה") מוכיחות בעליל כי מי שרואה את קרב ההתקפה במשמעות הרחבה ביותר לא יפקיר לאויב לא את היום ולא את הלילה — ולא יניח לאויב להשיג חופש-פעולה לא ביום ולא בלילה. מי שחפץ להפוך את ההתקפה לרדיפה, מי שמתכוון להלחם לפי אורח מלחמת התנועה בניצול שריון ואויריה — אסור לו שייגביל עצמו ללחימה בלילה בלבד. נוכל להכות את אויבינו רק אם נדע לרכו, מדי פעם, עדיפות חומרית מקומית ולהכריע את האויב בגורה מסוימת. את הכרעת האויב בגורות הנבחרות נצטרך לעשות תמיד במהירות ובהעזה רבה. לכן עלינו ללמוד להפעיל בעיילות את כוחותינו העדיפים בכל שעות היממה כך שנוכל להכות באויב, לרדפו ולהכריעו גם בקרבות לילה וגם בקרבות יום.

ההתקפה על מערך החסימה שלפני אבו עגילה

סופית את הכביש ואפשרה לכוחותינו הממונעים להכנס לאבו עגילה בבוקר יום 29 בדצמבר 1948. היה ברור לחטיבת "הנגב" שהמערך המצרי הוא מערך הגנה חפוז שאין בו עדיין ביצורים רציניים. החטיבה לא ידעה את עצמת האויב. אולם הערכנו כי הבוח העומד מולנו מגיע לגודל בערך. גם בגלל העובדה שהשעה היתה שעת דמדומים וגם בגלל השטח החולי שהשתרע משני צידי הכביש החליטה החטיבה לא לתקוף ע"י גדוד הפשיטה הממוכן אלא לכבוש את המערך ע"י פלוגת רובאים מגדוד החי"ר המוסע. מ"פ הרובאים כמעט ולא הספיק לראות את המערך המצרי.

אף על פי כן הוחלט שיש לבצע את ההתקפה עוד באותו לילה — וזאת כדי להרוויח זמן, כדי לא

למנויי "מערכות"!

חוברת ק"ד השלימה את כרך כ"ז-כ"ח של "מערכות".

אם מעונין אתה בכרך, אנא שלח אלינו את החוברות צ"ט-ק"ד בצרוף לירה אחת דמי

כריכה.

נמצאים ברשותנו כרכים מוכנים. תמורת 3 ל"י תוכל לרכוש כל כרך מבלי להמציא לנו

את החוברות.

האמנם „טכניקה“ קובעת גם פתרונות — וע"כ גם מהלכים — וע"כ גם מבנה-כוחות — אסטרטגיים? למבט-ראשון, בתקופתנו זו בה התחבורה (המטוס!) הפכה את החלום של „80 יום מסביב לכדור הארץ“ למציאות של שעות, שמספרן פחות מן הג"ל — בה כלי-הזין כה הרחיבו ממדי פגיעתם (הנשק האטומי, המימני!) ואת טוחי הפגיעה האפשריים (רקיטות, קליעים-מונחים!) — יתכן-ויתכן כי כך הוא הדבר. ואמנם, כאלו הנן כנראה גישתו ומסקנותיו של חיל האוויר האמריקאי (אשר, בין-השאר, הוארו גם בשעה „א“ של „בירורים ודעות“ בענין „יסודו ודמותו של הכוח-הלוחם“ — ראה „מערכות“ חוב' ק"ג). ניתן לאמר כי תפיסתו בנויה על ההנחה כי מציאותם של אמצעי-פגיעה אדירים — תוצאתה הבלתי-נמנעת היא הפעלתם במישורין. אכן, נראה כי גורמי אדם — דהיינו, ההויה ותחויות של מאות-המליונים שבמעצמות האדירות ועל פני העולם כולו, המתבטאות בעובדות וגורמים פסיכולוגיים ופוליטיים — מוסיפים עדיין לפעול-את-פעולתם ולהשפיע-השפעתם גם בתקופה אטומית ועל-קולית זו. ומכאן — המעצורים הרבים, אשר אין לדעת כלל האם יפעלו תמיד, ובאיוז מידה, אך אין ספק במציאותם באותם מצבי הימנעות-מפעולה אשר העולם כבר היה עד להם בשנים (ובחודשים) שמאחורינו — ואין לנבא מראש את גילוייהם המדויקים גם לימים-הבאים. משנתו וטענותיו של הצבא (דהיינו, של כוחות היבשה) בויכוח הנמרץ, המתנהל בארה"ב הן בקרב השירותים-המוזויגים והן בזירה הציבורית, מושתתים, לעומת זאת, על הצורך בקיום „סולם תוים“, מלא ומדורג של אמצעי-תגובה-ופגיעה, אשר הן מידות הפגיעה שלהם, והן רוחק טוחיחס, שונים ומדורגים הגם, „מן הקל אל הכבד“, הכל לפי המצב הנתון, צני ההכרח הצבאי, וסייגי הפננה המדינית. גישתו זו של חיל-הצבא האמריקאי — אשר דומה כי מכולם השכיל, במעגל-מאמרים זה שב„בירורים ודעות“, לבטא עיקר-תפישה זה איש-„אורח“ דוקא, המדען ד"ר תורנתון-פיג' — מצאה ומוצאת את בטויה הקונקרטי בדרישה להמשך-קיומו של כוח-צבאי זה ככוח המסוגל לא רק לשמש „שוטרי-קרקע“

בירורים ודעות
בענין
הבחיהלוחם של מחר
יסודו ודמותו

ב

הבאים בעקבות המחץ האווירי-המימני האדיר, אלא לבצע פעולות-מלחמה שונות ומדורגות, בזירות בנות גדול שונה, ובחבלי-עולם שונים. תביעות אלו מחייבות מן-הסתם, הן מערך חימוש מגוון וגמיש, כולל הנשק הרקיטי המונחה על ממדיו וסיגוליו השונים ביותר — והן יכולת לתנועה מהירה למרחקים, של עוצבות שלמות, אם כי, אולי, לא-דוקא גדולות-ביותר.

מסוגי-תביעות השני הזה מתמשך, כמאליו, קשר-המחשבה אל מצב-הדברים לגבי יכולת (או העדר-היכולת) להפעלת עוצבות צבא אמריקאיות בזירות מרוחקות, כפי

שתואר ונותח בראש וראשונה ע"י הגנרל גב"ן, בבירורים הנוקבים שהתנהלו בכתלי ועדות קונגרס אמריקאיות זמן קצר בלבד לפני משבר-נובמבר 1956 — ואשר יתכן כי אף נתן את אותותיו לא-מעט בשבועות המשבר ובחדשים שלאחוריו (ראה „מערכות“, חוב' ק"ג, עמ' 106—101).

הגשמתן החלקית של תביעות כאלו מסתמנת עתה עם התמורה שהתחוללה במבנה של לפחות דיביזית צנחנים אחת בצבא ארה"ב (ראה „מבנה מחדש לדיביזיה-מוטסת בארה"ב“, „מערכות“, חוב' ק"ד עמ' 66—64).

אין ספק כי עוד נתקל לא-פעם, במישור הצבאי ובזירה המדינית כאחד, בגילוייהן של תמורות אלו המתרחשות עתה בצבא ארה"ב — ותהיינה תוצאותיו המדויקות של הויכוח הגדול, שהוצג בשני מעגליהם של „בירורים ודעות“, כאשר תהיינה.

מה בין "ציפורים" ל"כדורים"?

בבליסטיקה - הצבא הוא היודע. איך? וכיצד?

מאת צות מערכת "ארמי"

היה היה זמן בו כלי מלחמתו של האדם היו אבנים ואלות; מאוחר יותר באו הניתות והצים. כל זה היה לפני זמן רב מאוד. לאחר מכן, במשך שנים רבות, לחם האיש ע"י כדורים - ואחר כך באו ה"ציפורים".

אלה ואלה - הכדורים והציפורים - נמצאים בשימוש זמן כה רב, עד שרובנו יודעים כבר מה ההבדל ביניהם. לא היה בכך משום בעיה, עד אשר הופיעו קליעים מונחים. לרוע המזל התלותה אל הופעת כלי משחית זה התרגשות עיומה אשר העלתה אבק כה רב, שמצויים כיום אנשים שנתבלבלו, ואינם יודעים להבחין בין "ציפור" ל"כדור". לא יאומר הדבר - אולם אמת הוא.

המשלהפותח שבמאמר במקורו

"כדור"

"ציפור"

עוד בימי קומה של הארטליריה החופית, סיפק צי המלחמה את התותחים בני 14 האינץ' שבביל אותו אי ששמר על ה-כניסה לנמל מנילה (האי צ'לפראצ'ילה, הוא מצודת דראם, אשר כינוהו "אנית מערכה בצורת א"). תותחי צי דומים, בני 14 אינץ', הוצבו על קרוניות משטח של מסילת ברזל, על-מנת לסייע ל"חילה-משלוח האמריקאי" של גורל פאָרשינג בצרפת במלחמת העולם השנייה. מאוחר יותר השתמש הצי במקלעי "בראווינג" הכבדים, בני קוטר של 50. - נשקו של הצבא - החימוש נגד-טוסי קל, המוצב באניות.

היה זה טבעי, כמובן, כי חיל החימוש של הצבא היה מבצע את המלאכה הבליסטית שבביל קורפוס-האוויר של ה-צבא, בימים בהם חיל האוויר טרם הפך לזרוע-לוחמת עצמאית ונפרדת. ומשהוכרו על "מסגרת האחדה" משותפת לשלוש הנורעות - חיל החימוש של הצבא הוא שיתח וסיפק במשך שנים את כל החימוש שבתחום הבליסטיקה שהיה נחוץ לזרוע האווירית: - מקלעים, תותחים וקליעים; חומרי-הדף, רקי-טות, פצצות, וחמרי-נפץ משאר סוגים. חיל החימוש של הצבא עודנו עושה זאת שבביל חיל האוויר העצמאי.

האמת היא שהענין כולו פשוט מאוד. ה"ציפורים" הן "כנפים מעופפות", אשר חולש עליהן בשעת טיסה טיים (או, אפשר, מנגנון "רובוטי"); הציפורים - חלים עליהן ושליטים בהן חוקיו של מדע האווירודינמיקה. ואילו ה"כדורים" הם קליעים חסרי כנף המיכונים או ע"י כך שכווננו בטרם "נורו", או באמצעות הנחיה אלקטרונית במשך הטיסה עצמה; ה"כדורים" נתונים לשליטת חוקי מדע-הבליסטיקה.

הבליסטיקה, וקליעים בליסטיים - נגעו מתמיד נגיעה רבה ביותר לצבאות, וכך גם כיום. החל מחילי הקליעים-המונחים של היום, והלוחך ועבור אחורה על פני הדורות, עד לאותם חרשי הנשק של אנשי השבטים אשר יצרו קשתות וחצים, וקניגשיפה לירי-חצים - תמיד היו אנשי צבא נוגעים נגיעה הדוקה בקליעים חסרי-כנף: חצים, חציה-השלכה, אבני-קלע, רמחי הטלה, כדורים, פגזים ארטילריים, רקיטות אבק השריפה העשויות בנוסח הישן (כאלה שאפשר לראות בחג העצמאות), רקיטות-בזוקה - ועתה רקיטות מסוג קליעים מונחים, כגון ה"ניקא", ה"קורפורל" וקליעי "ראַדסטון" (מן הראוי לציין כי הנוצות שעל החצים הפרימטיביים היו מקנות להם אותו סוג עצמו של יציבות בטיסה-אלהמטרה אשר מוקנה עתה ל-רקיטות ראַדסטון ע"י סנפיריהן).

לכן שימרג לב לכך כי שלוחות החימוש של הצבא ושל הצי תמיד שיתפו פעולה - ממש כפי שהגון עושות כיום - בעבודה על הקליע הבליסטי "לטוח-ביניים" מס' 2, כך, למשל,

* הכינוי המקובל כיום בארה"ב לרקיטות וקליעים מונחים, אשר מצד אחד חנרגים מכל תחום שניתן להגדירו כ"סקטי" (טוחיהם נעים בתחומים של 1000-2500 ק"מ) - אך מאידך-גיטא אינם מגיעים עדיין לטוחים של קליע "בינ-יבשתי" מובהק.

דבר זה סייע להשגת יעילות וחסכון מכסימליים. אותה ידיעה של "איך" וכיצד, ואפילו אותם כלי הנשק הבסיסיים עצמם — ניתן היה לסגלם הן לשימוש אווירי והן לשימוש קרקעי, ותכונות — כשרוב חלקיהם המרכיבים ותחמושתם זהים. כך היה לגבי מקלעי "בראווינג", אשר בעזרתם השיגו מטוסי ה"סאברגט" של חיל-האוויר של ארה"ב שיעור כה גבוה של קטילה בקרב ה"מיגים" בשמי צפון קוריאה. כך היה לגבי מטוסי-הקרב P-51, שלחמו נגד מטוסי ה"מסרשמידט" הגרמניים ומטוסי ה"זרו" היפניים. אותם מקלעי "בראווינג" עצמם שימשו לצבא היבשה כנשק נגד-מטוסי ונגד-אדם.

*

רק בעת האחרונה ממש אפשרה ההתקדמות שהושגה בתחום האווירודינמיקה כי האוויריה תהפוך ל"על-קולית", ואילו לגבי קליעים בליסטיים הנהוגים בצבא — מהירות גדולות הרבה יותר הן מאז ומתמיד ענין של יום-יום. בימים אלה שומע אתה רבות על אודות מטוסים המסוגלים לטוס מהר יותר מהירות הקול. הגה מטוס הקרב "סאברפיר" F-104, אשר העתונות מוסרת כי הוא מסוגל לטוס במהירות כפולה מזו של הקול — דהיינו כ-2250 ק"מ בשעה כערך; אולם מהירות כדור של רובה הצידים הרגיל, בקוטר של 30 אינץ', מהירותו ברגע שיוצא הוא את קנה הרובה — כ-2900 ק"מ בשעה; ותחמושת כזאת הונהגה ע"י צבא ארה"ב כבר ב-1906.

הצבא הגרמני, עם "תורת פריז" המפורסם שלו, בעל טוח של כ-120 ק"מ, הוכיח כבר ב-1917 כי הבליסטיקה נוסח" הצבא עשויה לפתור בעיות הכרוכות במהירויות-קליע של 5.500 רגל בשניה, היינו, קרוב ל-6000 ק"מ בשעה. חכמי הבליסטיקה אשר עסקו בבניית "תורת פריז", צריכים היו לפתור גם בעיות אחרות, שענינן חל אף לגבי קליעים של היום — כגון תעופתם באטמוספירה החיצונית הדלילה והכבד סמ-מחדש לאטמוספירה הדחוסה יותר, הקרובה יותר לפני האדמה.

נסינו הבליסטי הממושך של צבא היבשה מקנה לו את הידיעה היחידה-במינה הדרושה בשביל לענות על בעיות החקר והפיתוח של קליעים-מונחים בליסטיים. בפרט מודגל ומנוסה הצבא בכעיה, כיצד להעריך ולשקול עבודה תיאורטית ומעבדתית, ולהעמידה ביחסה הנכון אל האופן בו "ידפקו" הדברים במעשה. בהשוואה לנסינו הבליסטי של צבא היבשה, האוויריה היא מעין סירון "ירוק"; וקיימות עובדות המאשרות כי מהנדסי האוויריה ומדעניה עובדים עתה דרך שלבי אותו תהליך של העלאת נסיון וגיבושו, אשר הצבא עברו לפני זמן רב.

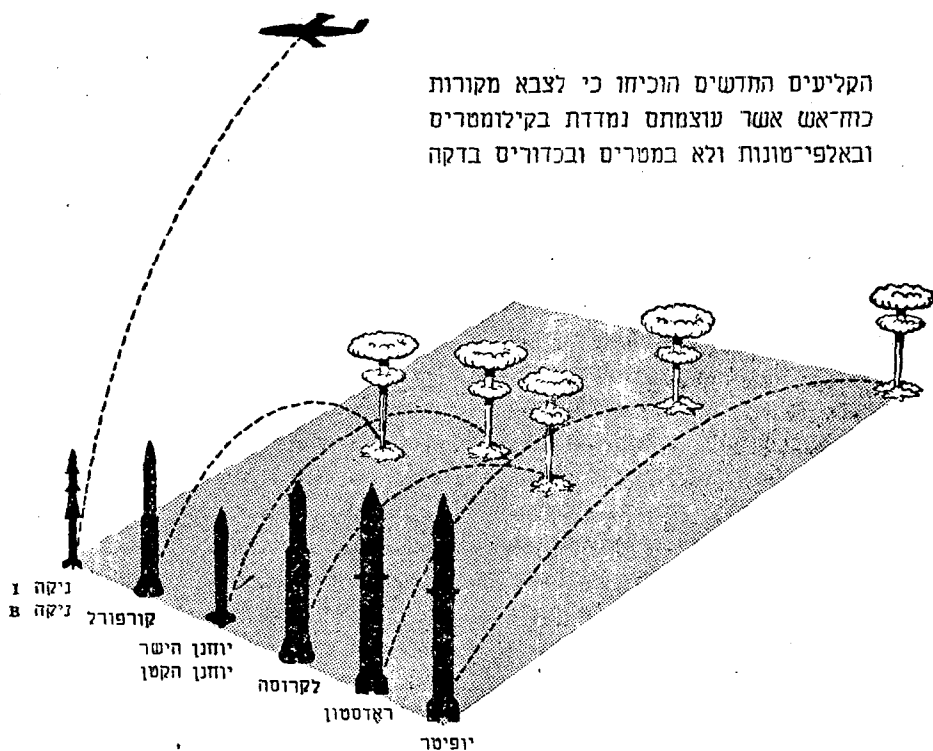
* הירחון "הרציני" שבקבוצת הפרסומים ("ליף"), "רידרס דיגיטסט" המרוכזת תחת ידו של הנדי לויס; בדרך כלל טיפה העתון את האידאולוגיה האווירית — המער.

הבה ונתבונן בפעלם ומעשהם של השירותים המזוינים בתחום הבליסטיקה, כפי שהיה במציאות. בסוף מלחמת העולם השנייה הניח חיל האוויר בחפץ-לב לצבא כי יטול תחת כנפו את המדענים הגרמניים שעסקו ברקיסה הבליסטית ארוכת-הטוח "V-2". ד"ר ורנר פון בראון, ממציא רעיון ה"V-2", הובא לארה"ב על ידי הצבא, ישר ממשרתו כראש הצוות-הגרמני שעסק בתכנית הפיתוח של ה"V-2". במשך השנים שחלפו מאז, בעוד חיל האוויר של ארה"ב עוסק — בשדה הקליעים — בפיתוח "ציפורים", סייע פון-בראון לצבא בפיתוח קליעי הצבא, קליעים נוסח"כדור" — בלא שתושמע איזו התנגדות האומרת כי מלאכת הצבא בפיתוח הרקיסות הבליסטיות אינה בגדר מעשה נאות. ב-1955, כאשר הובא לארה"ב המדען הגרמני אונברט — שהוא הוא מיסדה האמתי של תורת הרקיסות-לטוח-ארוך — שוב היה זה צבא היבשה, ולא חיל-האוויר, אשר הכיר בצורך שבניצול שירותו. בשיתוף פעולה עם הצי, ובפרט עם משרד החקר של הצי, עוקב הצבא בהתמדה אחרי עבודתם של אותם חוקרים במחקר-היסוד האירופיים, שעודם מעבר לים — מדענים אשר באמריקה הובאה מחשבתם פעמים כה רבות לידי שימוש מסחרי וצבאי רב תועלת. לעומת זאת, קיימות הוכחות כי אנשי חיל האוויר שלנו מקדישים אך תשומת לב מועטת לכמה וכמה דברים באותה עבודה אווירודינמית רבת-סמך עד-מאד, הנעשית כיום באירופה.

עד 1953 היה חיל האוויר אידיש לקליע-הבליסטי ארוך הטוח, בהעריפו "ציפורים" — קליעים-מעופפים בעלי מהירות תת-קולית. הוא הכניס לשימוש את "מאטאור", מתוצרת מפעלי "מארטין", קליע-מונחה קצר-טוח אשר לאמתו של דבר הוא מטוס סילון תת-קולי ללא טייס, והוא בוחן עתה את ה"סנאורק", מטוס סילון ללא טייס, תת-קולי ארוך טוח. ה"גאנאוח", מטוס ללא טייס ארוך טוח, המונע ע"י מנוע מגדל סילון נמצא אף הוא בפיתוח.

לפי מאמר על קליעים, מאת אדמונד ואן-דויון, שהופיע בחוברת דצמבר 1955 של הירחון "פורציון", הפך חיל האוויר לחושב במושגי בליסטיקה רק ב-1953. הרבה מן הזכות לשינוי זה, כך טוען המאמר, יוחס לאדם אחד, טרבור גארדנר. מאמר זה אף קובע כי "רק לארגון-חרושת אחד, מחלקת הדינמיקה הכללית של מפעלי קונבאיר, קיימת ברציפות מאז סוף מלחמ"ע השניה ואילך תכנית מחקר ב-טכנולוגיה של הקליע הבליסטי הבינ-יבשתי. ובמשך חלק מאותה תקופה בת עשר שנים היה על מפעלי קונבאיר לשאת בעול מחקרם זה ללא פרוטה עזרה או סיוע ממ"שלתיים".

הקליעים התדשים הוכיחו כי לצבא מקורות
 כח-אש אשר עוצמתם נמדדת בקילומטרים
 ובאלפייטונות ולא במטרים ובכדורים בדקה

בטענו לבעלות על קליעים ארוכירטוח מופיע חיל האוויר
 כאותו ארנב עצל ורברכן שבמשל הנודע. אחרי ש-טמן ידו
 בצלחת" במשך שמונה שנים, בהן הקדיש את תשומת-לבו
 ל"רובוטים"מוכנפים" מעופפים ארוכי טוח (שאכן, הגם בתחום
 עיסוקו הטבעי) העיר מר גארדנר את ה"ארנב" מתרדמתו.
 תכניות "מחץ" פרוצו ונתגעשו כליות המולה רוגשת. דוברי
 חיל האוויר תקעו בחצוצרות רמות בדבר חשיבות הקליעים
 הבליסטיים הבין-יבשתיים, וקבעו כי המועד בו ימצא בידיו
 קליע בליסטי בין-יבשתי ערוך לפעולה יתה, אלא אם כן
 ירכזו בחיל האוויר כל המאמצים לפיתוח קליעים בליסטיים.

ומן רב לפני שהחלה המולה זו, מתקדם היה צבא היבשה
 בהילוך אטי ומתמיד כאותו צב שקדן שבאותו משל. באופן
 זה השיג הצבא התקדמות מוחשית בשדה הקליעים הכלים-
 טיים. הוא הבניס לשירות קליעים מסוגם של "יוחנן הישר"
 הבלתי מונחה, ה"קורפורל" המונחה, שטוחו ארוך יותר,
 וה"ראדסטון" המונחה אשר טוחו ארוך עוד יותר. כן הבניס
 לשירות פעיל דגם אחד של הרקיסה הנגד-מטוסית "ניקא",
 ודגם נוסף של זו עתיד להופיע בקרוב. קליעים נוספים,
 משוכללים וחדישים ביותר, נמצאים בתיקי התכנון של צבא
 היבשה.

מציאות המעשה תראה כי אם היה איזה דיחוי בפיתוח
 קליעים בליסטיים, היה זה דיחוי מצדו של חיל האוויר.

אף כי דוברי עצמת האוויר תובעים לעצמם את הקליעים
 המונחים ארוכי הטוח, בהסתמכם על כך כי משימתם העתידה
 של אלה היא אותה משימה עצמה שנועדה למפציצים האסי-
 טרטיים של היום, מתעלמת תביעה זו מן החלוקה הקיימת
 בין שלושת השירותים המזוינים לגבי תחומי האחריות —
 חלוקה לפי הענפים השונים של המדע והטכנולוגיה. יתר על
 כן: כל טענה של חיל האוויר למונופולין על קליעים ארוכי
 טוח, מוחלשת על ידי המציאות כפי שהיא מתגלה בנסיון
 וביכולת של חיל האוויר — ביחס לזה של צבא היבשה —
 בשדה הבליסטיקה.

מציאות המעשה והאלף-בית הפשוט של הקליעים הבליס-
 טיים מראים, כי כהרזיבו את עבודתו על הקליעים הבליסטיים
 גם אל תוך שדה הקליעים המונחים-מרחוק — בשתפו מצד
 אחד פעולה עם השירותים הלוחמים האחרים ובידעו מן הצד
 השני לא לחרוג מתחום-עיסוקו שלו — עשה הצבא את
 הדבר הטבעי.

המשהגה הכולט האחר והיחיד שעשה הצבא — בתקופתנו
 זו של "פרסומת מסחרית" צעקנית — הריהו בכך שלא נטה
 לתופף בתוף, לצעוק ולהכות על לוח חזוהו בהכרזיו על אשר
 עשה. לאו דוקא — ושימו לב לכך! — על אשר מתכוון הוא
 לעשות, אלא על אשר עשה בעבר והגו עושה כרגע. הוא לא
 בישר את פעליו.

סטיוארט היה לבטח משלם בחיי אילולא בחר הגרמני שגודעז מהתנהגות „נפשעת“ כזאת מצד כלי הנשק, להכניע מיד. הדבר אשר חסר לו, לאותו מק"ב חדש, היה זמן נאות בשביל תהליך-בחינה יסודי. פגמים בקליעים בליסטיים שיגנו על ערינו כשיעילותם לא הוכחה עדיין — עלולים לעלות לנו באלפי קרבנות. העובדה שפגמים, ופגמים חמורים, מתגלים תמיד בכלי נשק ובמכונות חדשים, מודגמת בתולדות הטכנו-לוגיה. רק לפני זמן קצר סירב חיל האוויר לקבל חמישה עשר מתוך שבעה עשר מטוסי B-52 חדשים.

*

עובדה זו מעלה במחשבה באורח משכנע מאוד את המסי' קנה כי חיל אוויר, במקום שינסה לפלוש למשימות ותפקידים אשר צבא היבשה והצי ממלאים אותם כבר זמן רב וביכולת, מוטב שיקדיש את מרצו לתחומו המוכר — תחום האוויר-דינמיקה. ודאי הוא כי אותו מקרה ב-B-52 אשר הזכרנוהו זה עתה, יחד עם הגילויים הרבים שנתפרסמו בזמן האחרון בדבר מטוסים סובבטיים משוכללים חדישים (טיפוסי המפ"ציצים החדשים בכינויים האמריקאיים: „באָדג'ר“, „ביר“, „ביוון“); מטוסי הקרב „פלאש-לייט“ ו„פארמר“; ומנועי סילון אשר מספרים כי יש להם עצמת מנוע העולה ממש כפליים על זו של מנועי הסילון המצויים כיום בשימוש במפציץ האמריקאי B-52 — כל אלה מרמזים על כך כי אם רוצים אנו לשמור על עדיפות-התקדמותה של ארה"ב ב„ציפורים“ ונהוגות טייס — תהיינה ידיו של חיל האוויר מלאות עבודה.

במסעו לצדנות, נע חיל האוויר לתוך שדה נוסף אחר. אחרי מסע-לחישות ממושך נגד הקליע הבליסטי „ניקא“, הודיע חיל האוויר של ארה"ב כי הוא עומד לפתח את הרקיטה „טאלוס“ של הצי ולקבל על עצמו חלק ממשימות קרקע-אל-אוויר. הרי כאן הוכחה נוספת לאי התחשבותו של חיל האוויר בנסיון וביכולת שכבר הוכחו על ידי שימוש.

ה„ניקא“ הוא כלי נשק הנמצא עתה ב„שירות פעיל“, אשר לו סיכום-נסיונות ממש של שימוש-בפועל (אף כי לא בקרב); והוא הנשק השומר כיום על ערינו. ה„טאלוס“ נמצא עדיין בשלב של פיתוח. מעט הרהור בעובדה הידועה-היטב כי הפער בין כלי נשק שעודנו במבחן לבין קבלתו הסופית מתבטא בשנים של עקירת פגמים, מעלה במחשבה כי המגמה לעבור לשימוש ב„טאלוס“ ספק אם הולמת היא הן את הנוהג המקובל זה מכבר, והן את נוהגי-המשקיות הנכון בעיני הגנה. והיא אף עלולה להיות הרת שואה. כלי נשק אשר חסרה להם „תקופת הזמן-לצבירת נסיון“ הכניבו לא אחת בשדה המערכה. אחד בשם קפיטן סטיוארט מ„כוח השירות המיוחד“ שבמל-חמת העולם השנייה יכול למסור דו"ח חי על כך. בנשאו עמו בפעם הראשונה מק"ב מקורר אוויר מסוג חדש אשר אך זה פותח, הגיע סטיוארט לידי טוח יריה מגרמני אשר לא הבחין בו. כאשר החל לסחוט את ההדק לשם מתן צרור, „זינק“ הקפיץ-הראשי מעורף הכלי בקול שקשוק אשר „עורר את כל הסביבה“. סיבת הפגם תוקנה בנקל בבית החרושת;

היה היתה פעם אומה, עשירה מאוד ורבתי-חבולה, אשר היה לה שכלי-ישר (מקוים אנו) כדי לראות כי השענות על כלי נשק אחד או על תפיסה אסטרטגית אחת, הם מעשה-הסתכנות אוילי — וכדי לעמוד בתוקף על כך שהמשימות הצבאיות תחולקנה בהתאם להגיון הצבאי ולכשרם המוכח של זרועות הכוח המזוין. מאז ועד עולם חיה אומה זו חיי שלום וכטחון.

סיום המאמר במקורו

מה נושאים הקליעים הבליסטיים?

לקראת איחוד יתר של זרועות הכוחות הלוחמים

סאת צות מערכות ארסי

המיוחדות במינן של סוג מסוים של מבצע צבאי. במקרים אחרים, יתכן כי אותו קליע עצמו יתאים אף לתכליות אחדות. יש לשער שמצב זה יהיה הרגיל ביותר.

הקליעים הבליסטיים מגלמים את השיפורים הכבירים אשר הולידה הטכנולוגיה החדשה בקרב גורמי היסוד של יכולת המלחמה: עצמת אש, נידות וקשר. הופעת אמצעים אלה להרחבת היכולת — המסמלת התקדמות נחשנית — ממריצה את החתירה לקראת האחדות הכותות הצבאיים. השינויים בני התלוף, אשר נגרמו בארגון הצבאי ובדוקטרינה הצבאית על ידי התפתחות המטוס, ידועים היטב. ואילו עתה, ככל שהקליעים המונחים באים לשמש השלמה למטוסי התמושים, מוסיף הטייס, ובסופו של דבר אף לרשת מקומם — כן תשטש ותלך ההבחנה השוררת כיום בין הלחמה בים, ביבשה ובאוויר. יתכן כי המטוס הנהוג בידירטיים לא יפנה לעולם לאיושהו כלי אחר את מקומו בתור אמצעי תובלה שאי אפשר בלעדיו. אך תפקידי המטוס במבצעים צבאיים ישתנו במידה רבה מאוד ע"י הופעת הקליעים המונחים. יהיה זה בראש וראשונה תודות לאפשרויות הגלומות בקליעים מונחים, שלא ניתן יהיה עוד בעתיד להבחין הבחנה ברורה בין תפקידיהם ומשימותיהם של כוחות יבשה, ים ואוויר.

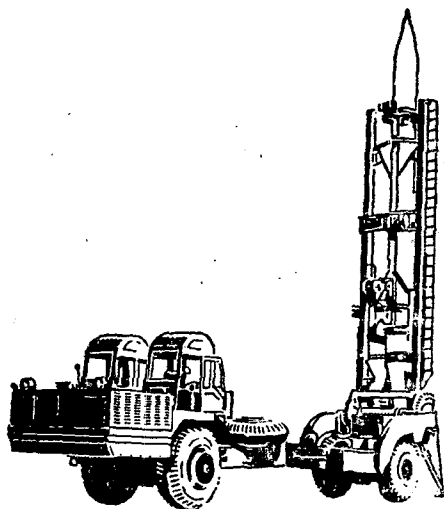
קביעה שרירותית של סייגי טוח ושלטיה בקשר לכלי הנשק, כפי שנתקבלו על דעת כולנו, שוב אינה הגיונית בתקופה בה קליעים מונחים רבים ושונים יהיו מסוגלים להנחית עצמת אש ומטענים כמעט ללא סייגים של גורמי מרחב וזמן. ככל שקליעים מונחים הופכים לסוג הכלים ה"שליטי", כן גובר הקושי שבהגדרת אזור המערכה, סוג מסע המלחמה, או זירת המבצעים; קושי זה מכתוב את הצורך בהשגת מכסימום הגמישות האפשרי. אטור שנתיר לכלים נוקשים, התוחמים את התפקידיים ואת המשימות של הזרועות המווינות השונות, כי יפריעו לאורחי השימוש התכליתי ביותר בקליעים מונחים.

אם נחשוב במושגים של העצמה הצבאית הכוללת אשר לארצות הברית, הרי הקליעים הבליסטיים כופים עלינו — כפי שלא כפה עלינו מעולם שום גורם אחר — האחדות יתר בין הזרועות הלוחמות. תוגים שונים, אשר שמירת האינטרסים שלהם תלויה במצב הרברים הקיים, יאלצו לסגת בפני צרכי המשך קיומה של האומה. שלילת השימוש בקליע מונחה

במשך יותר מארבעים שנה העסיק ענין תפקידו של המטוס במלחמה את תשומת לבם של מטפחי תיאורית המלחמה ושל אלה המנהלים אותה בפועל. אולם כיום עומדים אורחי הלחימה על ספה של תקופה חדשה. הקליע המונחה הבליסטי מבטיח כי ישמש שימושים כה רבים ובעלי גמישות כה גדולה, אשר יביאו בסופו של דבר לידי כך, שבעתיד יהיה צירוף הכוחות המווינים מערך כוחות מסוג חדש לגמרי. זה הדבר אילו התכונן וילסון, מיניסטר ההגנה של ארה"ב, כאשר אמר כי "מותר להניח, שאם מקבל אתה מספר סוגי נשק חדשים, עליך לבחון מחדש את סוגית חלוקת התפקידים והמשימות".

אין זה מפתיע כי מהפכה מעין זו שהוא רמוז עליה יוצרת מחלוקת. כך, איפוא, שקועים אנו בויכוח בדבר משמעותה העתידה של התפתחות חדשה זו. הדבר שחשוב להשיגו הוא לא "לרכך" את המחלוקת, אלא להפנות את חילוקי הדעות לאפיקים קונסטרוקטיביים. דעות כנות בתחום הצבאי המקצועי, המובעות בגלוי, אינן עשויות להביא אנשים בעלי מוחות בלתי משוחזים אלא לכך שיפיקו החלטות נכונות.

רבים מדי הדברים שהם עדיין בלתי ידועים בקשר לכלי נשק אלה, מכרי להצדיק כל טענות מוגזמות לזכותם. אולם ברור, כי סוגים רבים ושונים של קליעים ידרשו בשביל עריכת מבצעים מוצלחים של כוחות יבשה, ים ואוויר. במקרים אחדים יתכן כי קליעים ידועים יהלמו את התכונות האופייניות

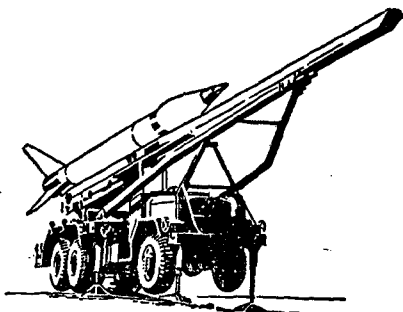

אל אזור מפתח ולנוע במהירות בתוכו — צריך שתוצב לעזמתו יכולת שות או עדיפה של כוחותינו אנו.

מבצעים אסטרטגיים וטקטיים בעתיד יטו, להתערבב ביניהם ולהפוך לשורת מסעי-מלחמה ומערכות המסתייעים הדדית, ואשר יתכן כי יפרידו ביניהם מרחקים גדולים. את אזור-הקרב ניתן יהיה להרחיב לכדי מאות או אלפי קילומטרים ברוחבו ובעומקו. פעמים רבות לא יהיה קיים כלל קו ברור שלאורכו מקויים מנע עם כוחות אויב. כוחות-צבא בעתיד חייבים להיות — יותר מכפי שהיו אי פעם — מסוגלים (1) להתרכזות מהירה מעמדות מפורזות; (2) להנתת עצמת אש עדיפה; (3) לניצול מהיר של פגיעה וכן התפוררות לאחר כך, על מנת לסכל פעולות-נגד אויבות. כדי שתהיה להם יכולת זו חייבות יחידות צבא להגיע לידי מידה גדולה הרבה יותר של הגנת אויר תכליתית, ניידות מוגברת, טוח מוגדל ותכליתיות בסיוע אש. קליעים מונחים ימלאו תפקיד גדול בהשגת סוגי יכולת אלה.

נוסף למבצעים טקטיים ואסטרטגיים נגד כוחות אויב מוויינים, דרושים לצבא קליעים מונחים המסוגלים להתקף מטרות אויב, אסטרטגיות. מטרות כאלו נמצאות במרחק ניכר מעבר לאותו טוח, שהיה נדרש למבצעים בתוך השטח אשר כונה עד כה בשם „רצועת הלחימה“. יתכן כי את הגבולות-הגיאוגרפיים של מבצעי הצבא (לרבות לחמה בין יבשתית), נטיב לתאר במונחים כגון „אזור הלחימה“ או „מרחב הלחימה“. יתכן כי ידרשו קליעים מונחים ארוכי טוח כדי לירות על פני שטחים גדולים של יבשה וים כסיוע למבצעי הצבא, וכדי להרוס את משאבי האויב לעשית-מלחמה ואת רצון ההתנגדות שלו. קליעים מונחים ללא הגבלה לגבי טוחים, המשולבים בתוך תובלה-אווירית השייכת אורגנית לצבא — חיוניים הם למבצעי צבא אסטרטגיים.

הצבא אינו יכול להיות תלוי במקורות שמחוץ לפיקוחו באשר לאותו סוג של סיוע אשר היה קשור קודם לחילות אויר, ואשר בעתיד ינתן כנראה על ידי קליעים מונחים. בכל

מסוים מרוע-לוחמת הזקוקה לו כדי לערוב לשלום האומה — יתא מעשה איוולת, העלול להיות מעשה בוגדני. כלי זין אלה ערכם עומד מעל הזכויות הבלעדיות של רוע לוחמת זו או אחרת.

יכולתם הממשית של כוחות יבשה וצי הוגדלה במידה רבה על ידי עצמת-האש והניידות של המטוסים. תכונותיהם המיוחדות הבלתי מוכרות ומגבלותיהם של המטוסים הצבאיים הביאו לכך, שהיה זה רצוי והולם לרכו לזמן-מה את השליטה בסוגים מסוימים של מטוסים בתוך „חילות אויר“ העומדים ברשות עצמם.

התקדמות בטכנולוגיה החדשה הביאה להופעת כלי נשק כה כבירים ורבי מחץ, עד שמן ההכרח להעביר עתה תחת שבת הביקורת את המתודות המסורתיות של ארגון כוחות מוויינים, שליטה עליהם והפעלתם.

עד מהרה יהיה זה בלתי נחוץ ובלתי-נכון להשתמש במספרים גדולים של מטוסים מונחה-טייס, שהיו מאורגנים ב„חילות אויר“ נפרדים. קליעים מונחים שהיו שייכים אורגנית לכוחות יבשה ואויר יחסלו אותם נתונים משתנים של גורמי המרחב, הזמן ועצמת האש, אשר הם שהולידו בשעתם את הדוקטרינות בדבר מבצעים טקטיים ואסטרטגיים עליהן מושתת חיל האויר של ארה״ב. דוקטרינות אשר גרמו לחלוקה מסוכנת, לתאים-תאים נפרדים, של העצמה הצבאית של ארה״ב, ושל התפישת-האסטרטגית שלה. אכן, הקליעים המונחים מבטיחים לחסל את הצורך ברוע אויר נפרדת. דבר זה לא יבוא במהרה, אולם ניתן לחזות-מראש. אפשר להסיק זאת מן העדות שניתנה לא מזמן על-ידי „מטיף“ כה נודע לעצמת אויר — הגנרל קורטיס לאַ-מאי.

אין לך דבר במבנה של כוחות צבאיים שאינו ניתן לשינוי, אולם קיימת מציאות נצחית, החייבת לשמש בסיס לכל שיקול צבאי. דהיינו: יכולתה של אומה להצליח תלויה, בחשבון סופי, ביכולת צבאותיה למנוע מלחמה בת ממדים ניכרים, פחות או יותר — או לזכות בה. לא תמיד היה הכרחי להפעיל יכולת זו, אולם מאחורי כל עצמה צבאית מוצלחת היתה קיימת יכולת זו בפועל, או שלפחות האמין האויב כי היא קיימת, ולכן היתה לה אותה השפעה עצמה. אם להתעלם מגורמים אחרים, הרי יכולתה של אומה לזכות בשעת התמודדות היתה, בדרך-כלל, תלויה ביכולתה להעביר בוחות יבשה לאזור הנתון לאיום, ולקיימם שם. דבר זה נתגלה כנכון בתקופה בה נמצא המפציץ בשיא-פסגתו. הוא נשאר נכון גם עתה, בתור הקליעים המונחים — אולם מוויינות-ראיה שונה.

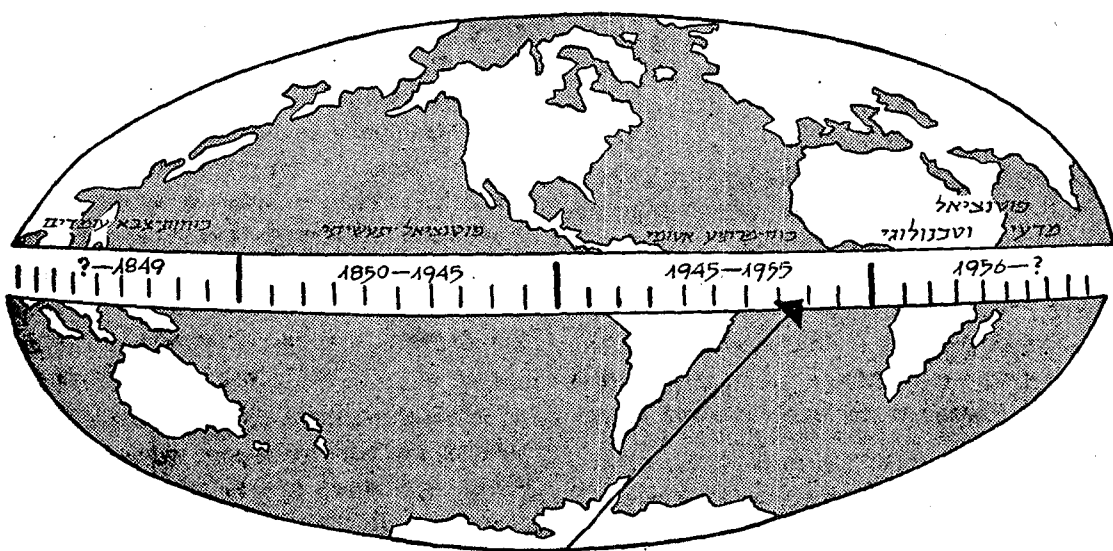
אויב מצויד בקליעים-בליסטיים מרויקים לטוחים קצרים, בינוניים וארוכים מאוד, והמסוגל לנוע בדרך היבשה והאויר

עות מההתישנות" טכנולוגית בתחומים העיקריים של ענייני — המפציץ ארוך הטוח וכוחות האוויר הסקטיים — הרי זה משום ששורת ההגיון מצביעה על כך.

רבי-משמעות יותר, במהפכה זו הנגרמת ע"י הקליעים המונחים, הסיכוי שהקליעים המונחים נושאים עמם ליתר האחדה של הורעות-הלוחמות ולפחות כפילות בין שלושה כוחות, או אף ארבעה. דבר זה ודאי שיתקבל בברכה ע"י האומה. ברור כולל ויסודי, שיקיף את הציבור הער — אילו התנהל ברמת-מושגים כזו, ודאי שתוצאותיו עשויות היר להיות פורות ביותר.

נסיבות-מלחמה שניתן להעלותן על הדעת, יש לצבא צורך ראשוני בקליעים מונחים בעלי דרגות שונות של נידות, מהירות, טוח ומשימת-פגיעה. הגבלות שרירותיות שתוטלנה על טוחם של כלי-נשק ושל אמצעי-תובלה, ועל השליטה בהם — אין להם כל בסיס הגיוני בתקופה אשר בה יכולים קליעים מונחים רבים ושונים לשגר עצמת אש ומשענים כמעט ללא סייגי טוח ומהירות.

קיצורו של דבר, כנו הנת עמדותיו של הצבא. אם משתמע ממנה כי חיל-אוויר-עצמאי יהיה חייב להכיר במסקנות הנוכ

תגודות המושגים של עצמה-צבאית

הפעלת צבאות ב"מלחמה מוגבלת" -

כיצד ?

סוחר סאסר סאח ד"ר מורנון פיין

גדולה. ואפשר שעצם נוכחותם של כוחות הכיבוש של מעצמה גדולה אחת באיזור מסויים, חמנע בדרך כלל התקפה על ידי מעצמה גדולה אחרת. לפי גישה זו, לא תתקוף ברית המועצות לעולם את מערב גרמניה כל עוד נמצאים שם כוחות קרקע של ארה"ב; קרוב יותר לודאי כי היא תשתדל להסית למרידה גרמנית.

*

אם אמנם יקרה וצבאות גדולים של מעצמות רבות יאסרו פעם קרב - קרוב לודאי כי הם ילחמו כשלושתם מידה מופחתת של סיוע אווירי בדרך המנועה (interdiction) ואף ללא רבים מאותם היתרונות שבעריפות אווירית, כפי שמבינים אותה כיום. ברוב המקרים יעצרו את כוחות האוויר מלהנחית מהלומות על בסיסי אוויר אויבים (אחד התכסיסים התכליתיים ביותר להשגת עדיפות אווירית כיום), והם יהיו מוגבלים לסיוע מהנוק לגייסות קרקע, ולחיסול ראשיתו, ראשי אוויר, אניות מלחמה, קוי תחבורה שנמתחו יתר על המידה, וכוחות אויב מבודדים אחרים.

אין הכוונה לומר כי לא נהיה זקוקים לכוחות אוויר; אלא כי יש לשער שהצבא יקבל בדיקו אותו סוג של סיוע אווירי אשר יקבל במלחמת העולם השנייה. התפיסה כי בכוחות צבאיים יש להשתמש כדי להחזיק מעמד במלחמות מקימות, בנקודות רבות המרוחקות זו מזו, מצריכה סוג אחר של מאמץ אווירי: - השימוש באוויר על מנת לספק ניידות אסטרטגית ארוכת טווח לכוחות קרקע - היינו, במלים אחרות היססים והספקה אווירית. רק באמצעים כאלה יכולות יחידות צבא יבשה לנוע לנקודות פורענות (תכופות - על פני מרחקים גדולים), להחזיק בשטחים, להנחיל כוחות אויב תבוסה מקר מית - ולנוע משם הלאה משהושלמה המשימה המוגבלת שלהן. בלי ניידות אסטרטגית יהיו עד מהרה כוחות צבא היבשה שלנו מפורזים, גרגירים גרגירים - עד כדי צאת

רוח הרפאים ששמה "תגמול מימי" כתביב מעתה ונהירות והתאפקות קיצונית בכל פעולה צבאית שתנקט ע"י מעצמות רבות, היות והיא צופנת בחובה אפשרות מחרידה שלמלחמה כוללת - שלאמתו של דבר לא רצה בה אף אחד מן הצדדים - תסיגנו אחורה מספר אלפי שנים.

זה היה הרבר לו נתכון גנרל מכסול טילור, כאמרו - מיד לאחר התמונתו כראש מטה הצבא - בישיבת מניסטר השירותים המזוינים האמריקאיים (צבא, צי, מלחמה, חיל אוויר, ומעל כולם מניסטר ההגנה) ביולי 1955: "ארצות הברית חייבות לפתח ולקיים... כוחות הכן", אשר ביכולתם להעניש גילויי תוקפנות מקימת מבלי להרחיב את פעולות האיבה עד כדי מלחמה כוללת".

הרבר הלא-נודע הוא, כי טרם נקבעה שום מערכת, כללית והתאגרות הוגנים, אשר יהיה בהם כדי לקבוע היכן מתחילות והיכן נגמרות מלחמות "מקומיות" וכיצד חייבים להתנהג בהן. עם זאת, הרי ברור למדי הוא כי התקפה גרעינית על כל עיר שבסנים-ארצה של כל אחת מהמעצמות הראשיות תביא לידי תגמול גרעיני מיד, בעוד שתקריות גבול במדינות "נגררות" קטנות לא יביאו לידי כך. באחת הנקודות שבוין שני קצות אלה יהיה כל צד לעצמו את התחום, וכאשר תחרוג ההתגרות מעבר לתחום זה - יביא הדבר לידי תגובה גרעינית. "תחומי-התגרות" אלה יהיו מוטוים הסואה רבה באמצעי העמדת-סנים פסיכולוגיים שונים ("בלוף"); אפילו מנהיגי מדינות לא ידעו היכן בדיוק משתרעים תחומים אלה - וכל התנגשות בין מדינות תתחיל בכך ששני הצדדים "ימששו" אחרי תחומי של היריב, כדי שיוכלו לפעול את מלוא הפעולה הממשית ה"מותרת" עד אל אותו "קצה-התגרות". מזה זמן רב, הושם סייג לאורחי ניהול מדיניותן של מדינות בימי שלום, עקב החשש בפני גרימת מלחמה. בדומה מאוד לכך הושם עתה סייג גם לאסטרטגיה ולטקטיקה התודישות בימי מלחמה, בשל החשש לגרום לתגמול גרעיני.

בתנאים כאלה, הסיכוי הוא כי גילויי המלחמה לא יחרגו מתחומי מהפכות, מלחמות גבול וקרבות בלימה של המלחמה הקרה. אמצעים עקיפים אלה יתפסו את מקום ההתקפה הישירה, אשר שום מעצמה גדולה לא תעז לערכה. מהפכות ומלחמות גבול בין מדינות קטנות תסופחנה ו"תוסתנה" במת-כון, וישתמשו בהן כאמתלאות להכנסת כוחותיה של מעצמה

הסיכוי הוא כי גילויי המלחמה לא יחרגו מתחומי מהפכות, מלחמות גבול וקרבות בלימה של המלחמה הקרה. אמצעים עקיפים אלה יתפסו את מקום ההתקפה הישירה, אשר שום מעצמה גדולה לא תעז לערכה.

כיצד להאבק - מבלי להסתבך במלחמה כוללת ?

(לפי מזשגי ד"ר תורנטון פיג')

פירוקי-נשק
אידיאלי — אולם כיום אינו
ניתן להגשמה

לחמה כלכלית
אין לסמוך עליה בלבד

לחמה פסיכולוגית
אין לסמוך עליה בלבד

לחמה כימית-ביולוגית
רדיולוגית
פגמיה ופגיעה — כשל לחמה
גרעינית

פעולות מחתרת
אין לסמוך עליהן בלבד;
מלוא תכליתן מושגת רק
בשילובן עם מבצעי צבא

כוחות צבא
הכלי הנאמן היחידי לבלימת
תוקפנות ולהגנת עניין לאומי

נשמתם ממש — על פני כדור הארץ כולו. לעצמת אויר תהיה
גודעת השיבות רבה באבטחת תזוזות כאלה, ובאבטחת מערכת
האספקה האוירית החייבת לבוא בעקבותיהן.

פיתוח הלוגיסטיקה האוירית בשביל צבא היבשה

אלה הן בחינות יקרות-מחיר של לחמת העתיד. והצבא
כמעט טרם התחיל במלאכת הפיתוח ההכרחית הנחוצה בש-
ביל, והתובעת שנים ארוכות ואפורות. לעת עתה נרעה
הצבא מלוגיסטיקה אוירית — מחמת מקיפה; אולם אם לא
יגש עד מהרה לעצם המעשים של התכנון הנדרש לאספקה
אוירית, תכניתו-מחדש, פיתוחו ורכישתו — הרי אותו תור-
האטום אשר כה הרבה עשינו על-מנת להביאו, יתפוס את
ארצות הברית כשהיא "צולעת".

יש הסוברים כי האספקה האוירית תהיה קלה יותר בתור-
האטום, משום שכלי-זין אטומיים-טקטיים יתנו לכל טון משא-
מובל עצמת אש רבה יותר מאשר העצמה שהיתה גותנת
הארטילריה ה"מסורתית". אולם נראה כי תקוה קטנה זו —
כתקוות רבות אחרות להסיכת-ממון בלחמה — עתידה להת-
נדף; ויתכן כי יהיה על הצבא להלחם אפילו בלי להשתמש
בשום כלי זין אטומיים. מצב דברים כזה עשוי לבוא במספר
דרכים שונות. ראשית, יתכן כי לא תהיה מצויה מטרה כדאית.
אפילו כלי הזין האטומיים הקטנים ביותר אינם הולמים שימוש
נגד קבוצות מפורזות של לוחמים בלתי סדירים, הפוגעים
בגבולה של מדינה שכנה. שנית, במצב בו הגנו מחזיקים
בטריטוריה של מדינה ידידותית אשר אויב פלש אליה, יתכן
כי שימוש בכלי-זין אטומיים יגרור תוצאות בלתי-רצויות
נרחבות בקרב הבלתי-לוחמים המקומיים (שני הגורמים הללו
עשויים כמובן להתייחס אף לצורות אחרות של פעולה צבאית).
הסיבה השלישית היא יסודית יותר: השימוש בכלי-זין אטו-
מיים בכל דרך שתהיה תכליתית באמת — ואפילו אם יהיה זה
שימוש ברמה "טקטית" בלבד — עלול להוות סתיחה לשרשרת
של מהלומות-תגמול מעמיקות יותר ויותר, אשר תובלנה
בהכרח למלחמה מימנית כוללת-כל.

האם אפשר (או שמא אי אפשר) למתוח קריגבול אשר
יאפשר להשתמש בכלי-זין אטומיים מבלי לחרוג אל מעבר
לאותו "תחום-התגרות" גרעינית שאין עוד לשאתה — העתיד
לבדו יוכיח דבר זה. הכרנתו של מר דאלס כ-1955, כי מת-
כונים אנו למתוח קו מפריד כזה — אפשר ואינה אלא חלק
מן ה"בלוף" אשר ניתן לצפות מראש שכל צד יטפחו; אם כך
הדבר ואם לאו — איש אינו יכול להיות בטוח בואת עד אשר
יעשה הדבר בפועל. אולם יכולים אנו להיות בטוחים כי צבא-
היבשה חייב להיות מוכן להלחם ללא כלי זין גרעיניים; היינו,
להשלים עם כל ההוצאות והמעמסה הלוגיסטית הכרוכים
בארטילריה בלתי-אטומית.

שימושים צבאיים אחרים באנרגיה גרעינית

בהתחשב בסיכוי כזה, עלינו לבקש דרכים אחרות לנצל את האנרגיה הגרעינית במלחמה. הנעת כלי רכב של הצבא באנרגיה גרעינית הנה אחד מהשימושים המושכים ביותר. קרוב לודאי כי הנעה זו לא תעשה באמצעות ריאקטור גרעיני שימצא בכל משאית או ג'יפ, אלא באמצעות מתקני כוח גרעיני ניידים, המסוגלים, לטעון—מחדש אנרגיה בכלי הרכב; מנועים מסוג כזה יוכלו, כמובן, להיות בעלי ממדים גוחים הרבה יותר מאשר ממדי מנועים הכוללים ריאקטור גרעיני. מצויות ריאקציות כימיות בנות-היחור, רבות, שבהן ניתן להשתמש על מנת "לאחסן" אנרגיה, והן מתאימות לשימוש כזה; למשל, בעזרת חשמל מריאקטור גרעיני ניתן להקפיד מים, למימן וחמצן; ובמימן שיתקבל אפשר להשתמש כבדלק למנועי כלי רכב. דהיינו, יהיה כאן להשוותו מקור חשמל היכול להשתמר זמן בלתי מוגבל בממדים מצומצמים והניתן לטלטול.

שימוש אחד באמצעים אטומיים שלא בתור כלי-זין, הוא חבלה אטומית ויצירת מחסומים באמצעות פיצוצים אטומיים. שימוש שלישי, הגורר אתו סיכוי מועט מאוד כי יעורר תגמול, הוא בקליעים נגד-מטוסים אשר יופעלו בהגנה אווירית. כן יכול הצבא לנצל שפע של שימושים אחרים — שהם יותר בבחינת שימושי שלום — החל ברפואה וכלה בשימור מזון. על-כן יהא זה חשוב מבחינה צבאית להפנות יותר ויותר כשרונות מחקריים ממחקר כלי הזין האטומיים לפיתוח היש-גים שלא בתחום כלי משחת.

אף שאין אנו יכולים לסמוך על כך שכלי זין אטומיים יסייעו לצבאות השדה, הרי שני הצדדים בכל מלחמה עתידה יהיו בלי ספק מוכנים לקראת שימוש בהם — אם יעשה כן השני, או באם יסברו כי יוכלו לעשות זאת בלא שתונחנתה עליהן פעולות תגמול. פירוש הדבר כי על כל צד יהיה לנקוט בכל אמצעי הזהירות הנחוצים (כגון פיזור, התבצרות כבדה וכו') ממש כאילו נמצאו כלי זין אטומיים בשימוש. ופירושו הוא כי אם יתפסו אי פעם כוחותינו של אחד הצדדים במצב כזה, שמספר מהלומות אטומיות תוכלנה להוציאם מכלל פעולה — קרוב לודאי כי הצד השני יסתכן בשימוש כזה.

*

הצרכים הולגיסטיים של צבא העתיד נראים אמנם כקשים לפתרון, אולם לגבי המודיעין הדרישות הן מרקיעות-שחקים. דרישות אלה היו חמורות אפילו היתה דאגתנו ותונה רק לעניני תזונות מהירות לנקודות פורענות מרוחקות, לספקות לגבי "קבלת הפנים" הצפויה לנו שם ולשאלת עמידת האויב

* reversible

** הכוונה בביטוי "אחסנה" כנראה לאותו מנגנון אשר בו מכונות חישוב אלקטרוניות מכנים אותו כרגיל בשם "זכרון".

בפני התקפה אטומית. לאלה יש להוסיף עתה את הבטיח הסכוכה — בעית מידת יכולתנו לדחוק את רגלו של האויב על-מנת להביסו, בקנה-מידה מקומי באופן מהיר, ועם זאת לא לעורר תגמול גרעיני. שעה שמפקדי הצבא ומנהיגי המדינה יתחילו לעסוק בבעיות אלה, ודאי כי ידרשו שימור והרחבה ניכרים של שירותי המודיעין. לגודל המול, מצויות התפתחות חזיות טכניות רבות אשר יש עדיין מקום לניצולן בשירותי המודיעין — אחסנה ומיזן אלקטרוניים של הנתונים*. לתכלית נוחש כננות האויב, צריכים היינו לנצל "סטטיקת מישוש", כפי שעושה זאת ברית המועצות — בהשתמשנו בפעולה צבאית כבמעין ניסוי מדעי מבוקר, שנועד לעמוד על תגובת האויב.

הצורך בננות ברית במלחמות העתיד

צבא היבשה לא ילחם לבדו. לא זו בלבד שיוקס לטיוע ולשיתוף פעולה מצד השירותים הלוחמים האחרים, אלא ש- בסוג המורכב של לחמה מקומית אשר אותו אנו "חווים" עתה, תהיה נודעת חשיבות מרובה לבנות ברית. דבר זה היה נכון גם בעבר, אולם אפשר שסיבותיו היו אחרות; כי בעתיד הקרוב תוסיף עצמתן התעשייתית של בנות-ברית אך מעט לעצמתנו שלנו, ויתכן כי בנות-ברית קטנות תבאנה במלחמות מקומיות הרבה יותר תועלת כמקורות מודיעין, כמקורות כוח אדם, כבסיסים לכוחות ניידים, וכמסייעות בביצוע לחמה כלכלית ופסיכולוגית. בנות הברית הגדולות יותר, יתכן כי יהיה להן יותר להציע לנו — בפוטנציאל מחקרי וטכנולוגי שלהן, אשר אותו ודאי שעלינו לנצל על-מנת להחיש את קצב החידושים הצבאיים שלנו. ואולם, כבר עתה גלוי לעין כי בנות-ברית אפשריות רבות הופכות למעונינות-פחות ב- בריתות עם צד-ראשי זה או אחר, כיון שב-מאזן האימה" ברורה-מדי בשבילן העובדה כי אחרי חילופי מהלומות מימ גיות, הניטרליים הם הם שתיו עתידים לרשת את עולם המחר. על כן, מעקדות המבט של שמירה על קשרי הברית שלנו, יהיה זה מן התבונה לחפש דרכים להרחקת מלחמה כוללת-כל.

אף שאין אנו יכולים לסמוך על כך שכלי זין אטומיים יסייעו לצבאות השדה, הרי שני הצדדים בכל מלחמה עתידה יהיו בלי ספק מוכנים לקראת שימוש בהם — אם יעשה כן השני, או באם יסברו כי יוכלו לעשות זאת בלא שתונחנתה עליהן פעולות תגמול. פירוש הדבר כי על כל צד יהיה לנקוט בכל אמצעי הזהירות הנחוצים (כגון פיזור, התבצרות כבדה וכו') ממש כאילו נמצאו כלי זין אטומיים בשימוש.

לא יהיה בנה מן התבונה, אם נושה יותר-מדי את הסקת המסקנות האלה ממצבה הענינים הנוכחי. אין צורך להיות נביא כדי להתוות את קרי תפיסות-הלחמה שבתור האטום באופן שסימנו קודם — כי הרי מתכוונת מצטירת מדי יום ביומו בלחמת הגבול הנושעה כרגע במורת הקרוב ובמורה הרחוק. הגורמים המצריכים כוחות קרקע ניידיים קיימים כיום, ולשתי מעצמות גדולות יש כבר עתה היכולת להשמדה מימנית. אולם שינוי נוסף עומד להתרחש: פיתוח היכולת המימנית על ידי אומות אחרות. עד מהרה תגיע יכולת כזאת, באורח טבעי, לידי בריטניה הגדולה (ואפשר כי אף לידי מעצמות גדולות מערביות אחרות) — אם כי הדבר לא ישפיע במידה מרובה על אופיו הדי-קוטבי של „מאזן האימה“. יתכן ואף הונו — או מעצמות אחרות אשר אינן כרגע לצד ארצות הברית או ברית המועצות — תפתחנה כלי זין אטומיים משלהן. לאחר רונה, כשחומר בדי-קוטבי מצוי יותר בשפע, ונתון יותר לשימוש רחב, עשויות מדינות קטנות רבות לאגוד מצבורי כלי זין גרעיניים משלהן, אשר חלק מהם אפשר וינתן להן על-ידי המעצמות הגדולות מטעמים מדיניים. יש אמנם יסוד לקוות כי לגבי מצב מורכב כזה נכון יהיה הכלל: „ריבוי מקורות-סכנה מרבה בטחון“, אלא שלרוע המזל, הסיכוי של שימוש בלתי אחראי ביכולת זו ודאי וודאי שיגדל. דבר זה עלול להגדיל — מכל שכן שלא יפחית — את האחריות, הכבדה בלא-ויהי, הרוכצת על ארצות-הברית כשומרת השלום הבינלאומי.

הצרכים לעתיד

נמצא כי המסקנות מניתוח זה נוגעות לצרכיו של צבא ארה"ב בעתיד — מבחינת גודל הצבא, סיבו, חשימותו ו- הטיוע הנדרש לו, ואלה הן:

● מאחר ש-לחמה-מוגבלת" הסכה למכשיר המעשי היחיד של מדיניותה של מעצמה, הרי שתפקידו של צבא היבשה

כסוג המורכב של לחמה מקומית אשר אותו אנו „חוזים“ עתה, תהיה נודעת חשיבות מרובה לבנות ברית. דבר זה היה נכון גם בעבר, אולם אפשר שמיכותיו היו אחרות; כי בעתיד הקרוב תוסיף עצמתן התעשיתית של בנות-ברית אך מעט לעצמתנו שלנו, ויתכן כי בנות-ברית קטנות תבאנה במל"חמות מקומיות הרבה יותר תועלת ממקורות מודיעין, במקורות כוח אדם, כבסיסים לכוחות ניידיים, וכמסייעות בכיצוע לחמה כלכלית ומפיבולוגית.

בלחמה מוגבלת מוסיף לשמור על חשיבותו ההסטרית ה- מסורתית.

● כדי ליטול על עצמו את תפקיד הלחמה-המוגבלת בנקודות רבות ושונות בלי להתחוק בהתמדה כוחות גדולים מעבר לים — מן ההכרח שהצבא יהיה מסוגל להניע עוצבות במהירות לכל נקודת פורענות; ודבר זה פירושו — יכולת לביצוע היטסים והספקה אוירית (או אמצעים אחרים למניעת השתיות ארוכות באספקה).

● אל לו לצבא היבשה להביא בחשבון בלחמה מקומית סיוע-אוויר אסטרטגי או סיוע-אוויר המנעי; והוא אינו צריך להשען מדי על סיור אוירי או על סיוע אוירי הדוק, מאחר שבלחמה-מוגבלת יתכן כי לא ניתן יהיה לקיים עדיפות אוירית מעל החזית.

● הכרח הוא שלצבא היבשה יהיו יכולת ואמצעים להש- תמש בכלי זין אטומיים שימוש סקטי, אולם חייב הוא להיות מוכן להלחם גם ללא סיוע כזה, במקרה שהאויב יאיים בלחמה מימנית כוללת-כל, ויביא, על-ידי כך, להטלת איסור על ה- שימוש בכלי זין אטומיים. משום כך יש לעיין בשימושים אחרים באנרגיה אטומית (למשל — להריסות, להנעה אוירית, למקורות כוח וכו') לשם ניצולם האפשרי בלחמה מוגבלת.

● ה-„מאגר“ האטומי של ארה"ב חייב לכלול כלי זין מימניים בכמות מספקת אשר תוכל לשתק כל מדינה, או כל צירוף מדינות, אשר ידוע כי יש להם מאגרים אטומיים מימניים משלהם. אגירה נוספת של כלי זין מימניים אינה דרושה, והיא בגודל בזבז: מחד — אי אפשר יהיה להשתמש בהם במלחמות מוגבלות; ומאידך-גיסא, צריך יהיה להשתמש בחומר ברהיביקוע בשביל כלי זין טקטיים קטנים, ולמסרות מעשיות אחרות.

● שירות המודיעין העומד לרשות המדינה והצבא חייב להיות הולם את עריכת מבצעים צבאיים בכל חלק של העולם, בזמן הנכון — ואת מניעת האפשרות של הצתת מלחמה מימנית.

● הצבא חייב להמנע מהטלת כוחות באופן כה מפורז עד אשר „תצא נשמתם מרוב פירור לגרגירים“ — ועם זאת חייב הוא להיות מסוגל לנהל מספר מסעי מלחמה קטנים בעת ובעונה אחת, אם ידרש הדבר.

● הכרח הוא שיכולת-פעולתו של הצבא לא תהיה מוב- בלת לסוג אחד של פני קרקע, תנאי מזג אויר, או נסיבות אחרות. זירות המבצעים הצפויות לו ביותר מרוחקות מ- ארה"ב, ו-„המשימות המוגבלות“ שלו עשויות לכלול כל דבר,

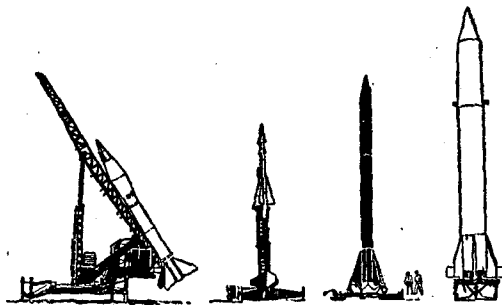
● חלק גדול והולך של תקציב הצבא (ושל תקציבי ה- שירותים האחרים) צריך כי יוקדש למחקר ולפיתוח — הן בענייני טקטיקה וארגון והן בענייני כלי נשק וציוד — על מנת להגשים חידושים צבאיים במהירות רבה יותר מכל אויב אפשרי.

גודלו של צבא היבשה (ושל תקציב הצבא) שיהיה בו כדי למלא דרישות מורחבות אלה, צריך להקבע על ידי חקר נקודות הפרענות המקומיות האפשריות שבמסגרת הבינלאומית — כמו, למשל, המזרח הרחוק או המזרח הקרוב. מולנו הוא כי יכולתנו הכספית לקיים צבא בגודל ובצורה נאותים גדולה והולכת עדיין, שכן קרוב לודאי הוא כי הדרישות לגבי הצבא תוספנה לגדול ככל שארה"ב תפעיל השפעה ההולמת את מעמדה הנוכחי — אותה השפעה הדרושה על מנת לקיים עולם של-סדר, מבלי להשמידו.

אין צורך להיות נביא כדי להתוות את קווי תפישות-הלחמה שבתור האטום — כי הרי מתכנתן מצטיירת מדי יום ביומו בלחמתי הגבול הנטושה כרגע במזרח הקרוב ובמזרח הרחוק.

החל מתפיסת אי בים הקרח הצפוני וכלה בטיהור כנופיות בבוונגל טרופי.

● הצבא חייב לחקור בשקידה את השימושים האפשריים בלחמת גריליה ובאופני פעולה דומים, במידה שהם עשויים להלוו את המטרות הלאומיות ואת מושגי-המוסר שלנו. פעילות כזאת צריכה להיות משולבת במהודק עם מבצעי צבא-יבשה בנוסח המקובל; ועל כן, פתרון מתאים הוא, שהצבא הוא שיפקח עליהן.

אפשר לומר שטיבה הכל-כולל של מלחמת 1939—1945 היה אחד מקויה המפליאים ביותר. וזאת לא רק משום שיבשות שלמות שיקעו עצמן בה, על כל משאבי-הכוחות האנושיים, הנפשיים והשכליים, הטכניים והחומריים — אלא גם משום שאותה מלחמה נערכו בכל הסוגים האפשריים של זירות-קרב, מקרח איזורי-הקוטב ועד לג'ונגלים הטרופיים; משום שכל אמצעי-הקרב הידועים לאדם — מן הנושנים ביותר ועד לחדשים ביותר — באו לידי שימוש על-ידי משתתפיה; משום שהלחימה עצמה התנהלה בכל צורותיה ודפוסיה, ככל אשר עשוי הדמיון להעלות. באופן בלתי נמנע נובעת מכאן התוצאה, כי באם רק נוטה הינך להימשך אחר מיתויה של דרך ההפשטה — על כל המפוקפק שבהם — תוכל להפיק ממלחמת העולם השנית לקחים מנוגדים ביותר זה לזה, וזאת — בכנות וללא כל אחיות עינים!

קולונל שאן, במאמר בהשקפת כוחות היבשה" הצרפתי, משלהי 1955

אמרות • השגות • מושגים

בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה מילאו פצצת-האטום, ומאוחר-יותר בליזון "מימניים", תפקיד מרתיע, כלפי נסיונות-התקפה אפשריים. היתה זו תפיסה שאמרה: — "כוח-אטומי העשוי להיות-מופעל — משמש ככוח המרתיע".

אולם עתה הפכה אפשרות של לחמה-גרעינית אפשרות דרצדית. וכבר ראינו כי כאשר הגורם-המרתיע המגולם בכוח-אטומי עשוי להיות מופעל משני כיוונים — נמצאנו נתונים באותו קפאון-תיקו"ז זמני, אשר סר וינסטון צ'רצ'יל כינהו בכינוי הקולע "שיווי-משקל של אימה". תפיסתו זו של צ'רצ'יל מושתתת על שתי עובדות רבות-פרסום (שאמנם יש הוצגו בפשטנות-יתר): — ראשית, כי הן לארה"ב והן לברה"מ נשק "מימני" ואמצעים להנחתתו, המספיקים כדי לגרום הריסה רבתי לכל מבנה ישובו, משקו ותרבותו של היריב (יתכן — הריסת כל הערים הגדולות אגב אבידות-בנפש המגיעות עד לחמישים אחוז, על אף כל סידורי-ההגנה). ושנית, כי אין בהנחתת מהלומה כזאת כדי למנוע בעד הנחתת המהלומה-הנגדית. מקובל הוא כקרוב-לודאי כי בקווי-הכללים יוסיף "מאזן-אימה" זה להתקיים ללא-שינוי במשך שנים רבות.

ד"ר תורנטון פיגו, איש-מדע אמריקאי, חוקר בתחום מחקר-הביצועים הצבאי, במאמר שפורסם בבטאון הצבאי "ארמי" (יולי 1956).

במלחמת 18—1914 — אשר היתה מלחמה גדולה בכל, פרט לתוצאותיה — רבים מאנשי הפיקוד היו קציני שירות-סדיר אשר ידעו כיצד לסגל-עצמם אל המסיבות והצרכים. במלחמת 1939—1945 — אשר היתה מלחמה קטנה, פרט לתוצאותיה — כל אנשי הפיקוד שלנו היו קציני שירות סדיר, אשר לא ידעו כיצד לסגל עצמם למסיבות ולצרכים.

גנרל קלאמאן-גראנקור, איש-צבא צרפתי, וסופר בעניני צבא ומלחמה.

אף אם נביא-יבחשבון את חריפות אופיו של בעל הדברים הנ"ל, ואת נמייתו להצהרות בעלות תוכן מפתיע — יש להודות כי מידה רבה של אמת מצויה בדבריו אלה של גנרל קלאמאן-גראנקור. אולם היעדר זה של כושר-הסתגלות לא היה נחלתם ו"זכותם" של קציני שירות-סדיר בלבד. כפי שצוין ע"י גנרל אָלי, מראשי המטה של צבא צרפת בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה, היה זה צבא-צרפת כולו אשר לא ידע כיצד לסגל עצמו אל הקצב אשר הוכתב ע"י אויבו במלה"ע השנייה.

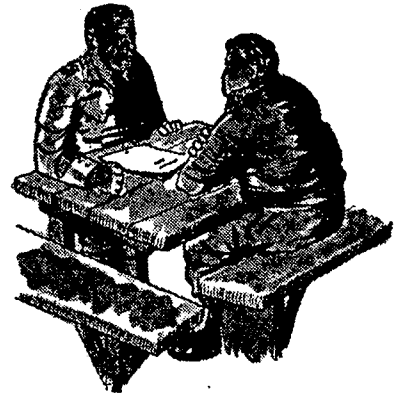
קולונל שאָן, במאמר ב"השקפת כוחות היבשה" הצרפתי, משלהי 1955.

הגנת משלם ה"מזלג"

תכנית האימונים הקציבה לפלוגתי רק 12 שעות לנושא "הגנה", ובמסגרת זמן מצומצמת זו החלטתי לערוך תרגיל אחד, אשר ישקף את הפעילות הרבי-צדדית של מחלקה בהגנה, ויתן — יחד עם זאת — גם תמונה של "מתחם" פלוגתי הנשען על סיוע אש בין המוצבים, ומתוכנן ומתורגל היטב לקראת האפשרויות הפתוחות לאויב. התרגיל הצטייר בעיני כך: מסע מאובטח אל שטח התרגיל בשעות אחה"צ; תפישת השטח ואבטחתו; חלוקת גזרות, קביעת עמדות ותחילת עבודת התחפרות — עד רדת הלילה; כוננות לקראת שחר; תרגיל במשך כל שעות הלילה; כוננות לקראת שחר; תרגיל התקפות נגד עם שחר; המשך התבצרות במשך כל שעות הבוקר ע"י רוב האנשים במוצב מחלקתי אחד, כדי שמוצב זה יושלם במידת האפשר; בשעות אחה"צ — תרגול המד" לקות בהגנת המוצב; ולבסוף — ניתוק מצע ונסוגה אל שטח המאהל. אמנם, התרגיל השלם חרג ממסגרת הזמן שהוקצב להגנה, אך "השעות הנוספות" נוקפו לחשבון "תנועה למצע" ו"נסוגה".

בשטחים שכבר התאמנו בהם תקופת-מה והכרונום היטב. שאפתי למצוא שטח "אידיאלי": מוצב פלוגתי בן שלושה מוצבים מחלקתיים, אשר אותו הייתי תופש אם אמנם היה מתפתח אותו מצב אשר אתארו ב"סיפור המעשה". אחרי חיפושים מיגיעים מצאנו שטח אשר כאילו נוצר לתרגיל זה: ארוך וממולו גבעה בודדת, נמוכה יותר, החולשת על מזלג ואדיות, אשר — כרגיל בנגב — היה גם מזלג דרכים. בו במקום יצרתי את סיפור המעשה, ואמרתי למפקדי המחלקות כי הדרך שבואדי מקשרת בין מוצבי האויב, וכי עלינו הוטל להתישב על מזלג הדרכים ולמנוע את תנועת האויב בדרך.

הבהרתי למ"מים כי לא נוכל לתרגל את נושא ההגנה על-בדורי, כיון שהצד החמור ביותר של נושא זה — שגרת ההגנה — אינו עניין הנקנה בשעות; כי במסגרת הזמן שהוקצה לנו עיקר כונתי היא לבנות "מתחם" לצורך הצגה עצמית לפלוגה וכי בהצגה אנו שואפים אל השלמות. עתה עליתי עם מפקדי המחלקות לתצפית ויחדיו ניתחנו את האפשרויות הפתוחות לאויב. מכיון שהשטח שבחרנו למתחם היה באמת מצויץ — הרי לבני כל האפשרויות הפתוחות לאויב היה לנו מענה אחד בלבד: משלם המזלג. הקצייתי את האש כלפי האפשרויות הפתוחות המסתברות ביותר, וקבעתי את גזרות האחריות. עתה קבעתי את מקומה של כל מחלקה והסברתי שנית לכל מ"מ את משימות המגן ומשימות הסכנה של האש שטוחת המסלול ושל האש תלוזת המסלול אשר יהיו בגזרתו — וביקשתי להכין תכנית למוצב המחלקתי שלו. מפקדי המחלקות טרחו לא מעט והכינו מרשמים נאים למדי, שפירוטו את מיקום כלי הנשק הצותיים

העליתי את הצעתי כשיתה עם המג"ד, והוא עודדני וביקש להביא בפניו תיק-תרגיל שלם ככל האפשר, כדי שנוכל לעבד באופן סופי תכנית לתרגיל-הגנה, שאותו תעבורנה כל הפלוגות במחזוריים.

החלטתי לשתף את מפקדי המחלקות בעיבוד התרגיל כבר מראשיתו. הסברתי להם את כונותי ויצאנו לסיור מכין. עברנו

על עמדות החליפין שלהם ; את מקום עמדתו של כל חייל וחיל במחלקה ; את רשת תעלות הקשר שבין העמדות — הן אלה המקיפות את המוצב, והן אלה החוצות אותו ומחברות את "קו העמדות הראשון" עם "קו העמדות השני" ועם מצבורי התחמושת, המים והמוון. אודה על האמת: נהניתי מעבודתם, ביחוד לאחר שעברתי ובודקתי כיצד מתיישבת התכנית עם מני השטח. כמעט ולא היו לי הערות לגבי מיקום הכלים.

חזרנו למאהל בשעות בין הערביים, ועוד באותו ערב התחלתי בהכנת תיק התרגיל. העבודה נסתיימה רק למחרת בערב. התיק כלל: סיפור מעשה מלווה במרשם ; פקודת התראה לפקודת מבצע "מזלג" מלווה בתכנית המוצב ובתכנית התקפית נגד ; מערך שיעור הפלוגה בתנועה למגע ; לציר התנועה מהמאהל למזלג הואדיות ; לוח אירועים למשך כל תרגיל ההגנה, ומערך שיעור הפלוגה בנסיגה.

העתק אחד מתיק התרגיל שלחתי למג"ד וביקשתי את חותמתו. המג"ד הקדיש לתיק תשומת-לב מרובה. הוא עיין בו, כנראה, במשך שעות הלילה — כי כבר למחרת בבוקר קרא לי לצאת לסיור בשטח. בנסיגה אל ה"מזלג" שוחחתי על התרגיל, וחיויתי את דעתי כי הוא לא יתאים לביצוע במתוררים, כיון שבתרגיל מעין זה יש ערך רב לתפישה הראשונית של הקרקע ולהפיכתה למוצב. המג"ד קיבל את דעתי.

כשהגענו לשטח בדק המג"ד במיוחד את מערך הנ"ט, העיר לי כי שיבצתי את כל הבזוקות במוצב, ולא הקצייתי כלים לציידים-טנקים, אשר כפעולתם מן המוצב והלאה יאריכו את טוח הכלים הנ"ט אשר לרשותי. לבסוף התיישבנו לנוח קמעה על גבעת הבור. המג"ד צפה במשקפת על פני השטח, ואמר: "התרגיל שלך מוצאתן כעיני, אבל כל תפישת ההגנה המשתקפת מתוכו היא סטטית מדי. עיקר הפעילות בהגנה צריכה להיות שליטה על שטח ההפקר, וזה נעשה ע"י מוצבי חוק, מארבים ופטרולים — דברים שאינם באים כלל לידי ביטוי בתרגיל".

הרהרתי בדבר. אכן, שעה שבניתי את התרגיל שמתי את הדגש על הצד הסטטי של ההגנה — ועשיתי זאת במתכון : רצייתי להראות לחיילים כיצד נוצר מוצב וכיצד הוא פועל. אך המג"ד צודק, ללא ספק, אפילו בתרגיל כזה יש להדגיש את המסך-המאבטח של המוצב ואת פעולותו.

בהשיבי לו, ניסיתי להגן על עמדתי:

"הוצאת אנשים מן המוצב לפטרול ולמארבים — ביחוד בלילה — תוריד מכוון-העבודה אשר לרשותי ולא אשיג את מטרתי העיקרית : הצגת המוצב השלם. מה עוד שהפעילות הנו בשטח — בעיקר בלילה — לא תחזור כלל להכרת היושבים במוצב, ואלה שישתתפו בה יזכו אמנם בשעור

נוסף במארבים או בפטרולים — אך יחמיצו את שעור ההגנה. אבל אילו הקצבת לי לילה נוסף לתרגיל, ונתת לי את הסיירים — היינו יכולים ליצור תרגיל דו-צדדי רב מתח וענין. אני יכול להבטיח לך, כי ידובר בו זמן ממושך".

המג"ד חיך ואמר שיעיין בדבר. חזרנו למאהל. נגשתי מיד לאוהל המודיעין, והזמנתי את קצין המודיעין לארוחת צהרים בפלוגתי. החלטתי להסביר לו עד כמה יתן תרגיל זה אימון-מציאותי לסיירי, ולהלהיבו לרעיון. כשתזרתי לשטח הפלוגה קראתי לרס"פ וביקשתי

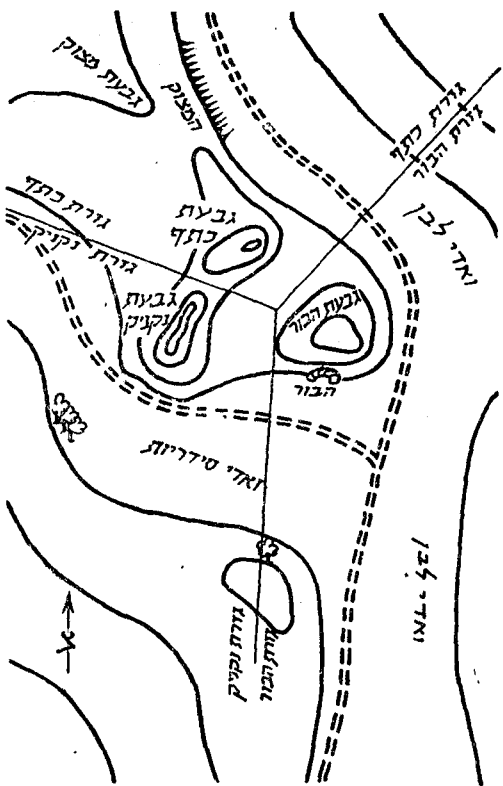
ממנו להכין לקציני הפלוגה ארוחת צהרים כפי שרק הוא יודע להכינה, והסברתי לו כי אני צריך לקנות את הקמ"ן גם דרך הקיבה. הרס"פ אמר שלא נשאר לו מספיק זמן והוא אינו יודע אם יוכל להשיג את כל הדרוש.

"הענין חשוב", אמרתי לו, "ולהכין ארוחה כהלכה כשהכל ישנו ויש מספיק זמן — יכול גם הטבח. תהיה ארוחת צהרים — או לא תהיה?"

הרס"פ לא גילה שביעות רצון מרובה מהצגת דברים זה, אבל "יכולתו המקצועית" הועמדה במבחן, והוא אמר כי יעשה כמיטב יכולתו. ידעתי כי הארוחה תהיה.

המ"מים חזרו עם מחלקותיהם בשעות הצהריים, והיו מאד שרים לשמוע שהרס"פ מכין ארוחת צהרים לטובתם. הם התעניינו מה היתה ביקורתו של המג"ד על התרגיל. סיפרתי להם על השיחה, ואמרתי שבארוחת הצהרים כולנו צריכים "לעבוד" על קצין המודיעין. הוספתי עוד, שאם העסק יקבל את אישורו של המג"ד, הרי התרגיל הדו-צדדי כולו יעמיד אותם במבחן-מציאות.

סגני מפקדי המחלקות ומפקדי הכיתות התישבו לאכול. עברתי בין חיילי הפלוגה שישבו ואכלו את ארוחתם, וקלטתי את תגובותיהם לתרגיל של הבוקר. איך שהוא נודע להם גם

על התרגיל הדו-צדדי העומד להיערך. הרסיים הצטרף אלי. שאלתי אותו מדוע אינו אוכל.

"אתה יודע", הוא אמר וחייך, "כשמכנינים משהו טועמים פה וטועמים שם — ואח"כ אין תיאבון לאכול". ידעתי כי התלהבותו של קצין המודיעין כמונחת בכיסי. בינתיים החלו לעלות קולות ויכוח סוער משולחן המפקדים. בתוך ההמולה הכללית קלטתי את הנושא — ההגנה — ושמחתי בלבי.

ישראל, קצין המודיעין, הגיע, והצטרף אל הקצינים. התיישבנו לאכול. הוא לא חשד במאומה, רק התעניין לדעת מה הצעקות. סיפרתי לו. בסוף הארוחה היתה תכנית התרגיל הדו-צדדי מסוכמת בקויה הכלליים והוא "מת" שהתרגיל יצא לסועל.

אחר הצהרים סיכמתי עם אפרים, סגן מפקד הפלוגה, את תכנית מוצבי החוק, המארבים והפטרולים ושעה שעסקתי בהכנת לוח האירועים נקראתי לפתע אל המג"ד.

בדרכי אליו פגשתי את הקמ"ץ. "המג"ד מוכן לאכול אותך, הקמ"ן התישב עליו..."

אכן, התלהבות כזו מצדו של הקמ"ן ציפיתי. נכנסנו לאוהל המטה. המג"ד והקמ"ן גחנו על מפת המזלג ולא הרגישו בכניסתנו. המג"ד עסק בתדרוך קצין המודיעין לחלקו הוא בתרגיל הדו-צדדי, כשהוא מתוה קוים על השקף. אם כן — הביצוע אושר!

התחלנו לדון בפרטי התרגיל והעלתי את הצעתי: סגני יהיה מפקד המוצב ואני, שהגני "צד מעונין" היודע "יותר מדי" על שני הצדדים, אשתתף כצופה. המג"ד הסכים. הוא החליט כי הוא עצמו יהיה בקר התרגיל, והטיל עלי את הכנת מחלקת המודיעין.

תרגיל ההגנה עבר בהצלחה רבה.

האדמה היתה חולית, קלה לחפירה, ובמשך הלילה השלימו האנשים את עמדות כלי הנשק האבטומטי ואת השוחות האישיות. עם שחר תרגלנו שינויי מערך והתקפות נגד על כל אחד מן המוצבים. משעות הבוקר רוכזו רוב האנשים

בחטירתו ובביצורו של מוצב הכתף. מבעוד יום ריכזנו את כל שרידי גדרות התלתלים שהושארו בשטח ע"י היחידות שהתאמנו כאן לפנינו — וחומרי הגידור הספיקו לנו להקמת גדר דו-תלתלית לאורך משימות אש הסכנה.

חפירת תעלות הקשר התקדמה אמנם באטיות — אך לקראת שעות הצהרים היו התעלות עמוקות כדי מעבר חופשי בה לכה-שפופה. אף חפרנו תעלת-קשר ממוצב הכתף אל עבר מוצב הנקניק, שהגיעה עד לעמדה הקיצונית.

אחר הצהרים הוריתי לדון, מפקד מוצב הכתף, להכריז על מצב כוונות במחלקתו. ערכתי עם שאר אנשי הפלוגה ביקור במוצב. בעת הביקור הגיעו המג"ד, הסמ"ד והקמ"ץ. ריכזתי את הפלוגה ודן, שהיה המ"מ הטוב שבפלוגה, הסביר בפרוט-רוט כיצד פועלת מחלקתו, וכיצד יהודף המוצב כל התקפה, בכוח האש המיונחת מעמדותיו ובעזרת סיוע האש שיקבל מהמוצבים המשלימים את ה"מתחם". התרגיל הורצדי עמד להתחיל בשעה 17.00.

אפרים, סגן מפקד הפלוגה, קיבל את הפיקוד; לחצתי את ידו ואיחלתי לו הצלחה. הוא נתן מיד הוראה לאסוף את כל התחמושת הנחיה ולחלק קליעי עץ וחזיויים מאולתרים, שהור"בו ממצתי משיכה ונפצים בתוך שקיקי בד ממולאים בחול.

אח"כ החל בהוצאת פטרולים ותצפיות לשטח — הפטרולים והתצפיות אשר היו צריכים לצאת עם חשיכה. אני עברתי בינתיים לעמות הבקרה.

בשעה 17.00 היה המתחם דרוך, והמסך המאבטח שלו פרוש. הטלפון במרכזית הבקרה צלצל. מפקד המתחם הודיע כי הוא נכון. המג"ד התקשר באלחוט עם הסמג"ד, שהמתין עם מחלקת המודיעין במאהל, והודיע לו כי המתחם מוכן. הסמג"ד השיב כי מחלקת המודיעין מוכנה אף היא. המג"ד הכריז על התחלת התרגיל.

עתה נותר לנו להמתין ולראות איך יפול דבר.

*

בקרית התרגיל ישבה ליד הבור, שלרגלי גבעת הבור; הבקרה יצגה למעשה את "הדרג הגבוה יותר" — הן זה של הפלוגה שבמוצב, והן זה של הכוח התוקף — והיתה קשורה בקשר קוי אל השופטים שישבו ליד מפקדי המחלקות וליד מפקד המוצב, ובקשר אלחוטי אל השופטים שהיו עם המארבים והפטרולים שהוצאו מן המוצב, ואל המפקדים של הסיירים.

לא ציפיתי להתפתחויות בשעות הקרובות ועדיין היה מוקדם לבקר את מחלקותי החלטתי כי עלי לאגור כוח — ושכבתי לנח.

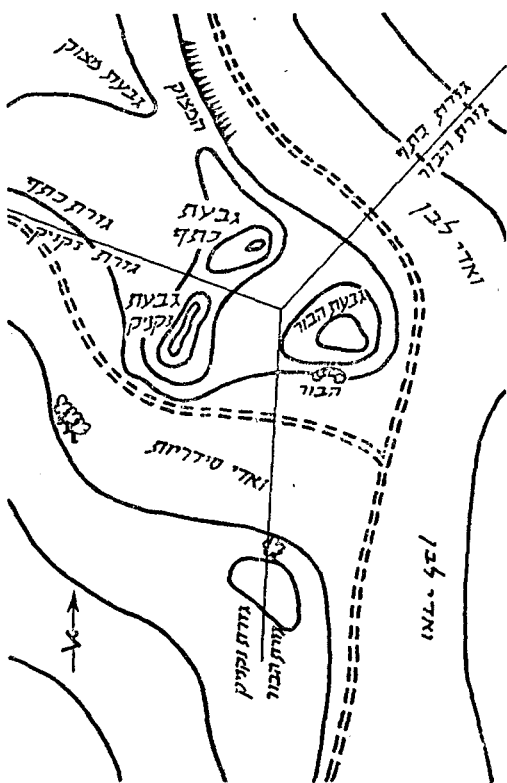
למג"ד היה כנראה משעמם, והוא הטריד אותי בשאלות לגבי הפעלת מחלקת המודיעין. לאמתו של דבר הטרידה גם אותי השאלה אם נהגתי נכון באימון מחלקה זו. במשך הזמן שעמו לרשותי לאימונה שמתי את הדגש על ההתנהגות בעת עליה על המארב; על אימון חוליות בפריצה שקטה ליעד מבוצר; ועל כל צרה שלא תבוא לימדהי אותם גם את שיטת טיהורו של יעד מבוצר. את מחלקת המודיעין פיצלתי לשלושה צוותים. כל צוות צריך להתקרב בהסתר אל נקודת תצפית מסוימת, ולצפות במשך שעות האור על המשלט. עם רדת החשיכה עליו לנסות להתקדם אל מוצב הכתף בדרך שיבחר, אולם עליו לעבור שלושה קטעי דרך מסוימים: אחד שבו מפטרלים, אחד שבו מוצב מארב ואחד — סתם, לשם בלבול. כמובן שאין הצות יודע מה מצפה לו בכל אחד מקטעי הדרך האלה. עליו להגיע עד לגדר מוצב הכתף, לפרוץ פריצה שקטה, לתדור פנימה, לחטוף "לשון" — ולסגת. כדי למנוע התנגשויות בין הצוותים נקבע שצות א' רשאי לנסות לפרוץ בין השעות 2300 ל-0100, צות ב' — בין השעות 0100 ו-0300, וצות ג' בין השעות 0300 ו-0500. אם צוותות א' וב' לא הצליחו לפרוץ — הם רשאים לנסות את מזלם שנית: צות א' על מוצב הבור וצות ב' — על מוצב הנקניק.

עם רדת החשיכה שמענו בבירור כיצד מתארגן המוצב להגנת לילה. החלטתי לעלות למעלה ולראות את ההתארגנות. עליתי למוצב הנקניק, אל עמדת הפיקוד של עוזי, מפקד המוצב,

ויחד אתו עברתי ובדקתי את הצבת הכלים למשימות הסכנה ואת התיאום עם התשמע"ם. ביקור דומה ערכתי גם אצל דן, מפקד מוצב הכתף. השתהיתי אצלו עד אשר ירדה חשיכה מוחלטת ועברתי אל מפקדת ה"מתחם", שהיתה במוצב הבור. כשהגעתי לשם שמעתי את ישראל הקמ"ן, השופט ליד מפקד המוצב, מתקשר עם המג"ד ומודיע לו כי ההתארגנות ללילה נסתיימה. אפרים שלף מילקוטו טרמוס, וכיבדנו בקפה מהביל. הוא הביע את שביעת רצונו מעירנות החיילים, ואת בטחונו ביכולתם. אמרתי לו כי הלילה עודנו ארוך, ושאלתי אם הביא לידיעת כל האנשים את "כללי ההתנהגות" במקרה של "נפילה בשכיב". אפרים חיך ושאל אם אני רוצה להוריד לו את המוראל.

חזרתי לעמדת הבקרה, התכרבלתי בשמיכה ואמרתי לקשר שישב אתנו שיעיר אותי ברגע שתהיה התקשרות או אם תשמע אש.

התעוררתי בשעה 2230. המג"ד נמנם והקשר ישב משוע"ם, כשהוא מכורבל בתוך שינל. כעבור שעה בערך התקשר הסמג"ד באלחוט ושאל מה חדש. "הלו כאן בקרה" — שידרתי — "המג"ד ישן. גדמה לי כי שום דבר לא יקרה. עבור". "הלו, כאן הסמג"ד", השיב, "סמוך על הסיירים. סוף".

לא הספקתי להחזיר את השפופרת לקשר והשמים הוארו
לפתע ע"י מוקש תאורה. נשמעו קולות ירי צרורות והכל
נדם. המג"ד התעורר :

„לא נותנים ליטון כאן“ התאונן.

בבתאחת החלו קריאות משני מכשירי אלוטו. המג"ד
לקח את המכשיר שהיה קשור עם שופט המארב, ואני — את
זה שהיה קשור עם מפקדי מחלקת הסיור.

„הלו כאן צות גימל“ שמעתי, „עלינו על מארב. שטפנו
אותו. אחד נקע קרסול. אני מחכה להוראות. עבור“.

„הלו כאן בקרה“ השבתי „המתן“.

„החברה בסדר“ — אמר המג"ד — „השופט שם לא
הבין בדיוק מה קרה. התפוצץ מוקש התאורה, דמויות חלפו
ביניהם. המארב כמעט ולא ירה, בכל אופן — אף רימון לא
נזרק“.

התיעצנו מה לעשות והחלטנו כי לצות ג' היו שתי אבידות,
ש"יצאו מן המשחק". אחד מתם יהיה זה שנקע את הקרסול.
„הלו צות גימל כאן בקרה“ — שידר המג"ד — „שלח את
הקרסול ואת סגנון, למפגש נפגעים. אני אומר שנית, שלח
את הקרסול ואת... עבור“.

„הלו בקרה כאן צות גימל. הישר. עבור“.

הודענו את ההחלטה גם לשופט המארב, וסיכמנו לעצמנו
את המצב : צות ג' מונה עתה רק שמונה אנשים. מארב
הבור מילא את תפקידו. המתנו להוראות שמפקד המוצב יתן
למארב.

העברנו את מכשיר הקשר לערוץ שבו פעלה רשת המוצב,
והספקנו לשמוע את הסמל, מפקד המארב, מסביך למפקד
המוצב כי המקלע הספיק לירות והרובאים לא הספיקו אפילו
להטיל חזיונים. מפקד המוצב פקד עליו להציב מיד מארב
נוסף על מולג הדרכים עצמו. באותו רגע צלצל הטלפון
וישראל, השופט ליד מפקד המוצב, הודיע על השינוי במקום
המארב. „בחור כהלכה הסמך" שלך" אמר לי המג"ד.

„או, כן“, אמרתי, „היה מ"מ שנים רבות“, ובלבי חשבתי
כי הגיע זמנו לפקד על פלוגה.

הזמן וחל לאטו, ואני הרהרתי בצות א' המנוסה עתה את
מזלו, ובחיילי הדרכים לקראת הבלתי נודע. הרהרתי במפקד
דים ובטוח הייתי כי עשו את כל אשר בידם לעשות וכי
יפעלו כמיטב יכולתם. מחוגי השעון התלכדו בשעה 12.
המג"ד הרשה לקשר לנגוס, הסתכל בי ואמר, כי אהיה חייב
לפצות אותו על ערב כל כך משעמם שבילה בחברתי. הבטחתי
לו כי חזר בערב אומין אותו לשמוע צינבטים מן התרגיל,
והוספתי :

„אני בטוח כי גם אתה תספד צינבטים. הסמך"ד אמר :
סמוך על הסיירים, והוא ודאי הבטיח משהו לכל מי שיחזור
למוצב“.

המג"ד גיחך. בו ברגע קרעו צרורות מקל"ס את הדממה
ומיד נלוו אליהם התפוצצויות חזיונים וקולות ירי רובה.

לא התאפקתי, וצלצלתי אל מוצב הכתף. קשר ענה לי כי
השופט הלך עם דן המ"מ, וכי מיד יחזור. ישראל, השופט
ליד מפקד המוצב, צלצל ואמר כי תשמוע שישיב בקצה
גבעת הכתף הפעיל משימת אש סכנה של מרגמות 52 מ"מ
בוודאי לבן, מצפון לגבעת הכתף.

המג"ד התקשר באלחוט עם מפקד צות א' ושאל היכן הוא
נמצא.

„הלו כאן צות אלף. אני בגבעת המצוק, על המדרון הפונה
לעבר הוואדי הלבן, עבור“.

הטלפון צלצל. השופט של מוצב הכתף היה מעברו השני
של הקו. המג"ד נטל את הטלפון ומסר לי את מכשיר האלוטו.
שידורתי לצות א' קריאת המתן, והקשבתי לשיחתם של המג"ד
והשופט. השופט סיפר כי מיד עם השמע היריות רץ עם דן,
דרך תעלות הקשר, אל חלקו הדרומי של המוצב. כשהגיעו
אל התעלה המקיפה כבר ניתכה אש רצינית ע"י כוחותינו.
כל אש לא הושבה. דן קפץ מיד לעמדת התשמוע, שהפעיל
את המשימה ע"י טלפון קוליכות ; גומה היה שהמשימה
הופעלה על לא דבר, אבל החייל נשבע שראה מישהו חותך
את הגדר במרחק חמישה עשר מטרים ממנו. כשנגשו למקום
היה התלתל התחתון חתוך בשני מקומות ; דן הרחיב את
הפירצה וחל לעברה השני של הגדר. הוא חזר כשבירו
מקצצת-חיל.

צות א' גמר עם אפשרויות הפריצה — סיכמתי לעצמי —
כי היתה לו מקצצת חיל אחת בלבד. התקשרתי שוב עם מפקד
צות א' וביקשתי שיספר לי מה קרה.

הלו, כאן צות אלף. זחלנו במעלה הכתף, עד שנתקלנו בגדר. איציק הגיינגי התחיל לחתוך את הגדר כששנים מאב" טחים אותו והשאר שוכבים בשרשרת במרחק 3,5 מ' מהם. פתאם שמענו קריאה, אדום, אדום, והתחיל רעש די כריא. איציק והמאבטחים קפצו לאחור והשאירו פס. עבור".

הלו, כאן בקרה. ודא אם מקצצת-התיל אצל איציק. עבור".

הלו, כאן צות אלף. הוא איבד אותה. עבור".

שידרתי אליו קריאת המתן.

שלושה הרוגים ופצוע קל אחד, להמשיך במשימה" אמר המג"ד. שידרתי את ההחלטה. המג"ד הודיע על ההחלטה לשופט מוצב הכתף, ולישראל, השופט ליד מפקד המוצב הפלוגתי.

"לפנתם (מפקד מוצב הבור) יהיו צרות הלילה" אמרתי למג"ד, "צות א' יעשה הכל לשם כך".

"אותי מעניין משום מה אנשי צות ב' ישנים" ענה המג"ד. וכיצד קרה שצות א' לא עלה על המארב".

בשעה 0105 התקשר באלחוט שופט המארב שהוצא ממוצב כתף, והודיע כי נמצא בידם סיר שבו, שטיל בשטח לתומו ועלה על המארב. המג"ד התקשר עם צות ב'. מפקד הצות הודיע כי הגשש שלהם עלה על מארב וכי הם עקפו את המקום ומתקדמים אל המוצב. המג"ד "נתן מנה" למפקד הצות על כי אינו מדוח מיד. מפקד צות ב' התנצל, ואמר כי היה נאלץ לשמור על דממה מוחלטת. ישראל התקשר והודיע כי מפקד המתחם נתן הוראה למארב הכתף להחליף את מקומו ולהציב מארב על גבעת המצוק.

בשעה 0200 התקשר הסמג"ד ושאל איך מג האיר. המג"ד ענה שהיו שתי התנגשויות עם מארבים וכי ג'סיון פריצה אחד נכשל.

"ראשון נורה" אמר הסמג"ד, שהיה מותיקי התותחנים הישראליים בצבא הבריטי.

שכבתי על גבי ונעצתי עיני בשמים העמוקים הזורעים אלפי כוכבים. הרהרתי לעצמי כי בחרתי לי תפקיד טפשי למדי, לשבת ולהמתין לילה שלם שמישהו יעשה משהו. אמרתי זאת למג"ד — ומיד התחרטתי על דברי, כי הרי בעצם אותו תקעתי אני למצב ביש זה. אבל המג"ד בחן את הדברים מהצד הפילור" סופי שלהם ואמר :

"והרי זה בעצם עיקר תפקידנו בהגנה : לשבת ולהמתין שמישהו יעשה משהו".

ברבע לשלוש צלצל ישראל, השופט ליד מפקד המוצב, והודיע כי משימת אש הסכנה של המרגמות בוואי לבן הופ" עלה שוב. המג"ד שאל באלחוט את מפקד צות ב' היכן הוא נמצא והוא ענה כי זה עתה חצה את ואדי לבן והוא נמצא לרגלי המצוק. המג"ד הורה לו לשלוח שני אנשים ל"מפגש

נפגעים". נותרה לו רבע שעה בטרם יהיה עליו לפנות את גזרת מוצב הכתף. ודאי יפעל כעת בחסונו. כעבור דקות ספורות הוא התקשר ואמר כי ניתק כבל הסתערות שנתקל בו, וכי החליט לסגת מגזרת הכתף, מחוסר זמן.

המג"ד ואני החלפנו דברים בשבחו של מפקד צות ב', שמצא עזו בנפשו לנקוט צעד כזה.

"זה גבר כלבבי" אמר המג"ד. הוא יודע כי צעד כזה פירושו, קטילה/ ע"י החבריה — אך מוכן לעמוד בזה ובלבד שלא לקטול את אנשיו בפעולה חפוזה".

הרהרתי באינו מידה נקבעות החלטות המפקדים בתרגיל כזה ע"י "שיקולים תמרוניים" מעין זה שהעלה המג"ד.

המג"ד התקשר עם מפקד צות ג'ימל והודיע לו כי גזרת כתף נתפנתה. לא יכולתי להתגבר על סקרנותי ואמרתי למג"ד כי ישאל אותו היכן הוא נמצא. נדהמנו לשמוע כי צות ג'ימל נמצא בין גבעת כתף וגבעת מצוק, וכי הדבר תואם עם צות בית.

המג"ד שידר לצות ג'ימל, כי ימשיך במשימתו. מכאן ואילך — חשבתי — יתפתחו הדברים במהירות.

הקשר ישב דרוך כולו, מוכן לעוט על כל מכשיר שישמע קול.

הרגעים זחלו.

הטלפון מצלצל. המג"ד חטף את השפופרת. ישראל מודיע כי התשמוע של משימת אש הסכנה של המרגמות כלפי ואדי לבן אינו עונה וכי שלחו לבדוק את הקו.

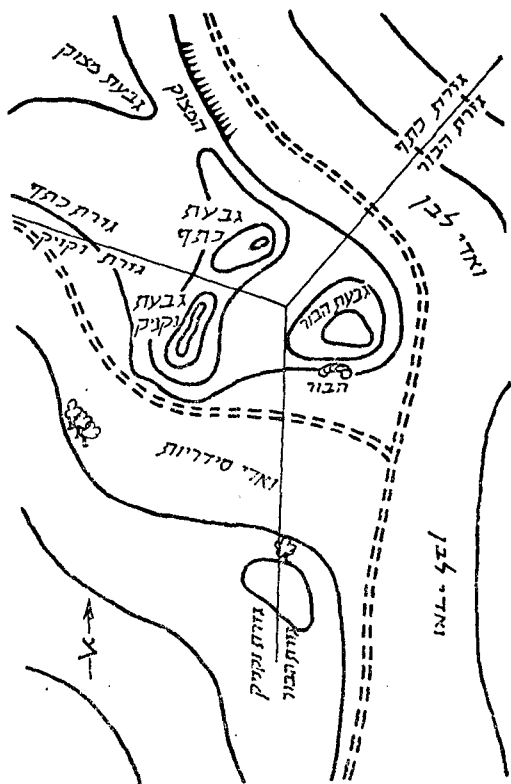
כעבור דקות מספר הוא הודיע כי הקו תוקן.

בשעה 0330 צלצל הטלפון שוב. ישראל מודיע כי משימת אש הסכנה של המרגמות בוואי לבן הופעלה שוב.

איזה טיפוס יכול להלך עתה בוואדי ! ? הרהרתי בתמיהה.

התקשרתי עם כל הצותות ושאלתי מי נמצא בואדי לבן. לא היתה תשובה.

ב־0348 הבחנתי בדמויות החוצות את ואדי הסידריות לא הרחק מאתנו. אמרתי למגיד כי העסק מתחמם ובי אני עולה למוצב כתר. הספקתי להגיע למחצית המדרון העולה אל גבעת נקניק, ממוצב כתר נשמעו התפוצצויות ויריות. הסתכלתי בשעוני. השעה היתה 0400 בדיוק. התחלתי לרוץ במעלה המדרון. הגעתי לתעלת הקשר המחברת את נקניק עם כתר, ועל פני ממש חלפה קבוצת חיילים. צעקתי אחריהם: "חברה, לאן?". בו ברגע נשמעו יריות והתפוצצויות במוצב הנקניק. שמעתי את קולו של עוזי: "כיתה שלוש אחרי!". ואחר כך קריאות הסתערות — ודממה מוחלטת. מהקבוצה שחלפה על פני לא זכיתי למענה.

קפצתי לתעלת הקשר שחיברה את כתר עם נקניק, עברתי מתחת לגדר ומבלי שאיש יעצור אותי הגעתי ישר לעמדת הפיקוד. איש לא היה שם. עליתי מן העמדה אל פני הקרקע ושמעתי את קולו של דן, מפקד המוצב. רצתי לעבר הקול. נכנסתי לתעלת קשר והגעתי לעמדה. שאלתי היכן דן. שני חיילים אמרו שזה עתה עבר אותם. המשכתי להתקדם. בעמדה השלישית השגתי את דן. השופט היה אתו. שניהם היו, כנראה, מוועזעים כליל, ולא הבחינו בי כלל. הקשבתי לשיחה. חייל אמר: "לא ראיתי אף אחד. יריתי לחזית. פתאום התפוצץ על ידי חזיר".

דן שאל אם ראה לאן רצו. החייל ענה: "שמעתי חזיונים מן העמדות שלימיני ופתאום הכל השתתק".

"אותו סיפור" אמר דן. הנחתי יד על כתפי. רק אז הבחינו בי. שאלתי מה אירע.

"זה מה שאני מנסה לברר", אמר לי. "בכל אופן סידרו אותנו קשות. כל העמדות לאורך התעלה המקיפה בקטע שמן השלוחה ועד לתעלת הקשר אל מוצב הנקניק — חטפו רימונים. אותו דבר קרה לאורך התעלה החוצה. לולא יצאנו לראות מה קורה כשמענו חזיונים בתוך המוצב — היה מתלבש חזיר גם על קרקע".

שאלתי מה עשו החיילים בקטעים האחרים של המוצב. "הענין כולו ארך בדיוק שתי דקות" השיב דן, "איש לא הבין בכלל מה קורה. אף אחד לא ראה אותם". אמרתי כי שמעתי אש מקל"פ. שאלתי מי הפעיל את המשימה.

"התשמוע", השיב דן. "נדמה היה לו ששמע רעש בקצה הגדר. הוא החליט, ליתר בטחון, להפעיל את האש".

לא התאפקתי ושאלתי אם כבר דיווח למפקד המוצב. הוא ענה שהסמל מרכו את מספרי הנפגעים, וזדאי הוא מחכה לו בעמדת הפיקוד.

אמרתי לשופט שיתקשר עם המגיד מיד כאשר תהיה

תמונה ברורה. המשכתי לנוע בתעלת הקשר לעבר הנקניק, עברתי שוב מתחת לגדר, יצאתי מן התעלה ורצתי במדרון אל הבור, מקום הבקרה. בדרכי שמעתי קולות ויכוח מנקניק. המגיד פגש אותי בקוצר רוח גלוי ושאל מה אירע למעלה. אמרתי שהייתי רק בכתף. הוא אמר שנקניק אינו עונה ושהוא "קופץ" למוצב הנקניק. שאלתי את הקשר איוה הודעות נתקבלו כאשר הייתי למעלה. "ישראל צלצל...!" הוא התחיל לומר.

"המשימה הופעלה?" שאלתי. הוא נעזע בראשו לחיוב. התקשרתי עם מפקד צות גימל. ושאלתי מה אירע. מפקד הצות השיב, כי הם זחלו במעלה הכתר וכמעט עלו על תשמוע. משהבחינו בו — זחלו חזרה, וזרקו שתי אבנים לעבר המצוק. הוא שמע את התשמוע קורא "לבן!" "לבן!" וחשב שזו לא תהיה גבורה גדולה לקחת בשבי את התשמוע ולכן החליט לעקוף את העמדה ולהמשיך להתקדם בזחילה במעלה הכתר. הם הגיעו לגדר חתכו אותה, והתחילו לחדור למוצב, כשהם מתרכזים בתעלת הקשר. הסייד השיביעי נתפס בגדר והקים רעש. בו ברגע הופעלה משימת אש סכנה של מקל"פ. ואז הם התפצלו לשתי חוליות. אחת פעלה בתעלה המקיפה ואחת בתעלה החוצה. מהעמדה האחרונה הם חטפו

„גבר“ אחר. עוד קודם לכן הם קבעו שההתחמקות מן המוצב תהיה באמצעות התעלה, המובילה למוצב הנקניק. שאלתי אותו מנין ידע על תעלה זו, והוא ענה כי הסמג"ד סיפר לו עליה.

הביקור של הסמג"ד במוצב לא היה לשוא, חשבתי במרידות.

הסלפון צלצל. השופט ממוצב הכתף הודיע כי חזיזים התפורצו בתשע עמדות זוגיות ובעמדת מקלע-קל אחד, נפגעו מ"כ, סמ"כ, מקלען מספר אחד ומקלען מספר שנים ושבעה עשר רוכאים; רובאי אחד נעדר.

ישראל, השופט ליד המפקד, צלצל והודיע כי התקבל הודע ממוצב הכתף, וכי המפקד יוצא לבדוק את הענינים במקום, וכי הוא רוצה להצטרף אליו. אמרתי לו כי התרגיל עדיין לא נגמר, וכי ימתין במקומו, ושאלתי אם כבר קיבל דו"ח מן הנעשה במוצב הנקניק.

„אפילו מפקד המוצב לא קיבל דו"ח משם“ ענה.

בדברי היה רמז מספיק לסגני, שישב במקומו וינסה לרכז בידיו שוב את השליטה על המוצב, ואמנם — הוא שלח את הרס"פ לבדוק את המצב בנקניק. התקשרתי עם מפקד צות ב. המג"ד השיב לי כי הוא יורד וימסור לי מה אירע שם. כעבור מספר דקות צלצל ישראל והודיע כי מוצב נקניק סבל ארבע אבידות: שלושה פצועים והרוג אחד, וכי לסיירים ארבעה הרוגים ושלושה שבויים.

תמהתי כיצד קרה שמוצב נקניק, שאיננו מגודר ואין בו תעלות קשר — החזיק מעמד והשמיד את האויב, ואילו מוצב הכתף, המבוצר והחפור, שמפקדו היה טוב יותר — התערער לחלוטין.

המג"ד הגיע וסיפר לי מה אירע במוצב כתף. צות ב' זחל והגיע עד לעמדה הראשונה, ושלשל לתוכה חזיו, ברגע שנשמעה התפוצצות פקד עוזי, מפקד המוצב, על כיתה שלוש שהיתה סמוכה אליו להטיל חזיזים במדרון. הם ביצעו את פקודתו. החזיזים התפוצצו ליד הסיירים מצות ב' והללו שכבו על הארץ.

עוזי הסתער עליהם עם אנשי כיתה שלוש ואמר שהיה קיטל את כולם, לולא נזכר שאין זה אלא תרגיל. סיפרתי למג"ד מה אירע במוצב כתף. השעה היתה כבר 0440.

לסמג"ד היו כנראה נדודי שינה. הוא התקשר ורצה לדעת מה נשמע.

המג"ד סיפר לו את המאורעות.

„הלו כאן סמג"ד, מתי יסתיים התרגיל? עבור“.

„הלה, כאן בקרה, עם שחר, עבור“.

„הלו, כאן סמג"ד, אהיה אצלכם בעוד חצי שעה, סוף“.

אמרתי למג"ד כי אני עולה למוצב הבור. הגעתי לעמדת הפיקוד שבמוצב הבור, ושמעתי את אפרים מפקד ה„מתחם“

פוקד באמצעות הסלפון על עוזי, מפקד מוצב נקניק, לשלוח כיתה לתגבר את מוצב הבור שאלתי אותו מה היו שיקוליו. „כתף הותקף“ אמר, „נקניק הותקף — צעת תורו של הבור“.

„שיקול תמרוני“ אמרתי. שמעתי אותו מגחך.

כנראה כדי לא לאכזב את התקות שתליתי בצות א' בתחילת הערב — ואת שיקוליו של אפרים — נשמעו יריות והתפוצצויות סמוכות מאוד.

פנחס, מפקד מוצב הבור, הודיע כי פתחו עליהם באש רובים ורימונים מטוח של 15—20 מ' וכי התוקפים נסוגו.

מפקד מארב המזלג התקשר באלחוט והודיע כי דמויות חצו את הוואדי במרחק של 80—100 מ' צפונה מהם.

המג"ד הודיע על סיום התרגיל.

*

הצנתו סיגריות. אמרתי לסגני לכנס את כל הפטרולים וה-מארבים למוצב, והוא השיב לי כי הדבר כבר מתבצע.

ירדתי אל עמדת הבקרה. המג"ד כינס את השופטים, והקשר העלה מדורה. הסמג"ד הגיע והביא ארבעה קונטיינרים תה. הורדו קונטיינר אחד אלינו והרס"פ עלה עם נושאת-הנשק אל המחלקות, לחלק את התה.

הסמג"ד שמע את השתלשלות האירועים מפי המג"ד ואני רשמתי לי ראשי פרקים לסיכום-המפקדים.

ביקשתי את הסמ"פ לרכז את הפלוגה על גבעת הנקניק ואחר הזמנתי את הנוכחים לסיכום התרגיל. בינתיים התכנסו גם אנשי מחלקת המודיעין מתפוצצותיהם.

בסיכום עם החיילים תיאר הסמ"פ את הפעלת ה„מתחם“ והמסך המאבטח, ואני תיארתי את אימון הסיירים ושיטת הפעלתם. אחר-כך סקרתי את המאורעות והדגשתי את העירנות והכוננות הנתבעים מאתנו שעה שאנו בהגנה, והיזמה היא בידי האויב. המג"ד שיבת את עירנות הפלוגה ואת רוח התוקפנות של הסיירים.

הנחתי לפלוגה לנוח עד שעה 1000. אמנם הייתי בטוח שהחיילים ישבו ויספרו ציובטים במקום לנוח, אבל לא רציתי לערוך את תרגיל הנסיגה מיד לאחר המאמץ של הלילה. ריכזתי את כל הקצינים ליד הבור. המג"ד והסמג"ד הצטרפו אלינו. בתחילה סיפרנו גם אנו ציובטים. הבחנתי בך, שישב רציני-ומהורהר. התישבתי על ידו ושאלתי מה לוחץ לו — „הנעל השמאלית“ אמר דן בהשתמטות.

— „עשינו כל מה שלמדנו — והמוצב לא החזיק מעמד, מה? השתתפתי בצערה.“

שימת הלב של כל הנוכחים התרכזה אל שיחתנו.

— „זהו מה שמברסם את לבי“ אמר דן „האם כל אשר למדנו יש בו כדי להקנות יכולת עמידה למוצב?“

הסמג"ד התערב בשיחה. „אין להסיק מסקנות ממקרה יחיד. ואל תשכח שהסיירים הם לוחמים מובחרים.“

„והפעלת שיטת לחימה שאין עליה מענה“ השלמתי את דבריו, והוספתי, כשאני פונה למגיד, „כשהאויב שפרץ למוצב סועל בתוך תעלות הקשר — אין ערך לכלי הנשק המוצבים בעומק, מכיון שאין הם יכולים להנחית עליו אש-משמידה. האויב חדר למוצב ולוחם בכוחותינו מתוך תעלות הקשר: במוצב של דן — ישיג הפתעה ועדיפות בהלחמו עם כל עמדה ועמדה בנפרד ובהגיעו אל העמדה מטוח כוזה, ותחת מחסה כזה, שמהעמדה אין כלל אפשרות לגלותו או להפעיל כלי נשק כלפיו. ואם נמשיך בקר מחשבה זה ניוכח שאף תכנון הפעלת העתודה שלנו אינו מנסה כלל לענות על מצב בו האויב חדר למוצב ולוחם בכוחותינו מתוך תעלת הקשר: עיבוי המערך רק מכניס יותר כוח-אש למוצב, לעמדות המכוונות אל מחוץ לגדר. התקפת הנגד המקבילה מכוונת אל האויב הנע או הנערך מחוץ לגדר. התקפת הנגד המאוחרת נערכת כשהמצב במוצב הנידון הוא לאחר יאוש. אפילו הנחתת אש על מוצבנו, הניתנת בהנחה של פגיעות מנימליות בכוח-תינו המחופרים — אינה יעילה נגד האויב הנע בתעלות הקשר שלנו!“

„במלים אחרות“ אמר המגיד, „מכיון שהאויב לוחם בנו מתוך תעלות הקשר, אתה מציע לותר עליהן?“
 „אינני יודע“ אמרתי „מוצב הנקניק שלא היו בו תעלות קשר יכול היה, לפחות, להתמודד עם האויב. בכל אופן השאלה כשהיא מוצגת במלוא חריפותה היא: האם מצדיקים הנוחיות והמחסה, שתעלות הקשר נותנות ל-כוחותינו, את הסיכון הצפון בעצם קיומן?“
 המגיד נד בראשו: „אכן, זו בעיה, וכשהוא פונה אל כולנו, הוסיף „הבה ונערוך דיון בנושא זה מחר בערב. אני בטוח שלכולכם יהיה מה לומר בענין, ואני מקוה שתתכוננו היטב.“

ישראל, מפקד הטיירים, חיך בהנאה. „אפשר, אמנם להסתכל על מה שאירע במוצב כתף כעל מקרה מצער“, אמרתי, „אולם לדעתי עלינו לראות את הצד העקרוני במה שקרה, ולנסות ללמוד ממנו את הלקח. ההגנה שלנו בנויה על האש, ואמצעי האש שלנו מאורגנים כך, שיהיו עשויים לפעול באופן מכסימלי כלפי השטחים המהויים אפשרויות התקפה של התוקף נגד המגן. כל המחשבה המונחת ביסוד תכנון ההגנה — נפסקת עליי הגדר.“

„זה לא כל כך מדויק“ הפסיק אותי המגיד „תכונת קו עמדות שני במוצב?“
 „יותר מזה“ אמרתי „בנינו אותו.“
 „בשביל מה?“ שאל המגיד כשהוא מנסה לקבל את התשובה הידועה מאתנו.
 „כאן וכנס פנחס לשיחה: „המוצב מוכרח להיות בנוי על עומק.“
 „כן, זה ברור, אמר המגיד — אך לשם מה העומק במוצב כש„מתחם“ הפלוגה בנוי בעומק?“
 „אתה מתכוון להחדיר להכרתנו את הרעיון, שמיקום כלים בעומק המוצב נועד למנוע מן האויב — שפרץ את הגדר והצליח להתגבר על הכלים הממוקמים בקדמת המערך — להמשיך להתקדם בתוך המערך, מבלי אפשרות להנחית אש משמידה עליו?“ אמרתי.
 „בדיוק“ אישר המגיד — „כלומר: המחשבה לא נפסקה על-ידי הגדר.“

„איך מושגת הפתעה?“ שאלתי.
 „מה זה שייך לכאן?“ שאל ישראל.
 „ענה לי — ואז תדע“ עניתי.
 „גו זה ברור. הפתעה מושגת בזמן, במקום או בהפעלת כלי נשק בלתי צפויים מראש.“

האם מצדיקים הנוחיות והמחסה. שתעלות הקשר נותנות לכוחותינו. את הסיכון הצפון בעצם קיומן?“

הקורא:

בעיה זו הועמדה כנושא לדיון בסיכומו של הסיפור „הגנת משלט, המזלג“, אשר את קריאתו סיימת זה עתה.

מה היית אתה אומר בדיון על נושא זה?
 כיצד ניתך, לדעתך, להתגבר על סיכון זה?

המערכת מציגה בעיה זו כנושא לתחרות רשימות מס' 13
 תנאי התחרות — ראה בעמוד 39

הספר על ה"דבור"

לוחם יקר!

זה זמן רב אני שומע אותך מדבר על להביוורים. מטעמי חברות או כפי שאתה קורא לזה, "אחות נשק", הרשה לי להעביר אליך מעל במת "מערכות" דברי הספר על ה"דבור" — הוא Wasp בלעז.

ה"דבור", כפי שהכרתי אותו — ועליו ההספר — ניתן להפעלה על ידי שלושה אנשים (נהג, מפעיל ומקלען/צופה). בית-קיבולו של המיכל מאפשר 20—30 זרזיפים בני-שניה, לטוח אפקטיבי של 80—90 מטר. נאמר עליו לגנותו, שהוא היה פגיע לאש ג.ט. בקליבר העולה על זה של הנשק הקל (אך הרי אותו הדבר נכון גם לגבי הוחל"ם); כן נאמר שהוא היה פגיע לאש טובלנית (אבל, שוב, אותו דבר נכון לגבי זחל"ם). אולם לא נאמר, לרוב לשבח, שהצללית שלו היתה נמוכה כמעט כשל של ג'יפ (ואילו של הוחל"ם — גבוהה יותר), ולכן יכול היה לנצל מחסה ביתר-קלות מאשר אחיו-למשפחה זו, הוחל"ם. ושוב, לא תמיד החזר לשבח, שהיה לו כושר-תמרון טוב, ושהוא היה יכול לפתח מהירות ניכרת; ואף נשכח מאלה שפסלוהו כי רק 15 דקות של תכונה היו דרו-שות ל"דבור" בשביל להכנס לפעולה, כי הלחץ ב-מיכלי חומר-הבערה היה נשמר במשך 5 שעות, וכי בשביל למלאותו דרושות היו 20 דקות בלבד. ולעומת זאת נאמר לגנותו שאינו מה שנקרא "סטנדרטי", ולכן "אינו כדאי" (האם אמנם כדאי היה לקחת רק"ם אחד, ולהפסיד את כושרו לשימושים רבי-פנים ע"י הפיכתו לגושא-להביוור?).

בדבריי-הספר אלה על ה"דבור" רוצה הנני, לוחם יקר, להציג מול מגבלה זו של "לא סטנדרטי" את היתרונות, שעליהם לא דיברו — ואף את היתרונות אשר שבתם לא הספקתי בשעתו להגיד בפניו. אעלם עתה, כשאבי אותם מעברו הצבאי, כדי שלפחות לא "ישכחו". אדבר בעיקר על האפקט בתפעול ועל המטרות שכלפיהן, הוכיח את עצמו.

להבתו השמידה כל מי שפגעה בו; אולם האפקט העיקרי שלו היה פסיכולוגי, נפשי. בני אדם מפתחים

מפני אש וחיילים אינם יוצאים מכלל זה. הנסיון הר-אה, שכאשר השתמשו ב"דבור" להתקפה על ביצורי שדה — לא עמדו הם בפניו, והאנשים שהחזיקו בהם ברחו או נכנעו; ובמקרה הטוב ביותר — התחבאו בתוך העמדות. היתה תגובתם כאשר היתה — האפקט של ה"דבור" היה גדול והרגלים אשר הסתערו באותו זמן, השיגו הישג-הכרעה מכסימלית תוך אבידות מינימליות. לעתים קרובות, כך סיפרו שבויים, זרקו החיילים את נשקם ונטשו את עמדותיהם משראו את הלהבה מתקרבת, או אפילו ראוה כשהיא מופעלת כלפי מוצב שכן. הנסיון מלמד, שאפקט נפשי משיג הישגים מכסימליים כאשר. הלהבה הונחתה פתאומית.

קרה, אמנם, שגייסות-יריב תקיפ-ירצון התאוששו מיד עם היעלמות האש, אלא שהדבר לא נגרם באשמת הלהביוור, אלא באשמת אלה ששכחו לשלב בפעולת הלהבה גם את הנשק שטוח-מסלול ותלול-מסלול — ובאשמת הרגלים המסתערים אשר התאחרו, ולא נעו "כמעט בתוך האש הבווערת".

כפי שכבר צוי, בצד האפקט הנפשי היה ללהבת ה"דבור" אף כושר השמדה רציני. גייסות, שנתפסו בעמדות-פתוחות, נהרגו מהאש-השורפת או מההלם. אף אלה שנתפסו במצודות או בעמדות-סגורות נחנ-קו.

הדבר החשוב הוא שאת "שבחיו של ה"דבור" — דהיינו את תוצאות הפעלתו — תראה בשלמות; כי נסיון השימוש בלהביוורים, במלחמת העולם השנייה, הן באירופה והן במזרח הרחוק, מלמד שהשפעת הלהבה היתה הרבה יותר מקיפה מאותה פגיעה קונקרטת בה נפגע מוצב מסוים והיא הביאה לעתים קרובות לידי דמורליזציה כללית בקבוצת מוצבים או במתחם שלם. קרו מקרים בהם הספיק אפילו שתיפולגה טיפות מספר של החומר הבווער — והדבר ריכז את תשומת הלב והעסיק רבים בטיפול — והרי באותו זמן הן הנפגע והן אלה המטפלים בו לא יכלו להלחם כראוי, ומה גם לפתוח בזימה-נגדית כלפי התוקף. עמדה שנפגעה ע"י אש כזאת, ואפילו לא נפגעו

הלהבה — וזה שהרגלים עמדו לנוע דרכו להסתערות על יעד זה. בדרך כלל היתה פעולת הלהביות בטוח של 100 מטר מהיעד. אפשר לקיים תנאים אלה, ונמציא אפילו ככדאי לנצל אש מסייעת כבר בשלב הצבת ה"דבור" במקום הרצוי שנועד לכך כדי לאפשר את הפעלתו בטוח היעיל שלו. בשל כמות הדלק שבו שלרוב היתה מוגבלת, הכרחי היה לנצלו כלפי מטרת נבחרת בלבד.

מטרות אלו נבחרו בשביל הלהביות מתוך מגמה לנצל במידת-המכסימום את תכונות הלהבה — וכי אמור, היו אלה מטרות שקשה היה לטפל בהן בכלי-נשק אחרים. למשל: — "בונקרים" יפניים בבורמה ובמזרח הרחוק; אך גם ביצורי מגן ללא מכסה-ראש כגון שוחות וחפירות; מקומות מחסה טבעי כמו תערלות, מכתשים, צמחית-שיחים צפופה. כאשר תקף הלהביות את כל אלה וניטרלם נהנה הוא מיתרון נייכרי, כי האנשים שבמקומות-התגוננות אלה תכופות לא יכלו כלל להפעיל נשק ואף לא לקיים תצפית. שעה שטיפות-החומר הבווערות חדרו פנימה ופגעו בהם.

יורשה נא לי, איפוא, לסיים בצער: — "יהי זכרו של הדבור ברוך"!

"עמודי-האש"

אנשיה במישרין — הכרח היה לעתים-קרובות לפנותה למשך זמן הבערה, העמדה בוטרלה, והאנשים חדלו לפעול עד אשר תפסו עמדות-משנה, הפחד שהרגישו גייסות בעת התקפת הלהביות, שעה שציפו במתיחות לרגע בו ידעו אם אמנם יפגעו או לא — ניטרלם אף הוא. זאת ועוד — האש המסונרת בלילה, והעשן, פגעו גם בכושר התצפית והראיה. תכונות אלו של להבת הלהביות, והאפקט שלה — הם אשר הכתיבו את דרכי תפעול הכלי. אכן, על-אף המגבלות שבו היתה והיתה הצדקה לפתח דוקא כלי-נשק זה, שעל הרוב אף אינו יקר.

מעצם ציורים אלה לטיב האפקט שהיה נוצר ע"י הלהביות, נקל להבין כי חלוא-האפקט נוצר רק כאשר הופעלו כלים אלה במרוכז. בדרך-כלל השתמשו בלהביות רק כאשר אי אפשר היה לבצע את המשימה באמצעים אחרים; ואחד השיקולים לכך היה ודאי הרצון למנוע מהאויב את ההתרגלות ואת הפיתוח של אמצעים-נגדיים*.

כן נהוג היה ל"כסות" — הן באש תלולת-מסלול והן בזו שטוחת-מסלול — את השטח שעליו הונחתה

* ראה במערכות "חובי ג"א עמוד 64 כיצד להלחם בוורקי האש".

תחרות רשימות מס. 13

(ראה עמ' 37)

1. התחרות פתוחה לכל חייל בצה"ל — בשירות סדיר או בשירות מילואים — ללא הגבלת דרגה.
2. גדלה של הרשימה — לא יותר מ-1000 מלים (כ"2 עמודי "מערכות").
3. הרשימה הזוכה תתפרסם ב"מערכות".
4. הזוכה יקבל פרס; מספרי "מערכות", לפי בחירתו, בסכום של 10 (עשר) ל"י. הפרס — נוסף לשכר-הסופרים.
5. המערכת רשאית לפרסם, לפי בחירתה, כל רשימה שתתקבל לתחרות, בתשלום שכר-סופרים.
6. לתחרות תכנסנה אותן רשימות שתגענה למערכת (ת.ד. 7026, תל-אביב) עד יום 15.4.57.

קרבות שריון - 1939-45

ב. במישורי רוסייה

התקפת-הנגד הגרמנית, ושהפעילה שתי דיביזיות-שריון לצורך זה — לא היו בה יותר מ-35 טנקים בעת הקרבות הקריטיים על הנהר אַקסאי. הרצאת-הדברים שבספר מעמידה את הקורא על עובדות אלו, ומאפשרת הבנה מלאה של הבעיות שעמדו בפני הפיקוד הגרמני במצבי-הקרב השונים. הנסיון הנ"ל לחילוף הארמיה-הששית ניתן במפורט, בלויית מרשמים הי נוחים לעיון.

*

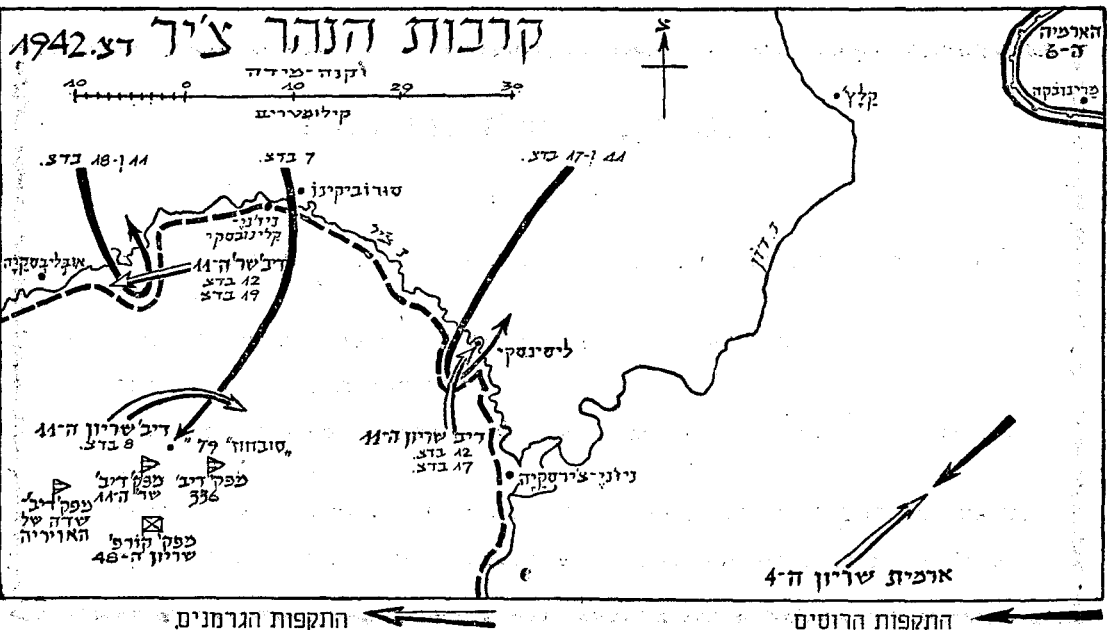
סדרת הקרבות על הנהר צ'יר — כמעט שבועיים לפני הקרבות על האַקסאי, וצפון-מערבית משם, בגדה הימנית של הדון — מבהירה יפה את התכונות שבהן הצטיין השריון הגרמני, וכן את טיב תפיסתם של הגרמנים את תפקידי השריון בקרבות-הנגה. תיאורה של סדרת-קרבות זו ראוי מאוד לעיון.

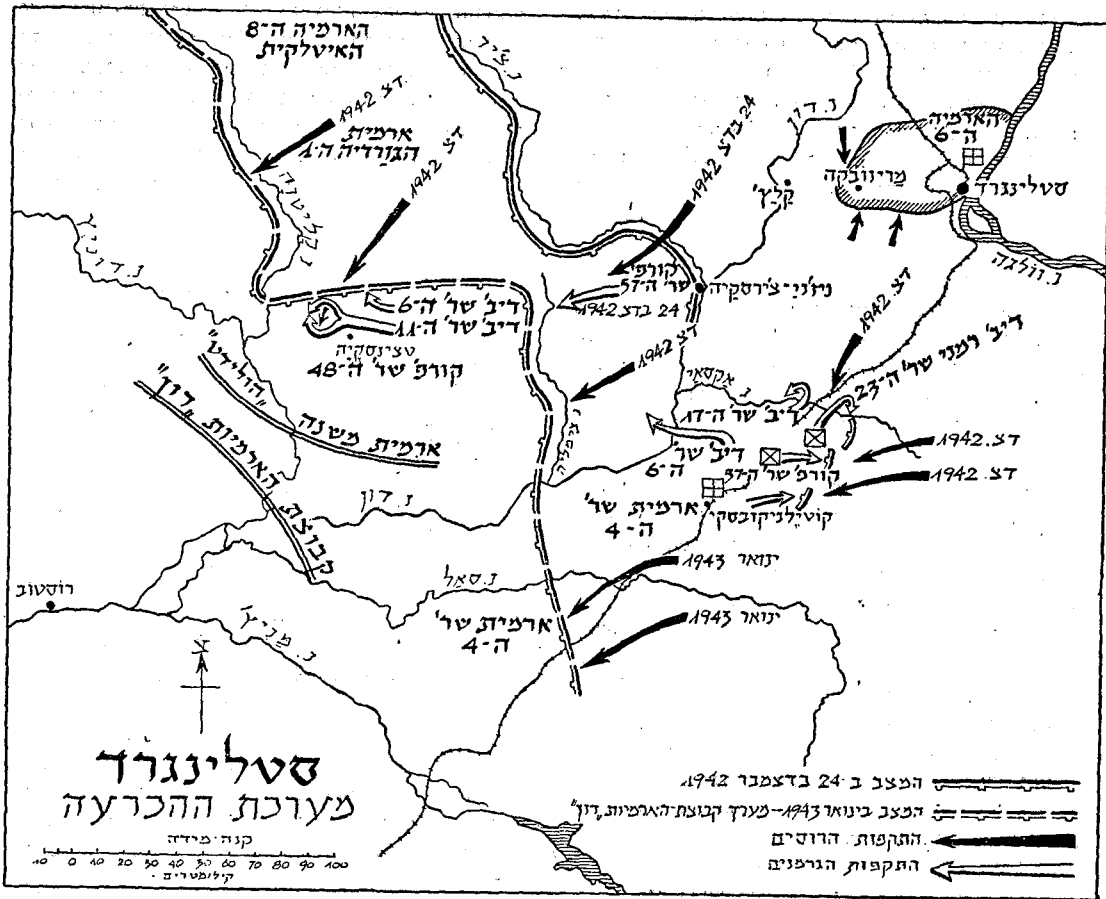
התקופה היא ראשית דצמבר 1942. הגרמנים מתכננים לפרוץ את טבעת-הכיתור המקיפה את סטלינגרד. הקורפוס המשוריין ה-48, שפון-מאַלנתיין שימש או כראש מטה, צריך היה להצטרף לקרב זה בשלב מאוחר יותר. לפי שעה, ייצב לעצמו הקורפוס קריגנה לאורך הנהר צ'יר, במרחקים מאוור

אותו חלק של הספרי המוקדש למסעי-המלחמה בירת רוסיה מתאר את פרקהזמן המתחיל בסוף נובמבר 1942 ומסתיים בספטמבר 1944. הקרבות המתוארים בו הם אלה שהתנהלו בחזית דרום-רוסיה, ובמפורט ניתנים כאן בעיקר הקרבות של אותן עוצבות בהן שימש פון-מאַלנתיין עצמו כראש-מטה: — קורפוס-השריון ה-48 והארמיה-המשוריינת הרביעית אופיינית לכל התקופה והיא העובדה שהגרמנים היו נתונים בה תחת לחץ רוסי מתמיד וגובר. הקרבות הם כולם קרבות הגנה או נסיגה, והם ניתנים בספר תוך פירוט מסוים של עבודת-המטה הכרוכה בהם. המתכנן, ששימש כל אותה תקופה כראש-מטהו של גנרל בלק, מרומם ומפאר את מפקדו כאחד ממפקדי-השריון הדגולים שבצבא הגרמני, ומצליח לתאר את דגותו כמפקד נמרץ, בעל-יימה ונועז.

ככל הקרבות המתוארים מאבד המונח "יחסי-כוחות" כמעט כל משמעות. הברירה שעמדה בפני העוצבות הגרמניות היתה: להלחם — או שלא להתקיים. עוצבה קיימת, ולו גם מדולדלת ביותר, היתה כוח לחם; ואין כמעט אפשרות להבין את יחסי-הכוחות מתוך עיון בשמותיהן בלבד של העוצבות הגרמניות: — הכרחי לדעת את מצבתן, בכוח-אדם ובציוד-לחימה, כדי שניתן יהיה בכלל להבין באיזה כוח מציאותי המדובר. למשל, בתיאור הנסיון לחילוף הארמיה-הששית, שהוקפה ליד סטלינ-גרד, מתברר כי הארמיה-הרביעית, שהייתה את חוד-החנית של

* "קרבות-שריון", מחקר על השימוש בשריון במלחמת העולם השנייה, מאת ג'ימור פ.ל. פון-מאַלנתיין, הוצ' קסל, בריסניה (תרגום מגרמנית). ראה ב-מערכות" חוב' קיד, עמ' 48.

תנוחת הארמיה הששית שלא עלו על כ-40 ק"מ. הרוסים החליטו לסלק את הגרמנים מעמדה זו, וארמיית הסנקיסט-החמי שית הרוסית החלה לתקוף את קויהנה. הקורפוס המשריין ה-48 היה מורכב אז מדיביזיות הרגלים ה-336, דיביזיות השריון ה-11, ודיביזיות שדה של חיל-האוויר, בעלת ערך מפקד מיוחד מאוד.

ההיערכות של הקורפוס להגנה, כפי שהוחלט עליה, היתה בעצם מובנת-מאליה: דיביזיות הרגלים — לאורך הנהר, ודיביזיות השריון — מרוכזות להתקפת-נגד. הקורפוס המשריין הרוסי ה-11 חצה ב-2 בדצמבר את הנהר באגף-השמאל של דיביזיות הרגלים ה-336, וחדר כ-25 ק"מ לעומק השטח המוחזק בידי הקורפוס הגרמני. כונת הרוסים היתה, כנראה, להמשיך למחרת בבוקר בפעולות — ולחסל את דיביזיות הרגלים ע"י התקפות מעורפת. עיקר יחידותיה של דיביזיות השריון ה-11 נמצא עדיין בתנועה, מכיוון רוסטוב — אל מרחב הקורפוס ואל האזור שנועד לחנייתו. הן כוונו מיד כלפי מרכז החזיתה הרוסית.

תנוחת הארמיה הששית שלא עלו על כ-40 ק"מ. הרוסים החליטו לסלק את הגרמנים מעמדה זו, וארמיית הסנקיסט-החמי שית הרוסית החלה לתקוף את קויהנה. הקורפוס המשריין ה-48 היה מורכב אז מדיביזיות הרגלים ה-336, דיביזיות השריון ה-11, ודיביזיות שדה של חיל-האוויר, בעלת ערך מפקד מיוחד מאוד.

ההיערכות של הקורפוס להגנה, כפי שהוחלט עליה, היתה בעצם מובנת-מאליה: דיביזיות הרגלים — לאורך הנהר, ודיביזיות השריון — מרוכזות להתקפת-נגד. הקורפוס המשריין הרוסי ה-11 חצה ב-2 בדצמבר את הנהר באגף-השמאל של דיביזיות הרגלים ה-336, וחדר כ-25 ק"מ לעומק השטח המוחזק בידי הקורפוס הגרמני. כונת הרוסים היתה, כנראה, להמשיך למחרת בבוקר בפעולות — ולחסל את דיביזיות הרגלים ע"י התקפות מעורפת. עיקר יחידותיה של דיביזיות השריון ה-11 נמצא עדיין בתנועה, מכיוון רוסטוב — אל מרחב הקורפוס ואל האזור שנועד לחנייתו. הן כוונו מיד כלפי מרכז החזיתה הרוסית.

• כפי שאמנם כתוב בספר. למעשה, טעה כאן כנראה פאן מאלנתיין — והמרחק היה כששים ק"מ. — המערך.

• אחת מדיביזיות הרגלים שהורכבו ע"י גיינג מתוך 'עורפי' כוח-האדם שבשירותי-הקרקע של חיל-האוויר הגרמני.

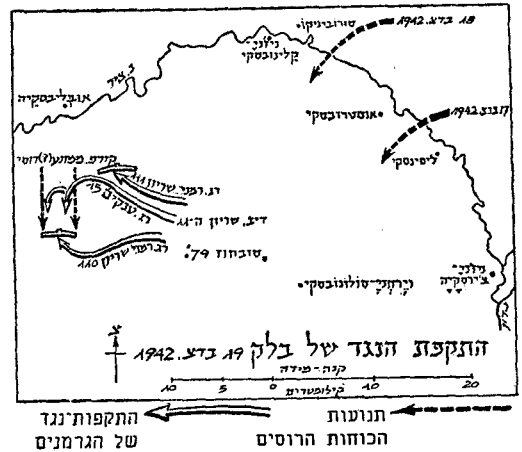
כאשר, כתוצאה מהנ"ל, נתפסה הגבעה החולשת שבאותה סביבה — נתברר כי מעברה השני נעה שורת טנקים פרוסה אחת, באותו אופן עצמו כמו פלגת השריון הרוסית שנתקפה לפני כן — ואף יחידה זו הותקפה ע"י הטנקים הגרמניים מאחור, והושמדה כליל. תוך רגעים ספורים, לדברי המחבר, אבידה אחת לעצמם. דבר זה "שבר את חוטי השורה של ההתקפה הרוסית"**. שאר הכוח הרוסי נסוג במהירות בפני השריון הגרמני, ללא התנגדות רצינית.

לפי הערכת בלק — שפקד כאמור על דיביזיית השריון הגרמנית שפעלה בקרבות הנהר ציר — באו לגרמנים נצחונות אלה בקרבות הגנה בראש וראשונה תודות לפיקוד המצויין שלהם. לדבריו: — "לאחר הלחימה הקשה במערכות הקודמות, כל אותם מפקדים שעצביהם לא עמדו במבחן הוחלפו באנשים שהוכיחו את עצמם. לא נותר מפקד שלא ניתן היה לסמוך עליו באופן מוחלט"***.

אשר לטקטיקה של השריון הגרמני, מציין בלק: "הדיביזיה היתה נעה בלילה, ועם שחר היתה נמצאת בדיק במקום בו האויב היה חלש ביותר, כשהיא מוכנה לתקוף אותו שעה אחת לפני שהוא היה מוכן לנוע...". האכסיומה (המושכל הראשון) של הדיביזיה היתה: "מסעות לילה חוסכים חיים". אכן, ה"שאלה: מתי ישנו האנשים — לא זכתה אף פעם לתשובה ברורה".

פקודות ניתנו בעל-פה בלבד. מפקד הדיביזיה היה מחליט החלטותיו לקראת יום-המחרת במשך הערב, ונותן את הפקודות ההכרחיות בע"פ למפקדי-הרגי מנטים בשרה הקרב; אחר-כך היה חוזר למפקדו-העיקרי רית ומשוחח על כוונותיו עם ראש-המטה של הקורפוס ה-48. אם קיבל אישור, היתה נשלחת באלחוט הודעה אל מפקדי-הרגימנטים: "אין שינויים" — וכל התגוררות בוצעו כפי שתוכנן מראש עם מפקדי היחידות. אם היו שינויים יסודיים, היה מפקד-הדיביזיה מבקר במשך הלילה בכל הרגימנטים שלו ונותן את הפקודות הנחוצות, ושוב בעל-פה. מבצעי הדיביזיה נהלו מ"עמדה קדמית בשרה-הקרב. מקומו של מפקד-הדיביזיה

החלו בתנועתם כלפי עורפה של דיביזיית-הרגלים הגרמנית. שדרה גדולה של חיל-רגלים ממונע הושמדה — ואחר כך תקף רגימנט-הטנקים, תוך סיוע-מהודק של "רמגי-השריון" והארטילריה, את השריון הרוסי מן-העורף. הרוסים, לדברי המחבר, לחמו באומץ — אך בקרב-האש נפגעו ע"י אש-צולבת של טבעת טנקים וארטילריה, ונשארו נזוחים בשדה, 53 טנקים רוסיים. שאר כוחות הקורפוס הרוסי נסוגו.

במשך התקופה שבין תחילת דצמבר וה-22 בו ניהל הקורפוס 48 מספר קרבות דומים לזה שתואר כאן בקצרה. ב-19 בדצמבר, השכם בבוקר, עמדה דיביזיית-השריון הגרמנית ה-11 בסיומו של מסע לילי לקראת כוח רוסי גדול, שצלח את הציר ופרץ שוב לעומק המערך הגרמני. רגימנט "רמגי השריון" ה-110 תפס מערך-חסימה על גתיב התקדמותם של הרוסים, על מנת למנוע את המשכה. רגימנט-הטנקים ה-15 כונן לתקוף את הרוסים באגפם השמאלי, כשרגימנט "רמגי השריון" ה-111 נע לצדו, בדרוג לימין ואחורה, כחיפוי-אגפי וכעתודה-מימית. רגימנט-הטנקים מנה 25 טנקים.

עם אור ראשון דאה החוד בשטח רגימנט-השריון יחידות טנקים רוסיות חזקות, פרוטות בשטח ונעות תרומה (אל עבר העמדות של רגימנט "רמגי-השריון" ה-110). מאחר שנתיב-התקרבותם של הטנקים הגרמניים היה כזה שהם טרם נתגלו לעיני הרוסים, נעו 25 הטנקים אל מאחורי הרוסים, תקפו אותם במפתיע מאחור והשמידו 42 מתם לפני שהוברר לרוסים כי הטנקים הנעים מאחוריהם, כמעין "גל שני", של האויב הם.

* לפי הספר — "קורפוס-ממונע". אך לפי עצמת-השריון שבו — נראה כי היה זה קורפוס-ממוכן. — המער.

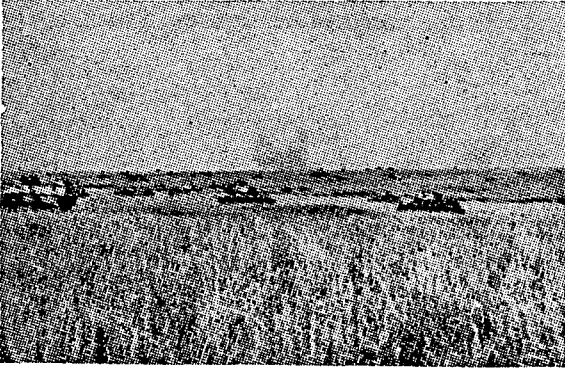
** מענינת הערתו של מאלנתי: — "צוטי-הטנקים הרוסיים (באותו זמן), אך במיוחד אלה שבקורפוס-הממונע, כמעט ולא היו מאומנים. ליקוי זה היה אחת הסיבות העיקריות לנצחון הגרמנים ב-19 בדצמבר (1942)".

*** יצוין, כי אותה התקפה-מאחור כפולה מפתעת, ש"חוארה לעיל, נערכה במיקורו הישיר של קצין בדרגת קפיטן (מקביל לרסן) — דהיינו, קצין זוטר-יחסית, אשר כנראה הגיע לתפקידו זה תוך חילופי-גברי בקרבות, עוד בטרם עלה ב"דרגה. — המער.

הכבישים הגרועים של רוסיה שימשו איום מתמיד להתקדמות השריון הגרמני: אף רכב חזילי משורין שקע בבוץ עד לצירי גלגליו לאורך כל החזית הרוסית.

היה עם אותו כוח־משנה בדיביזיה שעליו הוטל ה־מאמץ־העיקרי; הוא ביקר ברגימנטים שלו מספר פע־מים ביום. מפקדת הדיביזיה נמצאה קצת־מאחור, ולא שינתה את מקומה כמשך מבצע נתון...
 „דיביזיית־הרגלים ה־336” — (להבדיל מ־”דיביזיית־השדה” של חיל־האוויר...) — „פעלה... בשקט וביע־יות לדוגמה...”. לפי בלק ופון־מאָלנתיין, „אף פעם לא איבד מפקדה של דיביזיה זו את שיווי־משקלה, ואף פעם לא דרש הקצאה של פלגות מדיביזיית־השריון, אפילו ברגעים הקריטיים ביותר.”
 „גישה זו לא היתה אפשרית בלי שיתוף־הפעולה ה־הדוק שנוצר ע־י השכנות הקרובה שבין המפקדות של שתי הדיביזיות.”

*

זירת קרבות השריון — מישוריה הנרחבים של רוסיה (בצ־לום — התקפת טנקים וחצאי־זחלים גרמניים בנורת אורל־בלגורוד)

הראשון על מוקש, או בטרם פתח תותח נגד־טנקי רוסי באש.

ב. התקפות השריון נגד מערכים נ־ט מאורגנים בעומק, ובהם שדות־מוקשים ותותחים נ־ט רבים, מחייבות ריכוז של טנקים כבדים, בינוניים וקלים, במסגרת עוצבתית — ושיתוף־פעולה מהודק ביותר עם חיל־האוויר, הארטילריה וחיל־ההנדסה.

*

נוסף על ניתוחי קרבות, הניתנים בבהירות ובצורה מאלפת, מכיל הספר תיאורי מהלכים־כלליים, שבמסגרת מערכות ומסע־מלחמה שלמים — כגון: נסיגתו הגדולה של פון־מנשטיין, לאחר הכשלון בסטלינגרד — תוך הדגשת מקרים מאלפים, או מהלכים בעלי אופי מיוחד, כמעט תמיד מנקודת־ראותו של קצין־המטה, אשר העיון בהם כדאי ביותר.

כן מכיל הספר פרקים מיוחדים המוקדשים להערכת הצבא הרוסי, על בחינותיו השונות; בפרקים אלה מובלטים יתרו־נותיו ומגרעותיו של אותו צבא, כפי שראה אותם קצין אויב בשירות־פעיל, במשך השנתיים שבילה בחזית הרוסית.

מהרבה בחינות ראוי הספר לעיון. ישנם בו אמנם חלקים ניכרים נטולי־ערך, שמוטב היה אילו לא הוכנסו לתוכו; כי אילו לא הוכנסו — היה אוי מתאפשר לקרוא להתרכז בעיון באותם דברים בספר שיש בהם באמת כדי לחדש ולהוסיף והדבר היה משחרר את הקורא מן ההכרח לקרוא פעם נוספת תיאורים גדושים של דברים הידועים לו בלא־הכח.

ניתוח מפורט מוקדש בספר למבצע „ציטל” („מצודת־העיר”) — והיינו, להתקפה הגרמנית הגדולה על „קשת־קורסק” בקיץ 1943. אין ספק שמערכה זו משמשת עד היום אחד המקורות החשובים ללימוד הנושא של היערכות והגנה נגד־טנקיות, ובייחוד על רמת עוצבות גדולות. עיקר מסקנותיו של פון־מאָלנתיין ממערכת־קורסק הוא:

א. טקטיקת ההגנה הנגד־טנקית משנת 1941 לא התאימה עוד לתנאים של 1943, שאופייניים להם היו הטנקים הכבדי־ייתור, המופעלים בריכוזים גדולים. הטקטיקה החדשה היתה להפעיל קבוצות תותחים נ־ט, שכונו על ידי הגרמנים בשם „Pak-Front” („חזית־נגד־טנקית”). קבוצות אלו, שמנו עד 10 תותחים, היו מופעלות ע־י מפקד אחד, שהיה אחראי לריכוז כל אשם למטרה אחת. יחידות נגד־טנקיות כאלו היו נערכות לעומק, ופזורות לכל רוחבו של השטח המוגן. השאיפה היתה להשיג ע־י כך מצב שבו אפשר יהיה „למשוך” את הטנקים התוקפים לתוך מסכת אש־אנפילדית. הרוסים אימצו לעצמם את הטקטיקה הזאת, ופיתחו אותה פיתוח־נוסף, ע־י שהיו מחזיקים את מערכי היחידות הנ־ט הללו בשדות־מוקשים ובתעלות נ־ט, וכן מפוזרים מוקשים, פח־זשם, בין רצועות־המיקוש. בפרצם אל ה־רצועה־המבוצרת של קשת־קורסק, מצאו עצמם הגרמנים נתונים בתוך רשת יחידות נ־ט מחופרות ומוגנות כאלו — גם לאחר שחדרו כ־20 ק״מ לעומק מערך הרוסי. רמתם ה־”אמנותית” ממש של הרוסים בהטוּאה גרמה לכך שאי־אפשר היה לגרמנים לגלות שדה־מוקשים, או עמדה בנוסח „חזית־נ־ט” כניל, בטרם עלה כבר הטנק

אם על היסטוריה צבאית לשמש כבסיס לחינוך ואימוון, — עליה להיות עובדתית וחסרת־פניות. היסטוריה־עמולתית או היסטוריה־מצונזרת — מסוכנות הן ואסור להשתמש בהן כבסיס להדרכה כבתי ספר צבאיים או לאימונים. היסטוריה מעידוּז אינה בבחינת היסטוריה כלל. אין באפשרותה לספק שעורים משלימים או בסיס לאימון מקצועי ושכלי. היא מובילה למסקנות כוזבות. היא מכלכלת את הגרועה שכרעות המצויות במחשבה־הצבאית־המקצועית — האשליה העצמית.

בריג׳נ׳ ג. מ. רובינס

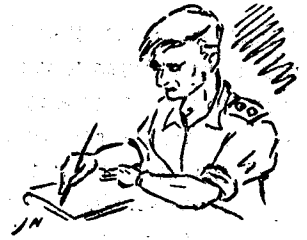
בית חולים שדה

(ביקור בתמרון חיל רפואה)

הררי

מכתב לקצין מילואים

יש מה לתקון

שווח בניחותא ולנסות לסכם את לקח «אותם הימים».

מערכה זו אמנם לקתה ב"חסרון" הקיצור והבזק, כך שאפילו הזריוס מ"חוג דוברי אמת" לא הספיקו "לאפות" את מלכסת הצ'יזבטיס שמערכת סיני ראויה לה. למרות "חסרון" זה, היתה מערכת סיני מפגש-האש הגדול והרציני ביותר בינינו לבין אויבינו מאז שוך קרבות מלחמת הקוממיות. במערכה זו, הושגה ההכרעה ע"י חיל-האוויר וחיל-השריון, אולם יחידות החי"ר נטלו בה חלק נכבד בפרט בשלב ההבקעה. בטרם ננסה להעריך פעולות החי"ר עלינו לציין ל-עצמנו בכל הבהירות שבמערכת סיני, כמו בכל מלחמה, היו תנאים ומסיבות מיוחדים לה, ואין לבנות על כך שיחזרו בדיוק במלחמה אחרת. לכן, בבואנו להתדיין בנושא זה, עלינו לנהוג זהירות מרובה שלא להקיש הקשים פוזים מתופעות שנגלו במערכת סיני כתוצאה מנתונייה המיוחדים, כגון: מערכה קצרה ביותר בשטח פתוח וריק ברובו, ועביר לרכב 4x4; העליונות האווירית היתה שלנו; היזמה היתה בידנו וכתוצאה מכך השגנו הפתעה. לאור הנ"ל חשוב ש-נתייחס אל הלקחים בראייה מפוקחת ובבחינה זהירה לאור הנתונים הצפויים לנו בעתיד וללא כל סנטי-מנטים הקשורים בזכרונות וחזיונות ממה שהיה.

הבה ונבדוק הפעם את אחד הגורמים שהיה במערכת סיני ויהיה בכל מערכה עתידה — את ה-חי"ר שלנו. מה יש להגיד: חטאנו, עוינו, פשענו — כל משפחת המפקדים בצה"ל — כלפי הטוראי, ה-רובאי הפשוט בחי"ר, כולנו המעטנו בערכו והגזמנו בחולשותיו ומגבלותיו, וזכרנו בביקורי אצלך, ב-תקופת האימונים, נסית — אתה והבריך — להצדיק ולתרוץ כל ליקוי ברמת האימון ברמתם הנמוכה של חייליכם. נו, עם כוח אדם כזה מה אפשר לעשות? זקנים, עולים חדשים מהמעברה, בעיות סוציאליות — זו היתה המימרה השגורה בפי כל מפקד מחלקה צעיר, שחתימת שפם מפוקפק היתה התוכחה היחידה לגבריותו. אכן, לא אחת אפשר היה להתמוטט תחת כובד הבעיות של אותם "טוראים מהמעברה"; לא

ליוסקה, שלום!

התרשמתי מאוד מהפגישה אתך ליד שק"ם "מפ"גש-סיני" באבו-עגילה, בה סיפרת בהתלהבות כה רבה, בין לגימות טמפו, על מעללי יחידתך ועל ההפתעה הגדולה שהפתיעו הטוראים — ולא את המצרים בלבד, אלא את כל "עדת רואי השחורות" שבקרב מפקדינו — ביכולת בלתי רגילה, הבחנתי גם בקורטוב המרירות כשדיברת נגד השריונאים, הטוענים שבזכותם נפלו המשלטים. עקבתי אחר הת-להטות הויכוח עם חובשי הכומתות השחורות, ומי יודע לאיזו נקודת רתיחה היה מגיע הויכוח אילולא חי"מ"קה הלי, שהשכיח את השלום ע"י נוסחת פשרה: "המוצבים נפלו בזכות גבורתם של החיילים המצ-רים" — נוסחה שנתקבלה ברעם צחוק כללי, שהדיו נתרסקו ונתפוררו על מרחבי המדבר — המדבר הזרוע שלדי-פלדה שרופים והמנומש במאות געלי המצרים שנסו על נפשם, השיירה זוה, נפנתת ירך לשלום וענן האבק כיסה על השיירה. פניתי לדרכי והמכוננית גמאה את הקילומטרים בדילוגים בכביש הגלי, דילוגים שנתנו תחושה של הפלגה באניה. באוונני עוד הדהד הצחוק של החבריה, שהביע הסכמה לנוסחת חי"מ"קה. בזכרוני נחרתו הברק היוקר, שנצץ בעיניך האדומות מאבק וחוסר שינה שעה שסיפרת על ה-טוראים מהמחלקה שלך, ועוית המרירות שנסתמנה בזויות פיך מתחת לשפם המאובק, כשטענת נגד חובשי הכומתות השחורות ויהירותם.

הרגשתי שדבר מה אינו כשורה, שקיימת סכנה שהמבצע המזהיר "שתקף בעיני החברה" בראי ה-עקום של ראייה חד-צדדית, ושחלילה יתגבשו לקחים ומסקנות מפגישות והחלפת דברים חטופים כגון זו שהייתי עד לה ב"מפגש-סיני".

יוסקה, אנו מכרים ותיקים וזה זמן רב שאני עוקב — בתוקף תפקידי — אחרי פעולתך בתקופות האימונים, וזוכרני עד כמה היית ער לניתוח וסיכום בעיות. לכן נראה לי שכעת, לאחר שכבר הספקת לרחוץ מעליך את אבק סיני שחדר עד לעמקי הקמ-טים שנחרשו במשך השנים בפניך, שוב אפשר ל-

תיהם הנם חסרי גבול וסייג בכל הנוגע לנכונות ולסבילות. שחזור וניתוח פרטי הפעולה מלמדים שיש ויש מה לתקן ולשפר, שעם אותן יחידות ניתן להשיג ניידות רבה יותר, ויכולת מחץ תחלתית יותר — ובמחיר אבידות נמוך יותר. החייל הרובאי הוכיח שהוא ראוי וזכאי לשיפורים אלה באימון ובתרגול, בארגון ובציוד; הוא הוכיח כי ההשקעה בו הנה השקעה משתלמת. עלינו, המפקדים, מוטלת החובה לודא ולהבטיח שהחייל הרגלי אמנם יקבל את אלה לקראת המבחנים המיועדים לו בעתיד.

איני יכול שלא לאשר את טענתך מאז — טענה עליה חזרת גם לאחר מערכת סיני — שדרג המ"כים חלש יחסית ברמתו, ומהווה את התוליה החלשה ברשרת הפיקוד. למרות העובדה שמסגרת הכיתה העצמאית לא באה לידי ביטוי במערכה זו, וצות הקרב המחלקתי הוא צות הקרב היסודי — לא נוכל לנתר על הסטנדרט המבוקש: מ"כ עצמאי, מאומן ומוכשר לנהוג ולהדריך כיתתו. נצטרך לרכז מאמצים למיון ובחירה קפדניים יותר ולהשתלמות אותם המ"כים שיש לשפר את רמתם המקצועית.

אשר לדרג מפקדי המחלקות הריני שמח שגם משאר החברה שפגשתי לאחר הקרבות שמעתי אותם הדברים עצמם. המ"מים קפצו קדימה בכל המערך. לא היה מקרה אחד, שמ"מ לא התקדם בראש אנשיו. יש לברך נוהג זה — שהפך להיות נחלת כלל המפקדים — ולראותו כאחד מנכסי היסוד וערכי העצמה הטמונים בצבאנו.

בפעולות שונות, שהיו על הגבול ומעברו של הגבול במשך השנים האחרונות, הושגו סטנדרטים אלו, ובדרך ההשראה הועברו והוקנו לכלל המפקדים בצה"ל. מתוך שיחות עם חיילים, ובפרט עם פצועים, אני למד לדעת שאחד הגורמים לנכונותם של החיילים היתה אמונתם במפקדים ובכשרם להוליכם בקרב לנצחון.

איני יכול לסיים מכתבי מבלי להשיח בפניך דאגה שמטרידה ומנקרת בחוכי בקשר לחבר המפקדים שישנו משיחים בהם. נדמה כי רבים ממפקדים אלה, שעמדו במבחן האש והפריצה בראש אנשיהם, וזכו להערצה — נתגמדו והיו ל"קטנים" לאחר טיהור תעלות הקשר ולאחר הרימון האחרון. הפגישה והנוהג עם השבויים, בעיות הביזה והשלל, ואחרון ולא פחות חשוב הטיפול בחיילים אחיהם לנשק מלפני מספר שעות, כל אלו לא עמדו על הגובה במקרים רבים מדי. נשאלת השאלה: היכן שאר הרוח וגודל- (סוף בעמ' 79)

קל לבצע מסע מזורז בחמסין, והסתערות על היעד, עם אבות לחמישה ילדים. אבל גם באותם ביקורים נתרשמתי עמוקות מזהב הנכונות והמסירות, שהתנוצץ מתחת לסיגי'י הבעיות של משתמטים וארטיסטים. ציבור המפקדים היה נתון בעומס האחריות

חטאנו — כל משפחת המפקדים — כלפי הטוראי

לכוננות היחידות ועל-כן דבק ונשתקע בהשגת הישגים הדרושים לפי המתכונת הכתובה, ובהכרח התעלם ממגבלות התנאים והגתונים; תמיד דרשנו את המכסימום מהחייל, שלא תמיד ניתן לו אף ה מינימום (נעל, בגד, כביסה וכו').

מול חתירה זו לרמת הישגים גבוהה, ניצבו מגבלות אובייקטיביות באמצעים, וליקויים סובייקטיביים בארגון ומנהלה; הפער שבין שני אלה העמיד את החייל במתח עצום, וכל מי שעקב מקרוב אחרי אימון יחידות המילואים כמבקר ומפקח — ולא כשקוע בביצוע עצמו — היטיב להבחין באותו, וזהב המצוי וגלום בכוח האדם של יחידות החי"ר. אולם ראה זה פלא: כשאך עלה באויר ריח מלחמה — כאילו במטה קסמים נעלמו כל אותן "ערימות" של בעיות סוציאליות וכל אנשי היחידות התיצבו ל- קריאה ואף בלי קריאה; היחידות עמדו בלוח זמנים להתארגנות והצטיידות, שהיה בבחינת "מיטת סדום", ויצאו דרוכים ונכונים לביצוע המשימות; כיצד צעדו אותם אנשי-מעברה, "עולים חדשים" אבות לחמישה ילדים" עברו 17 ק"מ במסע התקרבות לילי, ללא גופלים, ולאחר זאת הסתערו על יעדי האויב; חיילי גדוד מילואים המשיכו בהתקדמותם תחת הפגזה כבדה תוך אבידות רבות ביותר והסתערו ופרצו ליעדים; יחידות חי"ר סדירות פרצו אל יעדיהן דרך אש-סכנה שניתכה מן המוצבים, עברו חגורות מוקשים ובבווקות וברבי"טים שיתקו מק"בים ותותחי נ"ט של האויב. חלילה לנו מלטפוח לעצמנו על השכם ולומר: "הצלחנו — לכן הכל בסדר ו". עדיין רחוקים אנו מזאת. אולם חיילינו הוכיחו שלמרות כל מגבלות-

כמת מערכות

אגרות קוראים

הרהורים לאחר קרב

ראויים לשימוש. לדוגמא: את החפירה יכולה להיות משומנת ומגורזת, אך כשידית-האח סדוקה — אין לה כל ערך בשביל החייל המקבל אותה.

רכב

לגדוד דרוש מספר לא מבוטל של כלי רכב ורצוי היה שהמכונות הבאה ליחידה תהיה מצוידת ברשת הסואה. ואם מדובר ברשת הסואה, האם יודעים האנשים המכנינים את הרשת את כללי ההסואה? (שבירת קוים). חושבני שלא יתכן לשזור את החוטים ברשת בצורת משבצות או קוים סימטריים (כי צילום אויר יגלה זאת מיד) אלא בצורת גוף עץ או שיח. עם הרכב בא נהג. כיצד יוסבר הדבר שנהג יגיע לגדוד ללא ציוד אישי? האם יש בגדוד רזרבה של ציוד אישי, לחלוקה לחיילים שאינם אורגניים לגדוד?

נהיגה

האם חישוב מישוה כמה זמן אפשר להטיל על נהג לאחוז בהגה במשך 24 שעות? ומה הן הסכנות ה"כרוכות בדבר אם עוברים על הזמן המותר? אני מבין שמחוסר כוח אדם מתאים אין אפשרות להצמיד לכל מכונה נהג ונהג-משנה, אבל ישנה אפשרות ל"העביר קורס מזורו ביותר לקצינים ולסמלים שב"יחידה שבלאו הכי יושבים ליד הנהג כאחראים על המכונה.

היסעים

ידוע שלכל מכונית ישנו מספר מותר של נוסעים, וקיים איסור מוחלט להסיע יותר מהמותר. בזמן המלחמה מתירים את הרצועה ודוחסים במכונה כמה שנכנס. ברור כי עייפות החיילים גם היא למעלה מהמותר — והתוצאה: בשעת הצורך לקפוץ מ"המכוניות, לרוץ, להתפרס, ולהתקדם עונה החייל "המפקד, רגלי נרדמו ואיני יכול להתקדם". מצב זה עלול להיות קריטי בזמן התקפת השירה מהאוויר. שמירה על הציוד תוך כדי הקרב

רוב הקרבות בוצעו תוך כדי תנועה; ירידה מ"המכוניות, התפרסות, וכניסה לקרב. המכוניות היו

מבצע סיני הוריד את הלוט מעל האבן שנקראת צבא המילואים, על כל בעיותיו. ברור שכעת חוסלו וסולקו הבעיות וכל סימני השאלה: הענין "דפק". אך בכל אופן, החל מרגע הקריאה על כל צורותיה השונות התגלו מספר דברים שכדאי לעמוד עליהם ולהרהר, ללמוד מהנסיון למצבים דומים להבא:

מחסן החירום

תוך כדי חלוקת ציוד לפרט התגלה מחסור במספר פריטים שהיו צריכים להיות בתרמיל הגדול, כגון: מימיה, נושא-מימיה, שכמיה, רשת הסואה, וכו'. ונשאלת השאלה כיצד אפשר לחסל את הדבר. זמנו של האפסנאי הפלוגתי, המקבל את המחסן ה"פלוגתי, מצומצם מאוד מאוד, ואין באפשרותו לבדוק כל תרמיל, ולעמוד על הפריטים החסרים בו. הצעתי היא, כי אגף האפסנאות יבדוק את הדברים מדי פעם בפעם (כדוגמת ביקורת תקופתית על איחסון הנשק ביחידה). בביקורת כזו יש לבדוק את התרמיל, אם מכיל הוא את כל הפריטים, ואם אין צורך בהשלמות ובהחלפות שונות. ביקורת זו חייבת, לדעתי, לודא לא רק שהאיחסון והתחזוקה הם בסדר, אלא גם ש"החייל יקבל עם התייצבותו חגור וציוד תקינים ו"

יש לבדוק מדי פעם את התרמילים

והתכלך בחול. הדבר נבע מההוראות הנהוגות ב- צבא. המחייבות שימון דק וקל של החלקים הנעים (ניקוי לפני היריה). כך קרה, שבשעת הלחימה על חידע לא היה במה לירות. לא הכזיבו הרימונים, שטיהרו את עמדות האויב ביעילות. עם כיבוש עמדת-אויב הופעל מיד נשק האויב — זה לא הכזיב אף שהיה מוחלד ונשמר בצורת תחזוקה גרועה ב- יותר; אולם כתוצאה מכך שלא שומן זה עידן ר- עידנים — האבק והחול לא נדבקו אליו. אי לכך חושבני שיש לשנות במקצת את ההוראות בנידון „ניקוי לפני היריה“, ויש לנקות ולרחוץ את כלי היריה בבגזין או בנוזל אחר אשר יסיר ממנו כל טיפת שמן. כלל זה יפה גם למחסניות ולקפיצייה, ובטוחני שכך ימנעו תקלות רבות.

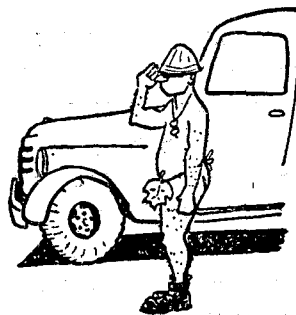
שלל

1. נשק אויב: כל החיילים חייבים ללמוד את השימוש בנשק אישי של חיילי האויב (רובה, תמ"ק וכו') כי ברגעים מסוימים הם יעילים עד למאד. רצוי היה שבכל כיתה יהיו לפחות 2 חיילים שידעו להפ- עיל נשק אויב מכל סוג שהוא, כי קורה לא פעם שישנה אפשרות טובה עד למאד להפעלת נשק ה- אויב ה"כבד", הנופל שלל בידי היחידות הקטנות. חושבני שרצוי לצרף לכל יחידה שכבשה מוצב צות בן 2-3 איש מחיל-חימוש שיעזרו בפניו נשק האויב על תתמושתו ושאר אביוריו (בתנאי שהם מכירים את נשק האויב) והם יהיו האחראים לצורת הפינוי וכו'. כי לאחר הכיבוש עסוקים חיילי היחידה בהתבססות והתארגנות, ואין שעתם פנויה לפינוי — כיון שעליהם לנצל את ההצלחה.

2. שלל אישי: ידועה ומפורשת היתה הפקודה: „אין לנגוע בשום חפץ, אין לקחת שלל“. והסיבות לה היו די ברורות (מיקוש, התפרקות רוח הקרב וכו') על אף זאת נלקח שלל. עד כמה שידוע היו משפטים די חמורים בנידון והעבריינים באו על עונשם. ראוי היה להודיע ברבים על העונשים שהוטלו — דבר שהיה מפחית במידה רבה את הלהיטות לצבירת שלל להבא.

יששכר המהרהר

ברוב המקרים בקו הראשון, ועליהם נשאר הציוד — כגון: תרמיל גב, תחמושת רזרבית, ציוד הנדסי, מנות קרב. עם הפעלת מספר מכוניות לפינוי פצועים, התברר לאחר הקרב שחסר חלק מהציוד — והתוצאה: חוסר אפשרות לחלוקת מנות-קרב בהפסקה בין קרב אחד למשנהו; חוסר כלי התחפרות יחידתיים וכו'. והמסקנה — בצאת היחידה לקרב יש לקחת בתכנון מספר מכוניות נוספות, שתשמשה כאמבולנסים אר- עיים לפינוי.

הנהגים הופיעו ללא ציוד אישי

הפעיה

היחידה בתנועה על רכב. והנה החלה הפגזת ת- תחים, מרגמות כבדות, מרגמות בינוניות או הפצצה אוירית. חושבני שבמצב כזה יש מקום לשימוש ב- גרות עשן להטעיה, כאילו הרכב נפגע; פעולה כזו מביאה, בדרך כלל, להפסקת אש האויב. במקרה ותקרית כזו קורית בלילה — יש אפשרות למשוך את אש האויב ע"י כוח מיוחד, שיוקצה לתפקיד זה מראש, אשר יבצע תבערות קלות בטוח מסוים מהשיירה וימשוך ע"י כך את אש האויב (באחת מחוברות „מערכות“ צוין, כי הגרמנים השתמשו בשיטה זו במדבר. כל מכונית היתה מצוידת ב-2 גרות עשן, ועם ההפצצה האוירית על שיירה, היו מפעילים מיד את גרות העשן. כתוצאה מכך הרפו המפציצים האנגלים מן השיירה).

תחזוקת נשק

בעלותנו על משלטי האויב התברר, כי חלק מ- הנשק הכזיב והיה בלתי ראוי לשימוש כי התאבק

תחליפים, חילופים, תקריות

זה בהפרעה? האם כל הכוחות תורגלו למפרע לבצע גם תפקידים נוספים לאלה שהוטלו עליהם בתכנון הראשוני? האם יוכלו הכוחות לבצע את משימתם על אף הנפגעים תוך כדי לחימה על היעד? האם יודעים הנפגעים שלא יקבלו כל טיפול עד כיבוש מוצבי האויב?

דוגמא ג'. המחלקה בהתקפה על יעד מבוצר. בתרגיל — הכוחות חולקו לביצוע נכון של לחימה אל היעד, פריצה, לחימה על היעד והתבססות. אך האם תורגלו כיצד יחליף הסמל את המ"מ שנפגע? האם מסוגל הסמ"כ להחליף את המ"כ שנפגע? ונפגעים בשעת הקרב ישנם, ולא נוכל להתעלם מזאת.

בשעת האימונים צריכים אנו, אמנם, ללמד ול-תרגל את החיילים כיצד עליהם לבצע כהלכה את התפקידים המוטלים עליהם, אך חייבים אנו לתרגל את עצמנו בכל השיבושים והתקלות העלולות להופיע

התרגיל מבוצע בהתאם... לתוכן

במצבי הקרב. כי אינו דומה שטח האימונים לשדה הקרב. האויב יעשה הכל כדי להפריע לנו בביצוע המשימה, אך עלינו לדעת להתגבר על המכשולים שהוא מטיל על דרכנו. אי לכך, בהכינו תרגילים מתקדמים, עלינו לדעת להכניס לתוך התרגיל גם הפרעות ותקלות כדי לתרגל את עצמנו ואת העומדים לפקודתנו לדעת לבצע את המשימה על אף הכל.

ראובן

מדי פעם בפעם, בבואנו לתקופת אימון במילואים מוצאים אנו את שטח האימונים כשהוא "מתוכנן" ו"מאורגן". כל תרגיל, "יבש" או "רטוב", מקבל תיק עם מרשם התרגיל, כך שלמפקד המבצע נותר רק ללמוד את התרגיל ולעבור בשטח הביצוע — ולאחר זאת, בבוא העת, מבוצע התרגיל בהתאם לנתונים. אך תרגילים אלה אינם שמים לב לפרטים קטנים, המשתנים תוך כדי מהלך הקרב והם הם העלולים לקבוע את הצלחת המשימה. ברור, שבשעת התרגיל הכל הולך למישרין; היחידות נעות, הקשר כתיקונו, הסיוע ניתן ממש, או באמצעים פירוטכניים, אין הפרעות מהאגף; אין צורך לנקות שדות מוקשים, אין נפגעים בין כוחותינו על ידי אש האויב וכד'. אך ברור הוא שבשעת הקרב עלולות להופיע — ובדרך כלל הן מופיעות — תקלות שונות, וקשה לומר שאנו מוכנים להן, כי בדרך כלל לא תורגלו כיצד להתגבר עליהן.

דוגמא א'. התרגיל — גודר בהתקפה עם שחר, על יעדים חפורים בסיוע אש חת"ם. ברור שהאש תואמה עם הכוח המסייע, ובשעת התרגיל הכל הלך למישרין. אך האם יבוצע אותו הדבר בשעת הקרב? הבה ונסה לראות מה עלול לקרות בשעת הקרב: דרכי ההתקפה תוכננו כדלקמן: הפלוגות התקדמה תחת חיפוי החת"ם עד מרחק של 300 מ' מהיעדים. בהנתן הקריאה המוסכמת יגביר החת"ם את אשו (אש מהירה). הפלוגות התקדמה במהירות עד טוח הבטחון. לקריאה שניה יפסיק הסיוע את אשו. הגדר תפרץ ויכבשו היעדים. אך מה לעשות אם תוך כדי המולת הקרב חלו שיבושים: הקת"ק נפגע, הקשר השתבש וכד'? כיצד לקדם את הכוח הנמצא תחת אש במחצית הדרך אל היעד, ולבצע את המשימה? הפתרונות עשויים להיות שונים: הכנסת מחלקת 81 לפעולה (תרגול מהירות ביצוע והתמצאות בכיוון הירי); ניצול השריון הנע מאחור ע"י קידומו לעזרת החי"ר, והתקדמות החי"ר תחת חיפוי השריון; ניצול המרגמות 52 מ"מ שבפלוגה כסוללה, והתקדמות תחת חיפוי של פגזי נפיץ, עשן, ועוד.

דוגמא ב'. הפלוגה בהתקפה במסגרת הגדוד. לפתע הופיעו הפרעות מהאגף, הוקצתה יחידה לטפל בכוח המפריע, כדי שהפלוגה תמשיך בהתקדמות. כיצד יבצע המפקד את המשימה המוטלת עליו כש-חסר לו כוח שהיה מיועד לפריצה (כרגע מטפל כוח

הקרב על גבעת „האף הארוך“

הערות ותשובות לשאלות *

נקודת-תשמוע עמדה רובאית בפועל, ובהתאם לכך להגדיר את תפקידיה בתכנית ההגנה. כן מסתבר שאחד משבעת האנשים שבחולית-המצב חייב היה להמצא כל הזמן על גג הבונקר, כדי לאבטח את „מרכז העצבים“ של מוצב-החוף מאויבים המסתננים אליו, המשלחים את אישם ממנו ומטה. כן שכח הסמל לקבוע סיסמת-היכרות לאנשיו ולא קשה לתאר מה עשויה להיות התוצאה: אדם עלול לפגוע בחברו, בפרט כשמצויים חיללים חדשים ביחידה, אשר לדעתו טרם הספיק להכיר את יתר אנשי המוצב. בגלל היעדר תכנית-הגנה חסרו, כמובן, גם הוראות מקדימות כיצד לנהוג במקרה של שיתוק אחת העמדות ע"י אש האויב. הגנת המוצב עצמו חייבה קביעת תכנית ואלטרנטיבה, שתופעלנה לפי מילת-קריאה של מפקד המוצב: האחת — „קיפול“ כל התשמועים וריכוזם סמוך לבונקר הפיקוד כאמצעי אחרון למלט חיי האנשים; והשנייה — הזזת אנשי תשמוע אחד לשכנו, במקרה של ניתוק עמדה אחת, לשם תגבור האגף הנפגע, במטרה להמשיך ולהגן על המוצב בצורה מפורזת כדי להשיג שדה אש יותר גדול. ואחרון אחרון: הייתי מורה לקיים תקשורת-התפקוד לעתים מזומנות וקבועות מראש, לצורך בדיקת המצב.

מעגל-תשלום פתוח מאפשר קשר לכל המנויים בעת ובעונה אחת, ועליידי זה ניתן להעביר באמצעותו ידיעות במהירות לכולם, ולקבל ידיעות מכולם, ובאותה מהירות אף להעביר הוראות. אולם קשר זה אינו מאפשר גיהול שיתות „סגורות“ בין המפקדים או בין מפקד לאחת העמדות, עובדה העשויה בנסיבות מסוימות לגרום לבלבול ולהפרחת שמועות בקרב האנשים, עקב האזנה חלקית לשיחה או הבנה לקייה של השיחה שנשמעה. בתנאים הנתונים נודע יתרון בולט למעגל הפתוח, הודות לאפשרות לבדוק באמצעותו „נוכחות“ ומצב העניינים במהירות רבה, ומכיון שנמסרת עליידי אינפורמציה שוטפת על הנעשה לכל הגורמים החל בתשמוע וכלה במגיד.

לשם גיהולה היעיל של כל פעולת קרב יש לקבוע מרכז קבע. במקרה שלפנינו שימש כמרכז-קבע בונקר הפיקוד, והסמל טראנסו בתוכו. אולם אין זאת אומרת שהמפקד צמוד לבונקר אחת במשך כל הפעולה. אילו עמד לרשותו סגן אמון על תפקידו, יכול היה טראנסו להשאירו ליד מכשיר התשלום ולצאת לבחון את מצב הדברים מקרוב; אך גם בתנאי אים הנתונים לא צדק טראנסו בכך שלא ביקר בתשמועים: הרי יכול היה לקיים קשר עם הרמה הגבוהה יותר גם מכל

בתיאור המוצב, נתוניו וקרב הלילה עליו, כפי שנמסר בחוברת ק"ד, חסר עיקר חשוב אחד: לא הוגדרה משימת המוצב והמטרה שלשמה הוחזקו עליו כוחות. והרי רבות האפשרויות, ובמקביל להן — רבים ניחושי הקורא. אי-אפשר לדעת אם המג"ד התכוון לראות במוצב-החוף מכשיר אתראה ואזעקה מפני התקפת האויב (יתר על כן: לא ניתן אפילו מערך האויב, ולו גם בקירוב, כדי להעריך את מצב הכוחות), או אם התכוון לקיים ממוצב זה תצפיות יום או תשמוע-לילה — או שניהם כאחד — אם למטרת אבטוח על ציר התקפה אפשרי ואם למטרת איסוף ידיעות. או שמא כל כונתו לא היתה אלא למנוע מן האויב מוצב, שהיה אולי חיוני לזה האחרון? תיאורו של בריג'גני מרשל רומז על „פטרול נייד“; אך לאינו מטרה?

בהיעדר נתון-יסוד זה קשה להשיב על השאלות, שכן כל משימה מחייבת נקיטת אמצעים שונים ומיוחדים לה. על כן לא אוכל להתייחס לשאלות אלא מנקודת מבט אחת: מנקודת מבטם של אנשי המוצב המגנים על חייהם, בלי כל קשר למערך העיקרי — אלא אם כן יש בו כדי לסייע להם באש או בתגבורת. ויש להצטער על כך, באשר כל גיתוח להפקת לקח, מחייב בראש וראשונה לבחון את מילוי המשימה ואת מידת הדבקות בה. כדי להעריך נכונה יעילותה של פעולה צבאית ומידת הצלחתה, יש להשיב קודם-כל על שאלת-יסוד אחת: „האם השיגה הפעולה את המשימה המוכתבת — או לא“? מספר הקרבנות — אם רב הוא ואם מעט — הריהו חסר ערך כשהוא לעצמו, ולא ניתן להעריכו אלא לאור העקרון של „דבקות במשימה“.

ועתה לעצם השאלות. לצורך זה נקבל את התיאור כשלם ומלא כאשר לאירועים. שגיאתו הראשונה של הסמל, שנתנה אותותיה בהמשך הפעולה, היתה העובדה שלא מינה לעצמו סגן. היה עליו לבחור אחד מבין שבעת האנשים אשר אתו ולמנותו כסגן, וכן לקבוע אחראי לחולית-המצב הזו. כן דלג הסמל על קביעת תכנית-ההגנה, חלוקת גזרות אחריות לכל עמדה — הן לתצפית והן לאש, מתוך הנחה שאי-אפשר להגן על המוצב מתוך הבונקר עצמו, כפי שהוא, או מתוך תעלת-הקשר הארוכה והיטרה, בשל עומקה בנקודות מסוימות ובשל חסר-היכולת להסיט אש מתוך התעלה לכיוונים השונים. אם להתייחס להגנה-עצמית גופה, הכרת היה לראות בכל

* ראה: מערכות ק"ד, עמ' 61.

תשמוע. במצב הנתון הגיוני היה אילו עבר הסמל בכל התש-
מועים לפי סדרם, לאחר שהודיע על כך מראש למפקדו ולעמ-
דו. מעגל הטלפון הפתוח היה מאפשר לו תקשורת מכל
מקום. אמנם לא בכל מקרה מוצדקת תנועתו של המפקד
בין עמדות ההגנה, אך במקרה שלפנינו מסתבר שהיתה תמונה
משוטטשת על הנעשה, וביקור בתשמועים ובמוצב כולו עשוי
היה להבהירה. וכאן התשובה גם לחלקה השני של שאלה
זו — צורך התקשורת עם הרמה הגבוהה יותר לא חייב
את הסמל להשאר ליד הטלפון — שכן יכול היה לקיים את
הקשר מכל תשמוע.

החלטתו של הסמל להרשות את פינויה של עמדה מס' 15
הייתה מוטעית מיסודה. הגנת המוצב חייבה החזקת כל עמדה
ועמדה — אף ללא ההוראות והתקונים המוכנים מראש שה-
צעתים לעיל — והסמל לא נהג נכון כשהסכים לפינוי העמדה
לפי דרישת חייליו, מבלי לבדוק תחילה את מצב העניינים
ומבלי לנסות לתגבר עמדה זו.

פינוי התשמוע גרם לחשיפת האגף השמאלי, ליצירת חלל
בשרשרת ההגנה (בעיקר אחר חיסול עמדה מס' 14) והיא
סיכנה ללא כל תכלית את חיי החיילים הנסוגים. התרוצצותם
של השניים רק הוסיפה „לבבלול הקרב“, ולמעשה הוציאה
אותם ממערך הכוח, כיון שלסמל אבדה כל שליטה עליהם,
ולא נשאר להם אלא ללחום בלי תאום עם המוצב.

אין ספק שמרגמה קלה הנה נשק נכבד בנסיבות קרב כגון
זה; אך השמוש בה ללא תכנית-אש מוכנה מראש — מסוכן
לכוחותינו במידה לא פחותה משהוא מסוכן ליריב.

יותר מכל נשק אחר קבע במקרה הזה הרימון. בצדק כינוהו
(איני זוכר מי) „הארטילריה של הפרט“. התקלות לילה זו
היא אחת ההוכחות הרבות והטובות להראות את חשיבות
הרימון כנשק-ההגנה.

זיקוקי תאורה הנם בעלי ערך, כאשר הם משולבים בתכנית
ההגנה הכללית, וכאשר יש לכוח המגן שדה-ראיה נוח;
נוסף לכך רב ערכם מבחינה פסיכולוגית. עצם בעירתם
עשויה להשהות את התקדמות המסתעררים, החוששים להת-
גלות ולהיות חשופים לאש המגינים.

למרגמת הקלות לא נקבעו מטרות-סכנה, לאפשר הפעלתם
מהירה לאורך הנתון בסכנה, והזיקוקין לא שולבו בתכנית
ההגנה; חיילי-המוצב נמצאו לוחמים כבודדים — בעלי רוח
קרבית ברובם, אך ללא מספק וללא הנהגה בקרב.

ניתוח כללי מצביע על מספר נקודות עיקריות, מהן משתמ-
רים לקחים חשובים.

1. לעולם תוכן תכנית הגנה לכל מוצב; התכנית תכלול
תכנית אש, חלוקת גזרות והוראות מקדימות למצבים
צפויים שונים.

2. חפרת תעלות קשר ועמדות — דאג להתאימן לשמש
עמדות-אש ועמדות ירי (כגון, התקנת מדרגות ליד

העמדות כדי להגביה את היורה, ועוד).

3. הוטל עליך לתפוס מוצב חזק, או להחליף כוח המחזיק
מוצב כזה — בדוק בעוד אור את מצב העניינים, למד
את הגזרות ודאג שפיקודיך ילמדו כראוי את השטח
ואת המוצב. אל תראה החלפה זו כחלופי-משמר רגי-
לים (אם כי גם אלה מחייבים בדיקה וביקורת בעת
כניסתך לתפקיך).

4. זכור: אין כרימון נשק הגנתי, בעיקר בלילה. הסלתו
לעבר המטרה — קלה; אזור הפגיעות — גדול יחסית
ולכן אין חשיבות לקליעה מדויקת; נוח לזרוקו מכל
מצב ועמדה, ואף „לגלגלו“ במדרון. זרוק כהלכה —
ואין בו מעצורים! יש לאמן כל חייל ולחזור ולאמן
זריקת רימונים מכל מצב-זריקה שהם. במוצב יש
להכין מלאי גדול של רימונים בכל עמדה ושוחה. אין
לדכז את הרימונים במוצב הפיקוד. הרימון דרוש ל-
חייל!

5. הגנת מוצב דורשת פיזור הכוח לכל העברים, בעמדות
אש טובות, היכולות לכסות-באש שטח גדול. את העמ-
דות ואת גזרותיהן יש לארגן בתפיסה הודית. אם הכוח
המגן קטן — יחסית לשטח המוצב — החזק אותו מרוכז
לידך במקום החיוני ביותר להתחזקת המוצב. אם עומדת
לרשותך מחלקה ועליך לתפוס מוצב כמוצב „האף
הארון“ — פזר את אנשיך בעמדות, ארגן תכנית אש
חדא שאנשיך הבינוה. אל תיצור מצב — ואל תרשה
שיתהווה מצב — בו לא תהיה לך שליטה פיקודית על
חייליך; אל תתן להם לפעול לפי האינסטיקטים והחור-
שים שלהם. קבע סימן מזהיק — אל תחשוב שאש
האויב מזהיקה מאליה את כל חייליך! החייל מתורגל
לקבל פקודות — אל תאכזבו. כאשר הוא מצפה שיא-
מרו לו מה לעשות — צעק „האויב באגף השמאלי“,
הצועק, תן פקודות! כי פיקודיך מחכים ליוזמתך. עמוד
במבחן אמיתי זה של מנהיגות. אין זו אמנות לפקד על
חייל לצאת לתורנות, או לבצע עבודת שרות — ובדאי
שאין בכך מנהיגות. המנהיג האמיתי נבחן במצב
הקשה, הבלתי רגיל. הקרב — אם בהתקפה ואם בה-
גנה, אם בנסיגה או ברדיפה — הוא המבחן למנהיג
הצבאי.

קרב „האף הארון“ נוהל ללא מנהיגים! הסמל האמריקאי
לא הראה כל מנהיגות או יוזמה, אך מתקבל הרושם שאף
היריב הסיני בא ללא מנהיג!

ולכן — הלקחים העיקריים מפרשה זו הנם, לדעתי:

1. למד המשימה — דבק בה!
2. שלוט באנשיך — ובעזרתם במצב ואל תתן לפיקודיך
לשלוט בך, ולמצב — להשתלט על חייליך!

סרן נ. מאיר

תוצאותיה של

תחרות רשימות מס. 12

אחרי היכרות ממושכת יכול אדם לצפות מראש את תגובותיו של חברו. עם קביעת הנושא לתחרות רשימות מס. 12 — לאחר נסיון של 11 תחרויות — ציפחה המערכת לגל מוגבר של משתתפים, ביחוד מקרב הקצינים הצוערים והרס"פים. אולם כנראה שלעולם נכוננו לנו הפתעות: למערכת הגיע רק מספר קטן של רשימות. יתכן ויש לזקוף את ההיענות המועטה הפעם לתנאים האובייקטיביים, אולם גם כך אין להבין את אי-ההיענות המוחלטת של אותה שכבה אשר בה נוגע הנושא באופן ישיר — הלוא היא שכבת הרס"פים. כך נשאר ללא מענה הצעתו של טגן יואכים זוננברג, לבטל את דרגת הרס"ל:

„דעתי היא כי מן הראוי היה להחליף בצה"ל את דרגתו של הרס"ל בדרגת „ממלא מקום קצין“ (ממ"ק), ולחסל את הדרגה „רב סמלים פלוגתי“ (בהתאם לכך להעביר את תפקידי רס"ד לסגן משנה).“

סגן י. זוננברג אינו מנמק את הצעתו ומגביל בזאת את האפשרות לויכוח אתו, אולם דפי „במת מערכות“ פתוחים לכל מי שיחזה את דעתו בענין זה.

רשימתו של רס"ר חזי עובדיה מצטיינת בכך שהיא מכילה פירוט מלא של תפקידי הרס"פ, והמערכת מצאה לנכון להביא פירוט זה לידיעת כלל הקוראים — דבר שיתרום ללא ספק להבהרת מעמדו של הרס"פ בפלוגה.

רשימתו של טגן ראובן ראובני מבליטה את הצד החינוכי שבתפקידי של הרס"פ, ומסיקה את המסקנות הנובעות מכך לגבי אופן ביצוע התפקיד.

בפרס זוכה רשימתו של סרן מאיר נויבך, המובאת בשלמותה להלן.

★

רב-הסמלים הפלוגתי — תפקידי, מעמדו ובעיותיו בימי שלום ובמצבי קרב

ידו הקמוצה אינה מוציאה את ה„פס“ המקוזה וקולו החר עשוי להעיר מתים ולא כל שכן... ישנים, ומאידיך באים קציני הפלוגה ובפיהם טענה: „המשמעת ירודה, המנהלה אינה בסדר — איזה רביסמל לפלוגה זו!“

הננו יודעים — האמת היא אישם בין שני הקטבים הללו. אין זה מספיק, עלינו לבחון את מצב הדברים בכדי שנוכל ליעץ לרס"פ שלנו ולהדריכו. נדמה לי שהצרה מתחילה מכאן, מהקצינים. אמנם — אין מ"פ אשר לא יתן גבוי מלא לרס"פ שלו וישתדל לתמוך בו, לסייע לו. אך דרג אחד נמוך יותר אין הענינים פשוטים כל כך. קיימת תחרות, אשר אינה מחויבת המציאות בין הסמ"פ לבין הרס"פ. במידה ותחרות זו מצויה — על המ"פ לעקרה. לכל אחד מעורויו שטחי-פעולתו ואין לערבבם זה בזה. ומה בדבר הקצינים הצעירים? כואב לבו של הרס"פ בראותו קצין צעיר, אשר זה עתה סיים

לכאורה — מה ראתה מערכת „מערכות“ להעמיד שאלה זו לברור במסגרת התחרויות? הרי יודעים אנו תפקידי הרס"פ מהם:

בימי שלום קיום המשמעת ביחידה והכוננת פעולותיהם של גורמי השירות השונים, ובימי מלחמה, בזמן קרבות, מתוסיף לזה: תיאום אספקת התחמושות ומפקד התד"ל. פשוט, לא כן?

אך אין זה פשוט כל כך במציאות כאשר על הרס"פ למלא תפקידים אלה. ובמה המדובר?

עומד לו אותו רביסמל, ספק חוגר — ספק קצין, יד ימינו ואיש אמונו של המפקד (כך, לפחות, זה חייב להיות) בין „החיללים“ מזה לבין „הקצינים“ מזה, החיללים לבם מר בהם עליו, כי עינו הפקוחה מגלה (או לפחות צריכה לגלות) כל פגם בלבוש, בהופעה, בגילוח, בנקיון — בקיצור — בכל,

העשיר עלי; חייב כל חייל לדעת ערך מדין וחשיבות הו"פ עתו בעיני הציבור ובעיניו הוא, חייב כל חייל לדעת שדאגתו המתמדת של הרס"פ לסידורי המחנה ולנקיונו — לטובת החייל והצבא הם.

משפטים אחדים אל המשק"ים. הרס"פ אחראי להם, למילוי תפקידם, לנהוג את אנשיהם. יבין כל מש"ק — וסמלים בכלל זה — שאין הם מסוגלים לבצע תפקידיהם ללא סיוע ממשי ובלי הדרכה מצד הרס"פ, המנוסה מהם בהרבה בחיי צבא ובתפקידי משמעת. רביסמל טוב ידריך מש"קים ויכונן, ואין זה אסון כלל וכלל אם אינכם יגער בהם, איש עוד לא מת מצעקה — אך משוכנע אני שצעקות הרס"פ במקום הנכון מנעו קרבנות חיינם לא מועטים. דברים אלה נכונים הם לימי רגיעה ולימי קרבות, אם כי כרוך וידוע שמצבי מתיחות מעמידים בפני הרס"פ בעיות רבות יותר, קשות יותר ולעתים מסוכנות יותר ועם זאת קובעות וגורליות יותר.

דברים אלה אינם חדשים, הם נאמרו בכל צבא ובכל זמן. קשה להחזירם להכרת האנשים ושתי סיבות לכך: האחת היא בזאת שהרס"פ מסמל ומגלם כל אשר מכביד על החייל ומקשה על חייו, והשנייה — נעוצה לעתים, ברס"פ עצמו. לא תמיד נבחר האדם הנכון לתפקיד זה. מתגלה סמל מוכשר בעל יומה רבה והבנת עניינים — מועמד הוא לקורס קצינים, ואם חסר הוא כל אלה, גדלים סכוייו לעלות לדרגת רס"ל בגלל חוסר מתחרים. טוב עשה צה"ל כאשר פתח במפעל המיוחד לחינוך מש"קי משמעת, חינוך אשר יקנה לרס"לים ידיעות רקע חשובות וחיוניות למילוי תפקידיהם.

בטיכום — חייבים אנו לראות ברביסמל הפלוגתי את מפקד המש"קים, את מודריך החוגרים, מבצע הוראות מ"פ ומודא ביצוע הוראות אלו, את האיש אשר בלעדי ההחלטות הטקטיות הגאוניות ביותר של המפקד לא תבוצעה — כי לא הוכנו המבצעים והאמצעים כדרוש.

סרן מאיר נויבך

תפקידי הרב-סמל

5. אחראי למשרד הפלוגה לבעיות כוח אדם, כגון: מיון, תגבורות, דיחה, התמחותו בשטח המנהלה ופקודות ה"מטכ"ל היא הכרת לעבודתו השגרתית.
6. אחראי לעדיכית פקודות הקבע ופקודות השגרה של היחידה, ותותם עליהם בשם מפקד היחידה.
7. מקבל, מכין, בודק ומנסח את כתבי התלונות והקובלנות לפני הגשתם לקצין השיפוט. אחראי לרישום בספר התלונות ולביצוע גוריהדין.
8. עוקב אחרי התנהגותם של חוגרי היחידה ואופן ביצוע תפקידיהם, וממליץ — בהתאם לייעילותם — על העלאות בדרגה, העברות, קורסים, וכד.

את הקורס שלו, עושה הכל כדי להסגין יידידותו נגד הרס"פ האכזר, מוגע בהופעתו במשמעת אשר על טיפוחה בקרב החיילים עמל הרס"פ כה רבות. והרס"פ, היודע הוא כיצד לגשת לקצין ולהעיר לו על כך? הרי לא יתכן שירעים בקולו "הי, אתה, סגן משונה, מה אתה חושב לך? כובע גועד להיות נישא על הכתפיים או שמא סבור אתה שנכרת ראשך?" צורה זו לא תתכן. היגש, היעבור לדום, היצדיע ויאמר "המפקד, שכחת בתורך כובעך, המפקד!" יצדיע שנית וילך. כמה רס"פים יש אשר להם תחושת-אלתור ושקט במידה מספקת כדי להחליץ ממצב בלתי נוח זה? לא יעיר לקצין — יבואו החיילים בתלונה-שאלה "והפרת הרב — מותר?" כן יעיר — צפוי הוא לתשובה בלתי מנומסת מצד הקצין אשר רק תמול-שלושם היה חוגר ועדיין יש בלבו על הרס"פ ושש הוא להראות לו עליונותו. אובייקטיבית אינני רואה הצדקה לקיום יחסים כאלה בין הרס"פ לבין הקצינים הצעירים ביחידה, כי חייב הקצין הצעיר, וחייב כל קצין בכלל, לזכור שהרס"פ לרוב מש"ק ותיק הוא, מנוסה ביחידה ובתפקידו ואין ספק שבהרבה שטחים עשוי הוא ללמד את הקצין הצעיר ולהדריכו, ובהרבה דברים יכול אף מפקדו של הרס"פ ללמוד ממנו — וללא בושה, כי "מכל מלמדי השכלתי". וכן הוא באשר לצדו השני של המטבע — יחס הרס"פ אל המש"קים והטוראים. הרס"פ — אג"הפלוגה, בדאגתו לסידורים, למנהלה ולשירותים. לצורך זה עליו להפעיל את חייליו בעבודות אשר לעתים אינן נחשבות בעיני אלה ל"מכובדות" ו"חייליות", אולם אין הערכה זו מפחיתה מערך העבודות וחשיבותן. נוסף על כך אין הרס"פ "גננת" לילדים מפגרים. עיסוקו באנשים מבוגרים, אשר חייבים בעצמם להבין חשיבות תפקידו של רביסמל ואם יחולן לראות בו רודן אשר כל מטרתו לרדת לחיי-אנשיו ויבינו שהמדובר באדם המנסה והמשתדל בכנות לטובת היחידה ולטובתם-הם, אז אף יבינו את מפקדם זה, אשר משום-מה כל קריקטורה מציגה אותו כבעל שפם מבהיל, סיו פער לרוחה ומוכן להפליט קללות וגידופים כדי הדמיון

תפקידי הרב-סמל בעת שלום

1. מנדא ביצוע המשמעת, המשטר והנהוג ע"י המש"קים — טיפול אישי בחייל, מנהיגות טובה ופיקוח מתמיד.
2. קובע תורנויות ותפקידים אחרים לחיילי היחידה, ודואג להלוקתם הצודקת.
3. מרכז רישום החופשות, דואג ליציאת החיילים לחופשה. זכותו לעכב חופשה מסיבות תפקיד ומשמעת.
4. אחראי להדרכת תרגילי הסדר, ביצוע מסדרי היחידה, וביצוע הטכסים השונים בצורה הצבאית הנכונה והמוש"למת ביותר.

30. בעת שלום, על רב-הסמל להכין את עצמו ואת המש"קים שתחת פקודתו לקראת אפשרות של קרב ומצבי לחימה.

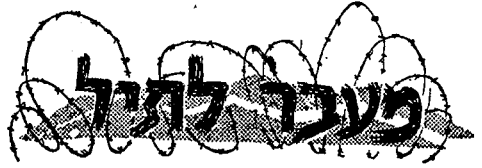
תפקידיו של רב-הסמל בשדה

1. אחראי להקמת המאהל ומתקניו השונים, בהתייעצות עם מפקד היחידה.
2. אחראי לבחירת דרכי אספקה ופינוי, אחראי לכיצוע התחפרות, הסוואה וכד'.
3. אחראי לקביעת נקודות ציומי התחמושת, הדלק, המזון, המטבח, בתי השירות, מקלחת-שדה, מקומות איסוף אשפה ושיירי אוכל.
4. אחראי לסימון ושילוט המאהל.
5. קובע את סדורי האבטחה, בהתייעצות עם המפקד. מוציא הוראות קבע להגנת המקום מפני התקפות-קרקע, התקפות-אוויר וכד'.
6. עם שהוא מנתר על גיגונים צבאיים, אשר המקום אינו הולם אותם — מקפיד הוא הקפדה מלאה על ההיגיינה במאהל.
7. אחראי לתכנון פרוק המאהל, לעריכת ביקורת ציוד, לסריקת השטח, ולטשטוש כל הסימנים המעידים על מקום חניית היחידה.

תפקידיו של רב-הסמל בקרב

1. נוסף על התפקידים המוטלים עליו בימי שלום ובשדה, אחראי רב-הסמל להספקת תחמושת, נשק, ציוד ביצורים והתחפרות בדרך הטובה והיעילה ביותר. עליו לעמוד בקשר הדוק עם הרס"ר לצורך זה.
2. משתתף בקבוצת הפקודות הפלוגתית, שומר על לוח הזמנים לתנוות היחידה ואחראי על התד"ל.
3. דואג להכנת המזון ולחלוקתו, ולקיום הסיפורים המנהל-תיים הטובים ביותר.
4. מארגן פינוי פצועים, בעת הצורך, לנקודות הנוחות ביותר.
5. מעודד את חייליו בקרב.
6. מודא שליחת הדואר היוצא וקבלת הדואר הנכנס. דואג לאספקת ממתקים ומנות שק"ם.
7. במידה ואחד הקצינים נפגע, או מפקד הפלוגה נפגע והחלה על ידי אחד הקצינים — עליו להיות מוכן לקבלת סיקוד על מחלקה.
8. אחראי לארגן את השמירה על המפקדה הטקטית ולורא ערנות השומרים בכל גורה.
9. אחראי לארגון השמירה על שבויים.
10. אחראי לסימון הדרכים ממפקדת הפלוגה לעמדות הקר מיות.
11. אחראי לדיווח על כוח האדם, ולסימון נפגעים וחללים. רס"ר חזי עובדיה

9. מתיעץ עם הרס"ר בעניני סדר ומשמעת, וכן בענין הקשיים שהוא נתקל בהם במילוי תפקידו.
10. יוזם ומקיים השתלמויות לחיילי יחידתו.
11. מרכז בידו את רישום ספרות ההדרכה ומעודד את המש"קים שתחת פקודתו להשלמת ידיעותיהם.
12. מבקר את יומני המחלקות ובודק אם קיימת חלוקה צודקת ביחס לתעסוקת חיילי המחלקה.
13. מקיים התייעצויות עם הקצינים בעניני שגרה.
14. דואג לציוד ספורט, ומעודד חייליו בהקמת קבוצות ספורטיביות ותחרויות פנימיות.
15. יוזם, מארגן ומבצע מסעות וטיולים להכרת הארץ על אנוריה השונים ובעיותיה, במטרה לעודדם לפעולות חלוציות.
16. יוזם ומארגן מסיבות וערבי הוי כדי להרים את המורל ולגשר בין חיילי היחידה לבין קציניה וסמליה.
17. מטפל בחולים, יוזם ביקורים בבתי-חולים ומטפל בדרך משמעתית במתחלים.
18. מעודד את המפקד ואת קציני היחידה לביקורות שגרתיות, כדי להעלות את רמת היחידה.
19. מתכנן תעסוקת חיילים בעבודות פרודוקטיביות; לוחם בעצלות.
20. מפקח בקפדנות רבה על נקיון הנשק ומצבו התקין של ציוד הביצורים.
21. מגן ומיצג את האינטרסים של סמליו וחיילי יחידתו בפני המפקדים, ופועל בשמם.
22. זכותו להעיר בטקט לקצינים זוטרים על עבירות משמעיות.
23. מפקח על הלבוש וההופעה הנאותה של חייליו, ביחידה ומחוצה לה.
24. משתתף בשיבות קציני היחידה, בהשתלמויות, בימי עיון וכד'.
25. אחראי לחלוקת מקומות מגורים לחיילי יחידתו, בשיתוף האפסנאי, מקפיד על שמירת רמת ההיגיינה, הצורה הנאה והנוחיות ביחידה.
26. מקיים קשר מתמיד עם מש"ק האפסנאי בעניני חלוקת ציוד והזמנתו.
27. אחראי לניצול יעיל של המזון; מעודד קיום ועדת תזונה, ודואג לכיצוע הצעותיה השונות של הועדה.
28. קובע זכות לנופש והבראה לחיילי היחידה המצטיינים — במקרה של הקצבת מקומות נופש בוודים. כאשר היחידה יוצאת לנופש במרוכז, עליו להיות הרוח החיה לניצול תכליתי של זמן הנופש.
29. מפקח על העצירים והמרותקים, ודואג לתעסוקתם המלאה וליחס הוגן כלפיהם.

סתימת הגולל על המחשבה המצרית

מאת נ. ריג'ואן

יש בשמו של ספר זה משום קנה-מידה לאותה מיליטריזציה כמעט מוחלטת של המחשבה והתרבות המצריות, אשר הוגשמה במשך השנים המעטות של שלטון „מועצת-השלטון“ הצבאית. ממבט-ראשון, לפי שמו, מתכוון כאילו הספר לאיוו „מהפכה מחשבתית“ בלתי-תלויה במצרים, או בעולם כולו — אולם תוכנו של הספר מוכיח, כי אין בו יותר מאשר סקירה-מסכמת על פעלם של צבא-מצרים ושל קציניו ב-

שדות העתונאות, הפיוט, כתיבת-הסיפורים, השידור והתרגום. הספר מתכוון להוכיח, כי מהפכה תרבותית ליותה את המהפכה הצבאית. ודומה כי המחבר — שהוא עצמו משמש כעורכם של כתיבי-עת צבאיים אחדים — מעשה-שגרה-עתונאי — התאים למלאכה זו תכלית התאמה. הוא הוציא מתחת ידו כרך נפוץ-מליצה חגיגית, כתוב תוך אריכות-לשון מופרות ב-יותר, אשר כל ערכו טמון ברשימת כתיבי-העת, ה-ספרים והמחברים אשר הוא מכיל. אכן, מבחינה זו גודע לו ענין לא-קטן לחוקרים המבקשים להכיר את מצרים-של-עבד-אנג-נאצר. אחדים מן העובדות וה-מספרים שבספר, יש בהם כדי להעמידנו על מהות הדברים שהתרחשו-והולכו בתוככי תרבותה של מצ-רים במשך ארבעת השנים האחרונות. בפתח הפרק הראשון — „העתונות“ — מופיעה ציטטה מדברי הינדנבורג, האומרת כי ההשתקפות הנאמנה ביותר של ערכו של צבא אינה בכמותו, או בטיב חימושו, וכן לא באורחי-האימוץ הנהוגים בו ואפילו לא ב-איכות אנשיו — כי אם בעתוננים ובכתיבי-העת המוצ-אים על ידו! פרק זה מכיל רשימה-מתארת, מפורטת — ומדהמת באמת — של למעלה מעשרים כתיבי-עת היוצאים-לאור ע"י כוחות-ההמונינים של מצרים.

לצד אחדים מפרסומים אלה — אשר תכיפות הופעתם שונה, החל בפעם לשבועיים וגמור בפעם לשישה חדשים — קיימים מדורי הוצאת-ספרים, המוציאים ספרים ברוחי-זמן קבועים פחות-ארו-ותר, וממציאים אותם לחותמיהם של כתיבי-עת אלה ללא

נוסף על כך קיימים כלי-מבטא עצמאיים לכל אחד מהחילות והזרועות: — חיל-התותחנים, חיל-האוויר, חיל-הרגלים, חיל-הפרשים (כיום, למעשה,

גייסות-השריון), חיל-ההנדסה, הקשר, חיל-הספר ה-מדברי „כוחות-הבטחון“, חיל-האספקה וההימוש, חיל-הרפואה, חיל-התובלה, תעשית-החימוש, הצי ומשמר-החופים. כתבי-עת נוסף — „מצרים והסודך“

— הוצא לכתחילה על-ידי הכוחות המצריים שחנו בסודן, והוא מוסיף להופיע גם עתה, אף שכוחות מצריים אינם מצויים עוד באותה ארץ! «כלי-המבטא של בית-הספר למנהלה-צבאית» ו«כלי-המבטא של מחלקת החינוך והתרבות לצבא» מסיימים רשימה ארוכה ורבת-רושם זו.

לסיום פרק זה על «העתונות» — התופס כשליש מן הכרך כולו — צירף המחבר רשימה מפורטת של כתבי-עת, שאמנם אינם מקצועיים-צבאיים לפי אופי-ם, אך הם נערכים ומכוונים ע"י קציני צבא. על אלה נמנים ה«ריסאלה-אל-ג'ידדה» (האגרת החדשה), אשר תפסה את מקומה של ה«ריסאלה», כתב-עת שבמשך כשני מניינים-שנים היה מתמרורי-הדרך ה-בולטים במחשבה המצרית והערבית, ועתה שבק-חיים-לכל-חי, «השקפת-הרדיו», «את-תרורה» (ה-מהפכה); «את-תחדיר» (השחרור); והעתון היומי «אל-גומהורית» (הרפובליקה). קציני-צבא בעלי דרגות גבוהות מנהלים את המחלקות לצנזורה של העתונות ולתעמולה, וכן את בית-ההוצאה של הצבא עצמו, «דאר-את-תחדיר» (הוצאת-השחרור). כל הפעולות הללו מבוצעות ע"י «מחלקת-העתונות» ה-מיוחדת של הצבא, אשר הוקמה על-מנת «לקרב אהדדי את העם והצבא, אשר עד אז היו מרוחקים כאותם שני קטבים».

רב-התכלית ביותר, המצוי בידה של מדינה... באם מנצחים עליו מוחות חושבים, ובאם מכוונת אותו ידים נאמנות — מדברי אדולף היטלר.

בפרק זה משולב פרק-משנה בשם «הגרמנים והרדיו», שתוכנו כמעט על טהרת הציטטין מתוך «מלחמתי» להיטלר, ומתוך מאמרי גבלס ומוסוליני. פרק זה מקושט בתמונתו של המחבר, אשר היה פעיל במקצוע זה בעבר ומוסיף להיות פעיל בו כיום.

את חיבורו מסיים מחמוד איסא בפרק על «כתיב-בה ותרגום». לאחר השמעת שבחים קולניים ליבול מאמציו הספרותיים של עבד-אני-נאצר בעצמו-רוב-כבודו, הוא מביא רשימה ביבליוגרפית מאלפת של פרסומיו-הוא — במנין שלושים וחמישה כרכים — החל ב«מפגש עם אלוהים» (אוסף סיפורים קצרים), המשך ב«הסוס במלחמה ובשלום», ו«יומן-מלחמה פלסטינאי» וגמור ב«נפט במזרח-התיכון» ומערכוני-רדיו.

אין מנוס מכך כי הקריאה ב«את-תורה אל-פכ-ריה» תהיה חוויה מדכדכת לכל אלה המכירים את מורשתה התרבותית של מצרים, והישיגיה הספרותיים בעבר: הקריאה בכרך זה מעוררת רושם, שיותר מכל דבר אחר דומה הספר למעין הספד על המחשבה המצרית בת-זמננו.

בפרק שלו על «השירה» — התופס שליש נוסף מן הספר — סוקר איסא את פרי רוחם של הפייטנים-הקצינים — וקובע כי «לכל אחד מחילות-הצבא יש עתה הזכות להתגאות בפייטן משלו; פייטן התות-חנים, פייטן חיל-ההנדסה, משורר-משורר לחיל-האוויר, לרגלים, לחיל-הפרשים», וכן הלאה. מצוי אפילו משוררם של הנספחים-הצבאיים: הלא-הוא «הפייטן ברוך-הכשרון» הקולונל כמאל-אל-הנאוי, מי שהיה הנספח-הצבאי בבגדד, אשר נמלט מסכנת מאסר ועמידה בפני משפט — שעה שהשלטונות העירקיים גילו את תכניות הרציחה אשר הוא טיפחן, «הסתדר» הוא להיות בקהיר.

הפרק על «ספרות יפה» סוקר את פרי-עבודתם של קציני הצבא הפעילים בשדות הסיפורי-הקצר והרומן. בעקבותיו בא פרק המגולל את פרשת פעי-לותו של הצבא בתחום שידורי-האלחוט. בפתחו של פרק זה מצוטטת אמרה זו: — «האלחוט הוא הנשק

החייל הישראלי כראי מצרים

נ. דיג'ואן

אלו היו מחשבותיה של ה"כח השלטת" בקהיר על החייל הישראלי באביב 1956, שעה שהכנות ל"חיי-סולה הסופי" של המדינה היהודית הגיעו למרום שיאן. אולם לא תמיד היתה זו ההערכה המקובלת; לאמיתו של דבר, הרי זו גירסה הפוכה לחלוטין, מהגרסא אותה נקט המודיעין המצרי כשנה אחת בלבד לפני כן. ב"סימפוזיון בכתב" בנושא "בעיות הזמן הזה של המזרח התיכון" שפורסם ע"י "השקפת חיל התותחנים" ונכתב ע"י מרצים וחניכים של מוסד שהוכתר בתואר "מכון למדעים המדיניים" (קרי: "בית הספר הצבאי למודיעין"), כותב מיור סעד עפרה את הדברים הבאים:

"החייל הישראלי הוא צאצאם של גזעים שונים, אשר הדת אחדה אותם בקשר בלי-ינתק. בדרך כלל הרי הוא חייל עז-לב, קשות, והוא מחונן ביכולת-מעש מופלגת ובכוח סבל רב... רמת השכלתו גבוהה ואין בצבא הישראלי אף חייל שאינו יודע קרוא וכתוב, מרבית אנשיו של צבא זה הם אומנים והם בעלי תפישה מיכנית ומחשבה מסודרת... סגולותיו ידועות היטב לצבאות הערביים; הוא לוחם טוב בעל רוח רמה, עקשנותו בהגנה קיצונית ומרה, ואילו בהתקפה הוא בעל אומץ והעזה, הוא יודע היטב כיצד לבחור את עמדותיו, להקימן ולבצרן... כאשר הוא נסוג הוא יודע בדיוק את אשר עליו לעשות..." סימ-פוזיון בכתב זה נתפרסם במאי 1955.

מה קרה בין מאי 1955 למאי 1956? האם נתקלו לפתע מוסדות המודיעין של הכת השלטת בידיעות חדשות ומעודכנות שהיו עלולות להצדיק את הפיכת הגרסה? את ההסבר יש לבקש בשתי עובדות הקשורות אהדדי: שינוי ההערכה קרה בעת ובעונה אחת עם קבלתם של משלוחי הנשק הראשונים מהגוש הסוביאטי; ועם התגבשות ההחלטה בקרב ה"כח הצבאי", כי עתה, לאור העדיפות המצרית בחימוש, הגיעה השעה להנחית על ישראל את המהלומה הניצחת.

אפשר שמשלוחי הנשק השפיעו על מאזן הכוחות שבין שני הצדדים, ואפשר שלא השפיעו על מאזן זה; אך באיזה אופן היו עשויים להשפיע על חוסנו של החייל-הפרט הישראלי כלוחם? למאמצי-הדרוש של ה"כח הצבאי" תקהירית פתרוניים.

ההערכות בדבר כושר לחימתו של החייל הישראלי שרווחו במשך 18 החדשים שקדמו למבצע סיני בקרב הכת הצבאית בקהיר, מהוות חומר קריאה מעניין. במבט ראשון נראות הערכות אלו כמנוגדות וכסותרות זו את זו. קצינים שונים נושאי דרגות גבוהות — הכותבים כולם בשביל אותם פרסומים צבאיים רשמיים — נראים כאילו אינם מסוגלים לגמור בלבם האם החייל הישראלי הוא לוחם שאין להכניעו — או לוחם שנקל להדבירו; האם הוא אמיץ או רך-לב; חרוץ ושנון באמנות ההסוואה — או בור בה; האם לצבא ישראל מסורת לחימה ארוכה — או שחסר הוא מסורת כזו; ואף זאת: האם עשוי הוא מקשה אחת — או שכולו "מעשה שעטנו".

★

"הראשונה בתכונות-האופי שקללתן רובצת על החייל הישראלי היא הפחדנות, אותה קנה לעצמו שלא באשמתו, כיון שהיא תוצאתם של דורות של שעבוד ומאות-שנות רדיפה... אשר באשמה להן גוש-אים רק היהודים עצמם.

"תכונתו השניה היא אהבתו העמוקה לחיים, ויהיו חיי שפלות כאשר יהיו... החייל הישראלי פיקח, בוגר-דני ומלא תחבולות-ערמה... הוא ירא מפני לחימה בשדה פתוח שבה אינו עוסק לעולם, אפילו ישנם לו יתרונות מכריעים על אויבו הן במספריו והן בציוו-דו... היהודי הוא לוחם שהגנו מהיר להכנע וזריו ל-המלט". אלה דברי גנרל-מיור סיד פהמי שנכתב בספר "ישראל, מדינה נושאת פורענות" עמ' 64—68, מאי 1956.

"אין אנו דנים כאן בהבדלים המצויים בתכונותיהם של הישראליים, או בחסרונם של תכונה מאחדת זו או אחרת: הדברים שלהלן הם בגדר עובדה מוכחת... "כלוחם, היהודי פיקח ופועל היטב בחשיכה, אולם הוא לא יתקוף מקום שהוא יודע כי בו יפגוש בהת-נגדות, או כי תחיליים המוצבים בו ערים — וזאת משום שהוא חושש מאבדן חיים באותו אופן עצמו שהוא מתירא מהפסד כסף במסחר; לעולם אין הוא נועז. היהודי דבק נמרצות בחיים; הוא נע בזהירות ופחד מאוד מפני המות. כאשר הוא חושב על דבר מה, הרי ראשית מחשבתו היא כיצד להמלט ב-לום..." אלה דברי בריגדיר עבד-אל-פאתאח איבר-הים, בספר "ישראל", עמודים 48—51, 81—22, אפריל 1956.

ממסמכי הצבא המצרי

מפקדת איזור מפרץ עקבה

56/טו"ד/6/ע

תאריך: 16/9/56

פקודת מבצע מפרץ עקבה מס' 2

מפות סמוכין: —

צפון סיני 500.000 : 1

דרום " "

קבוצת דרום סיני 100.000 : 1

חלק ממפת הנילוס (הוצאה זמנית) 25.000 : 1

ראס אל-צבגה " "

חלק ממפת שרם אל-שיח' " "

אי-תיראן " "

ידיעות:

2 — כוחותינו:

גדוד 21 חי"ר ותחת פיקודו:

9 כיתות מק"ב;

גונדה מס. 4 תותחי חופים (חמושה בתותחים בני

6 אינץ')

סוללה מגונדה נ"מ מס. 9 — (חמושה בתותחים

בני 3 אינץ' יוחלפו בתותחים בני 85 מ"מ רוסיים

מבוקרי מכ"ם);

סוללה מגונדה נ"מ מס. 29. (חמושה בתותחים בני

30 מ"מ);

2 מחלקות חיל-הספר;

פלגת קשר;

חולית קס"א;

יחידת אספקה כולל יחידת מקררים;

סדנה;

פלגת עבודות צבאיות;

בית-חולים וחוליה כירורגית;

תחנת קשר ימית בראס נצראני;

אנית שמירה (פריגטה).

3 — קרקע:

א — אזור סיני הדרומי, הנו אזור הררי ומעטים

בו השבילים הראויים להתקדמות; השטח

ביננו לבין האויב הוא סלעי ברובו ואין בו

כל דרך המתאימה להתקדמות כוחות צבאיים

ביבשה.

1 — אויב:

א — לאויב גדוד צנחנים (גדוד 890 צנחנים) מה-

כוחות הסדירים; גדוד נוסף — מיחידות הקו

הראשון.

ב — בסיס האויב היבשתי הימי והאווירי — אילת

— הוא הבסיס הקרוב ביותר אלינו; קיים בה

שדה-תעופה המצויד במחסן דלק למטוסים,

ומצויים בה תותחי-חוף, כשש סירות מזוינות

ומספר סירות מתאבדים; אין בגמל זה ספי-

נות נושאות חיילים.

ג — נוסף לטייסות מטוסי הקרב והמפציצים יש

לאויב שתי טייסות מטוסי דקוטה (17 מטוס)

ושתי טייסות מטוסי קומנדו (15 מטוס), שב-

יכולתן להוביל גדוד צנחנים בבת אחת.

ד — מאילת אלינו אין דרך גישה יבשתית ה-

ראויה להתקדמות כוחות ניכרים.

ה — יתכן והאויב יעשה נסיון לפתיחת דרך ה-

ספנות במפרץ עקבה ע"י שימוש בכוח.

ו — נסיון האויב יהא מבוסס על חיל צנחנים

שבעקבותיו יבוא מבצע העברת חיילים ב-

אוויר, באם יצליח לכבוש שטח נחיתה מתאים.

ז — פעולות הסתננות יחידות "קומנדו", דרך ה-

ים, לשם פיצוץ כמה ממוצבינו החיוניים —

עלולות להקדים את מבצעי האויב, או להת-

קיים בד-בבד אתם.

(2) האזור מערבית לראס-נצראני — עד שר-
שרת ההרים — להצנחת צנחנים.

(3) האזור מהר עאידה (נ"צ 236777) עד הים
במזרח ועד מרסא אל-עאט בדרום —
להצנחת צנחנים ובכמה מחלקיו לנחיתה
מטוסים.

(4) האזור מנקודת גובה 105 (נ"צ 232868)
עד שרשרת ההרים במערב ועד שרם אל-
שיח' בדרום — להצנחת צנחנים.

(5) אזור שטח הנחיתה שרם אל-שיח' (נ"צ
231862) — להצנחת צנחנים ונחיתה מטו-
סים.

ב— מישור של חוף בין ראס-אתאנתור (נ"צ
242740) לשרם אל-שיח' (נ"צ 228862) ובין
הים לבין שרשרת ההרים, מתאים לפעולות
הצנחה ברוב חלקיו.

ג— האזורים המתאימים לפעולות נחיתה מהים:

(1) נבק (נ"צ 244887);

(2) מרסא אס-מריח'ה (נ"צ 237871);

(3) מרסא אל-עאט (נ"צ 223869);

(5) שרם אל-שיח' (נ"צ 232862).

ד— האזורים המתאימים להצנחת צנחנים או ל-
נחיתה מטוסים:

(1) האזור בין ראס-אתאנתור לנבק — להצ-

נחת צנחנים.

המשימה:

קרל גוסטאב, 6 רובים, מכשיר אלחוט מס' 19,
חובש.

(ב) התפקיד:

להודיע על כל כוחות אויב שיתדרו לגבול
המצרי.

להודיע על כל תנועה ימית תוקפנית מנמל
אילת — בספינות-או בסירות מגוע.

להודיע על כל תנועות כוחות אויב.

כאשר ינסה האויב לחדור לגבול המצרי ול-
התקיף את הנקודה, חייבים אנשי הכוח לעכבו
עד כמה שזוה באפשרותם ולסגת בטרם יפול
המוצב בידי האויב; עליהם להשמיד את מכ-
שירי האלחוט ואת חפציהם האישיים, ולשרוף
את המסמכים החשובים. מכשיר האלחוט יש-
בר במכשיר חד וכל החיבורים ינותקו, ה-
סוללות תשברנה והגנרטור יוצת.

דרך הנסיגה — בשביל החוף לואדי אל-
מראח' ולראס אל-נקב.

(2) אי פרעה:

(א) הכוח —

10 חיילים מחיל-הספר, 1 תמ"ק קרל גוסטאב,
9 רובים, מכשיר אלחוט מס' 19, חובש.

(ב) התפקיד:

להודיע על כל תנועה ימית או אוירית עוינת
או תנועה חשודה.

להודיע על כל כוח אשר יתקיף את נקודת
טאבא.

4— כוחות מפרץ עקבה יתפשו מוצבי הגנה בגזרות
ראס-נצראני ושרם אל-שיח' (לשם שליטה על
הספנות במפרץ עקבה).

התכנית:

5— כללי:

א— אזור מפרץ עקבה יחולק לגזרות הבאות:

(1) גזרת ראס-נצראני — מראס-אתאנתור
(כולל) עד ראס נצראני (כולל).

(2) גזרת שרם אל-שיח' כוללת את אזור
שרם אל-שיח', עד נקודת-גובה 105
(כולל).

(3) כוחות עתודה — בהר עאידה.

(4) איי תיראן (נ"צ 250870) וסנפיר (נ"צ
270870).

(5) יתר האזור מ-טאבא (כולל) ועד ראס
אתאנתור (בחוף), ומשרם אל-שיח' (בחוף)
ועד ראס-מחמד — נ"צ 225850 — (כו-
לל).

6— שטח חיוני:

אזור ראס נצראני השולט על הספנות, במקום
הצר ביותר במפרץ עקבה, אזור שרם אל-שיח'.

7— חלוקת הכוחות בין מוצבי ההגנה, ראה שני
התשקיפים המצ"ב*.

א. נקודות האתראה:

(1) טאבא:

(א) הכוח:

12 חיילים מחיל הספר, 4 מקלעי ברק, 2 תמ"ק

* אינם ניתנים בזה — המער.

בשעה שהאויב מתקיף את הנקודה, יש לעכב אותו במידת האפשר — ואח"כ לסגת.

לפני הנסיגה יש להשמיד את מכשיר האלחוט ולשרוף את המסמכים החשובים. דרך הנסיגה היא בסירה לטאבא ואח"כ בשביל החוף לואדי אל-מראח' ולראס אל-נקב; במקרה של הת-קפה על טאבא יסוג הכוח בסירה לחוף המצרי.

(3) ואטט:

(א) הכוח —

6 חיילים מחיל הספר, 1 תמ"ק, קרל גוסטאב, 5 רובים, 1 מכשיר אלחוט מס' 19, חובש.

(ב) התפקיד:

להודיע על כל תנועה ימית או אוירית עוינת, או תנועה חשודה. בעת התקפת הנקודה יש לעכב את האויב במידת האפשר ואח"כ לסגת. לפני הנסיגה יש להשמיד את מכשיר האלחוט. דרך הנסיגה — בשביל החוף אל דהב, ראס-אתאנתור, וראס-נצראני.

(4) דהב:

(א) הכוח —

6 חיילים מחיל הספר, 6 רובים, 1 מכשיר אלחוט מס' 19, חובש.

(ב) התפקיד:

הנקודה תודיע על כל כוח עוין, ימי או אוירי, ועל כל אניה או מטוס חשודים.

בעת התקפת הנקודה, יש לעכב את האויב במידת האפשר — ולסגת לפני נפילת המוצב בידי האויב. יש להשמיד את מכשיר האלחוט. דרך הנסיגה — בשביל החוף לראס-אתאנתור ולראס-נצראני.

(5) מרסא אס-מרזיחיה:

(א) הכוח —

2 חיילים מחיל הספר, 2 רובים, 1 טלפון.

(ב) התפקיד:

הנקודה תודיע על כל כוח ימי או אוירי ועל כל פעולת הצנחה. במקרה של התקפה על הנקודה יש לסגת, לאחר השמדת הטלפון. יש לנתק את קו הטלפון לאורך כל דרך הנסיגה. הנסיגה — לראס נצראני או לשרם אל-שיח.

(6) מרסא אל-עאט:

(א) הכוח —

2 חיילים מחיל הספר, 2 רובים, 1 טלפון.

(ב) התפקיד:

הנקודה תודיע על כל כוח ימי או אוירי, ועל כל פעולת הצנחה. במקרה של התקפת הנקודה יש לסגת, לאחר השמדת הטלפון. יש לנתק את קו הטלפון לאורך כל דרך הנסיגה. הנסי-גה — אל שרם אל-שיח.

(7) ראס מחמד:

(א) הכוח —

3 חיילים מחיל-הספר, 3 רובים, 1 מכשיר אלחוט מס' 19.

(ב) התפקיד:

להודיע על כל כוח ימי או אוירי. במקרה של התקפת הנקודה יש לסגת, לאחר השמדת האלחוט.

ב. אי תיראן:

(א) הכוח —

1 קצין, 21 בד"א מחיל-הספר, 1 מכשיר אלחוט מס' 19, 1 רב"ט חובש, 2 מקלעי ברן, 3 תמ"ק קרל גוסטאב, 15 רובים, תותח אורליקון 20 מ"מ.

(ב) התפקיד:

הגנת אי תיראן.

(ג) שליטה על הספנות בים אל-עאשק * באמצעות התותח 20 מ"מ, בשיתוף פעולה עם האי-סנפיר.

(ד) מפקד האי תיראן ידע ידיעה מלאה את נוהל זיהוי האניות, ויתקשר עם מפקדת הכוחות בשעת פקוק כלשהו.

ג. אי סנפיר:

(1) הכוח —

1 קצין, 21 בד"א מחיל הספר, 1 מכשיר אלחוט מס' 19, 1 רב"ט חובש, 2 מקלעי ברן, 2 תמ"ק קרל גוסטאב, 16 רובים, 2 תותחי אורליקון 20 מ"מ.

(2) התפקיד:

(א) הגנת אי סנפיר.

(ב) שליטה על הספנות בים אל-עאשק באמצעות תותחי 20 מ"מ, בשיתוף פעולה עם אי תיראן; שליטה על הספנות במעבר הימי שבין אי סנפיר והחוף הסעודי.

(ג) מפקד אי סנפיר ילמד היטב את נוהל זיהוי האניות, ויתקשר עם מפקדת הכוחות בשעת פקוק כלשהו.

* המעבר שבין תיראן וסנפיר.

ד. גזרת ראס-נצראני :

(1) המפקד :

מפקד גדוד 21 חי"ר.

(2) הכוחות :

מפקדת גדוד 21 חי"ר ותחת פיקודה :

2 פלוגות חי"ר ;

2 כיתות מרגמה 81 מ"מ ;

כיתת תותחי נ"ט בני 57 מ"מ ;

2 כיתות מקלע-בינוני אלפא, מגונדת תותחי-

חופים מס' 4 ;

סוללה מגונדה 9 נ"מ החמושה בתותחים בני

3 אינץ' (יחלפו בתותחי 85 מ"מ רוסיים,

מבוקרי מכ"ם) ;

חצי סוללה מגונדה נ"מ מס' 29, החמושה

בתותחים בני 30 מ"מ ;

פלגת בית חולים ;

תחנת קשר ימית.

(3) התפקיד :

(א) הגנת עמדות תותחי החוף בראס-נצראני.

(ב) הקמת נקודות אתראה באל נבק ובאל

אסאוריה (נ"צ 23882).

ה. גזרת שרם אל-שיח :

(1) המפקד :

סמג"ד 21 חי"ר.

(2) הכוחות :

פלוגה מגדוד 21 חי"ר ותחת פיקודה :

2 כיתות מקלע בינוני אלפא ;

כיתת תותחי נ"ט בני 57 מ"מ ;

1 כיתת מרגמות 81 מ"מ ;

גדוד משמר לאומי ;

חצי סוללה נ"מ מגונדת נ"מ מס' 29 ;

סדנה, יחידת אפסנאות ויחידת אספקה, נקודת

תחמושת, פלגת עבודות צבאיות ;

בית-חולים וחוליה כירורגית.

תחנת קשר ימית ;

אנית שמירה (פריגטה).

(3) התפקיד :

(א) הגנת שרם אל-שיח נגד התקפה מה-

יבשה, הים או האוויר.

(ב) הקמת נקודות אתראה ברזיסאת אל-נצר

(נ"צ 229869), ובאל-דגילאת (נ"צ 230872)

ובנקודה 105.

ו. עתודה :

(1) המפקד :

מפקד פלוגת חי"ר מגדוד 21 חי"ר.

(2) הכוחות :

פלוגת חי"ר מוסעת במשאית, מגדוד 21 חי"ר,

ותחת פיקודה :

2 כיתות מקלע בינוני אלפא.

1 כיתת מרגמות 81 מ"מ.

(3) התפקיד :

התקפת כל כוח עויני, שיוצנח מן האויר או

ינחת מהים באזור שבין נבק בצפון, שרם

אל-שיח' בדרום, הים במזרח ושרשרת ההרים

במערב.

8 — תכנית הטעיה :

א — מוצב דמה של כוח בגודל פלוגת חי"ר מוג-

ברת — בנבק.

ב — מוצב דמה של כוח בגודל פלוגת חי"ר מוג-

ברת במרסא אל-עאט.

ג — עמדות דמה לתותחי 6 אינץ', 3 אינץ', ו-30

מ"מ — בגזרת ראס נצראני.

ד — עמדות דמה לתותחי 30 מ"מ — בגזרת שרם

אל-שיח'.

9 — כוחות הים :

א — הכוחות : פריגטה חמושת.

ב — התפקיד :

(1) ביקורת האניות העוברות במפרץ עקבה

בלי אישור מעבר מאת מפקדת הכוחות.

(2) הגנה נגד מטוסית על גזרת שרם אל-

שיח', בשיתוף עם התותחים 30 מ"מ —

במקרה שהאניה תעגון בשרם אל-שיח'.

(3) הטלת מצור על כל כוח, אשר יצליח

לנחות באיי תיראן וסנפיר.

(4) הפקודות שהיא תקבל ממפקדת הכוחות

בשעת הקרב.

10 — כוחות האויר :

א — הכוחות :

(1) טייסת מטוסי-קרב מדגם "פיורי".

(2) טייסות מפציצי-קרב הכפופות לחיל ה-

אויר.

(3) טייסות המפציצים.

(4) כנף התובלה.

ב — התפקידים :

(1) עליונות אוירית בשדה המבצעים.

(2) סיוע בלתי ישיר —

ע"י הפצצת שדות התעופה שישתמש בהם האויב ;

הפצצת נמל אילת ;

ירוט קו התחבורה האוירי מאילת לשרם אל-שיח'.

ניטרול שדה הקרב.

(3) סיוע התקפי ישיר.

עניני מנהלה :

11 — אספקה :

א — מנות צריכה. לכל אנשי הצבא והאזרחים יחולקו מנות שדה, בתוספת השיפורים ה-
באים :

- (1) חלוקת בשר במשך כל ימות החודש — פרט לימי חלוקת מנת חירום.
- (2) חלוקת כדור ויטמין לכל חייל בכל יום.
- (3) חלוקת לימון אחד לכל חייל בכל יום.
- (4) מטבח מרכזי בראס נצראני ובשרם אל-שיח'.

ב — מנות מוצברות :

- (1) מנות חירום (כשיגיעו) ל-1500 איש ל-משך 3 ימים.
- (2) אספקת שימורים ל-2500 איש למשך 21 יום.
- (3) אספקה יבשה ל-2500 איש למשך שנים וחצי חודשים (כמות לחצי חודש מזה — מנופקת).

(4) חלוקת מנות מוצברות תבוצע כדלהלן :—
(א) מנות החירום יחולקו בהגיען לגזרת ראס-נצראני.

(ב) מנות השימורים — למשך 10 ימים יחולקו בראס-נצראני. — למשך 3 חוד-שים יחולקו לנקודות התראה של הגבול, אי תיראן וסנפיר, טאבא, פרעה, ואסט, דהב, ראס-מחמד. יתר אספקת השימורים תוחזק במחסן האספקה בשרם אל-שיח'.
(ג) מנות יבשות — למשך חודש יחולקו בראס נצראני (מנות יבשות לתקופה של חצי חודש כבר נופקו). — למשך 15 יום יחולקו בשרם אל-שיח', למטבח המרכזי. יתר המנות היבשות יתחזקו במחסני האספקה בשרם אל-שיח'.

ג — בשר :

- (1) תקוים אספקה של בשר חי, שישלח באניה מסואץ.
- (2) בשר חי יוחזק באזור, בכמות המספקת ל-40 יום, בכלל זה כמות הצריכה והמלאי.

12 — מים :

א — הכוח :

1000 אנשים בראס נצראני בכלל זה כוחות העתודה.
1000 אנשים בשרם אל-שיח', בכלל זה איי תיראן וסנפיר.

תובלה, גמלים, כבשים, עזים ובית חולים — בכמות השווה ל-500 איש.

ב — החלוקה במוצב :

4 גלונים ליום לאדם, 2 גלונים ליום למכונית — כאשר תהיה אספקת מים ע"י אניות.

3 גלונים ליום לאדם, 2 גלונים ליום למכונית — כאשר לא תגיע אספקת המים ע"י אניות.

ג — המלאי :

- (1) עכשיו מוחזקים 200 מ"ק מים כמלאי ש-אינן לנגוע בו אלא בפקודת מפקדת הכוחות.
- (2) הולך ומוקם מיכל מים בראס-נצראני, בי-קיבול של 100 מ"ק, נוסף למלאי הכללי של 200 מ"ק.

13 — דלק :

א — דלק המבצעים — מנת קו ראשון — בכמו-ניות ; 10 מנות קו שני, לכל המכוניות — באזור.

ב — חלוקת הכמויות המוצברות :

(1) המכוניות המוחזקות בראס נצראני יקבלו מנת קו ראשון ו-2 מנות קו שני — ב-ג'ריקנים.

(2) המכוניות המוחזקות עם כוחות העתודה יקבלו מנת קו ראשון ו-4 מנות קו שני — בג'ריקנים.

(3) יתר היחידות יחזיקו דלק למכוניותיהן לפי תקן הקו הראשון.

(4) יתר מלאי הדלק — לפחות 5 מנות קו שני בחביות והשאר בג'ריקנים — יוחזק ביחידת אספקת שרותי הצבא.

ג — כמות הדלק המוחזק במחסנים אינה צריכה לעלות על מנת 6 חודשים.

14 — תחמושת :

- א — 10 מנות קו תובלה שני — לנשק קל.
- 5 מנות קו תובלה שני — לתותחים ולמרגמות לסוגיהם.
- ב — חלוקת התחמושת בתוך האזור .

15 — שירות רפואי :

- א — גזרת ראס נצראני :
  - 1 — חוליה לטיפול בנפגעי חזה ובשטפידים.
  - 2 — שני אמבולנסים.
  - 3 — יסופת רופא אחד קבוע לעזרה ראשונה (במצב רגיל).
  - 4 — יסופח רופא אחד (מנתח-עוזר) עם הכרות מצב חירום.
  - 5 — פינוי הנפגעים — לשרם אל-שיח' יבוצע בהתאם לתנאי הקרב.

ב — כוחות העתודה :

- (1) אמבולנס אחד עם 1 רב"ט חובש, לעזרה ראשונה.
- (2) הפינוי יבוצע לראס נצראני או לשרם אל-שיח' בהתאם לתנאי הקרב.

ג — גזרת שרם אל-שיח' :

- (1) בית חולים יטפל במקרים דחופים בלבד.
- (2) 2 אמבולנסים רורביים.
- (3) הפינוי יבוצע באניה או באויר משדה תעופה שרם אל-שיח' או שדה תעופה אל-טור.

16 — אחזקה :

- א — סדנת אחזקה לתיקוני שדה של אמצעי תובלה, נשק וציוד טכני — בשרם אל-שיח'.
- ב — מכונית חילוץ בסדנה.
- ג — הפינוי לעורף באמצעות אניות האספקה.
- ד — הסדנה תחזיק חלקי חילוף למשך חודשים לכל הפחות.
- ה — יחידת תותחי החופים תחזיק חלקי חילוף לתותחים ולכונות לפי תקן קו שני בתוך מחסניה — שיסיקו למשך חודש.

17 — כבאים :

- כיתת כבאים ומכונית כיבוי — בשרם אל-שיח'.

18 — דואר :

- חצי כיתת דואר צבאי סוג א' — לשירות האזור.

(*) הפרוט אינו ניתן בזה — המערך.

19 — נשק וציוד :

א — מחלקת שירותי חימוש וציוד תחזיק מלאי באזור.

ב — כמויות המלאי :

(1) אפסנאות ובגדים המספיקים ל-150 איש.

(2) נשק — 5% מתקן הנשק הקל לכל היחידות, דות, כדלקמן : —

- 1 מרגמה 60 מ"מ, 2 אקדחי זיקוקין, 3 אקדחים 9 מ"מ, 1 מקלע ברן, 10 רובים 303, 1 מק"ב אלפא, 5 מק"ב בראונינג, 45 רובים 7.92, 18 תמ"ק קרל גוסטאב, 1 תמ"ק ברטה.

(3) ציוד טכני — 20% מתקן מכשירי אלחוט כדלקמן : —

- 1 מכשיר 100 זוט
- 1 מכשיר אמריקני
- 3 מכשירים מס' 19
- 4 מכשירים מס' 713
- 7 מכשירים 788 (חמישה מהם א' ושנים ב').

(4) חלוקה ממלאי זה תתקיים במקרה של מבצעים או במצב חירום — בפקודת מפקדה זו.

20 — קשר פנימי :

מפקדת הכוחות בג"צ 32798622.

21 — קשר קוי :

א — קשר קוי בין מפקדת הכוחות למרכזית גזרת שרם אל-שיח'.

ב — קשר קוי על עמודים בין מרכזית גזרת שרם אל-שיח' למרכזית גזרת ראס-נצראני.

ג — קשר קוי על הקרקע בין מרכזית גזרת שרם אל-שיח' למרכזית גזרת העתודה, למרכזית גזרת ראס-נצראני, ולנקודת האתראה, מרסא אל-עאט.

ד — קשר קוי ממרכזית גזרת שרם אל-שיח' ליחידות הגזרה.

ה — קשר קוי בין פלוגת חי"ר שרם אל-שיח' לנקודות האתראה בג"צ 105 וברויסאט אל-נאצר.

ו — קשר קוי בין מרכזית ראס-נצראני לנקודות האתראה בבנק ובאסאווירה.

ז — קשר קוי בין מרכזית גזרת עאידה לנקודות האתראה בדג'ילאת ובמרסא מריחה.

22 — קשר אלחוט :

א — קשר אלחוט בין קהיר למפקדת הכוחות בשרם אל-שיח'.

ב — קשר אלחוט משני בין קהיר לגזרת ראס-נצראני.

ג — האמצעים הבאים ישמשו להתקשרות עם קהיר ואלכסנדריה:

(1) תחנת הקשר הימית — אל חדר המלחמה של חיל האויר.

(2) מפקדת חיל הספר — אל מפקדת חיל הספר בג'בל אצפר.

(3) תחנת קשר ימית — לאלכסנדריה ולסואץ.

ד — קשר אלחוט בין מפקדת הכוחות לחולית הקס"א. קשר אלחוט בין מפקדת הכוחות. למפקדת חיל הספר, למפקדת פלוגת שרם

אל-שיח', למפקדת גזרת עאידיה, ולמפקדת גזרת ראס-נצראני.

ה — קשר אלחוט בין מפקדת חיל הספר לבין איי תיראן וסנפיר, ואל נקודות האתראה בטאבא, באי פרעה, בואסט, ובהב.

ו — קשר אלחוט בין מפקדת הכוחות לבין הכוחות הסעודיים ושיח' חמיד (נ"צ 259897).

ז — קשר אלחוט בין מפקדת הכוחות לבין הכוחות הסעודיים בחקל (נ"צ 263015) ותיבוכ (נ"צ 445916).

23 — שעות פתיחת קשר אלחוט יקבעו ע"י קצין קשר, כוחות מפרץ עקבה.

24 — קריאת העזרה : ארום, ארום, ארום.

רס"ן עבד אל-קאדר אברהים עלי עיד, קצין מטה, כוחות מפרץ עקבה

מפקדת איזור מפרץ עקבה

ע/6/סודי/56/2427

תאריך: 5/10/56

תיקון לפקודת מבצע מפרץ עקבה מס' 2

כדלהלן:

התקפת כל כוח תוקפני, שיוצגה מהאויר או ינחת מהים באזור שבין ראס אתאנתור (נ"צ 242740) בצפון, שרם אל-שיח' בדרום, הים במזרח, ושרשרת ההרים במערב. בתנאי ש- תנועת העתודה תהיה לצד צפון לאזור נבק.

5 — בסעיף 9 ב' יש להוסיף:

(5) ביצוע דרישות האספקה לאיי תיראן ו- סנפיר ונקודות האתראה.

(7) הפקודות לאנית השמירה ינתנו ממפקדת הכוחות.

רס"ן עבד אל קאדר אברהים עלי עיד, קצין מטה (1) כוחות מפרץ עקבה

בציון לפקודת מבצע כוחות מפרץ עקבה מס' 2, שניתנה מטעם מפקדה זו, תחת מס' ע/6/סודי/56, מיום 16.9.56, יעשו השינויים הבאים: —

1 — סעיף 2, כוחותינו יש להוסיף: גדוד משמר לאומי יחידת אפסאות.

2 — סעיף 7 א' נקודות האתראה:

יש לבטל את הפסקה (7) הנוגעת לנקודת ראס-מחמד.

3 — סעיף 7 ב' גזרת שרם אל-שיח' פסקה (2) הכוחות:

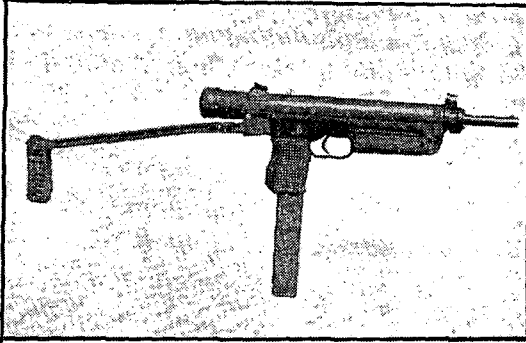
יש למחוק אנית שמירה (פריגטה).

4 — סעיף 7 ה' העתודה פסקה (2) התפקיד יהיה

נ ש ק ה א ו י ב

(תצלומי כלי-הנשק הקלים שנלקחו שלל בסיני, ותכונותיהם)

תת־מקלעים

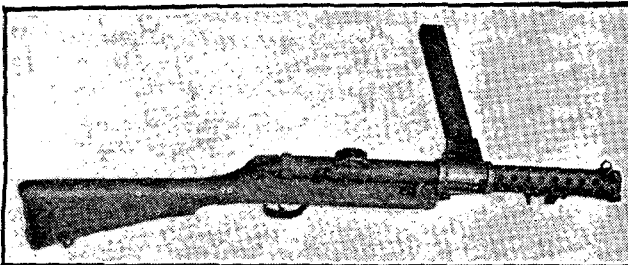
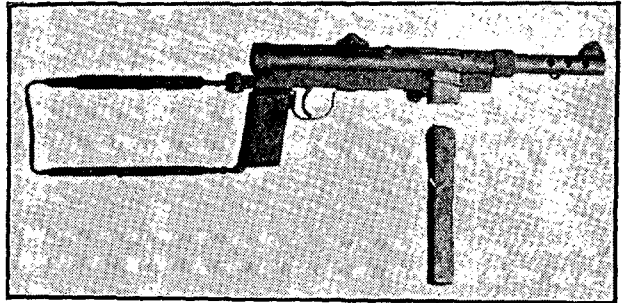

תת מקלע she

ארץ המוצא: צ'כיה
שנת יצור: 1953
קליבר: 9 מ"מ פאראבלום
משקל: כ־3 ק"ג
האורך מלא: — 70 ס"מ
עם קת מקופלת — 45 ס"מ
שיטת פעולה: כובד הסדן
שיטת הזנה: מחסנית, 35 כדור
טוח: יעיל 60—80 מ'
לפי כוונות — 400 מ'

תת מקלע M-45 קרל גוסטב

ארץ המוצא: שבדיה
שנת יצור: 1951
קליבר: 9 מ"מ פאראבלום
משקל: 3,5 ק"ג
האורך: 81 ס"מ
עם קת מקופלת — 55 ס"מ
שיטת פעולה: כובד הסדן
שיטת הזנה: מחסנית, 36 כדור
טוח: יעיל 60—80 מ'
לפי כוונות — 300 מ'

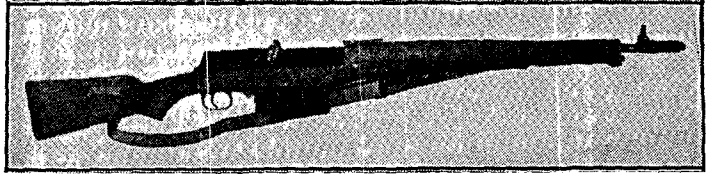
תת מקלע לנצ'סטר Lanchester

ארץ המוצא: בריטניה
שנת יצור: 1941/2
קליבר: 9 מ"מ פאראבלום
משקל: כ־4 ק"ג
אורך: 82 ס"מ
שיטת פעולה: כובד הסדן
שיטת הזנה: מחסנית, 32 כדור
טוח: יעיל 60—80 מ'
לפי כוונות — 600 מ'

רובים חצי-אוטומטיים

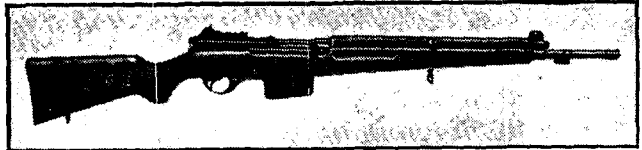
IGAB רובה חצי אוטומטי

ארץ המוצא: שבדיה
 ארץ יצור: מצרים
 שנת יצור: 1956
 קליבר: 7,92 מ"מ מאוזר
 משקל: 4,56 ק"ג
 אורך: 121 ס"מ
 שיטת פעולה: גז ללא מוט
 שיטת הזנה: מחסנית, 10 כדור
 טוח: יעיל — 400—600 מ'
 לפי כוונות — 1000 מ'

F.N. רובה חצי אוטומטי

ארץ המוצא: בלגיה
 מודל: 1940
 שנת יצור: 1949/50
 קליבר: 7,92 מ"מ מאוזר
 משקל: 4,3 ק"ג
 אורך: 110 ס"מ
 שיטת פעולה: גז, עם מוט
 שיטת הזנה: מחסנית, 10 כדור
 טוח: יעיל — 400—600 מ'
 לפי כוונות — 1000 מ'

רובה חצי אוטומטי she

ארץ המוצא: צ'כיה
 שנת יצור: 1954
 קליבר: 7,62 מ"מ קצר
 משקל: 4,6 ק"ג
 אורך: עם כידון מקופל — 100 ס"מ
 עם כידון פתוח — 120 ס"מ
 שיטת פעולה: הדף גזים
 שיטת הזנה: מחסנית, 10 כדור
 טוח: יעיל — 400—600 מ'
 לפי כוונות — 1000 מ'

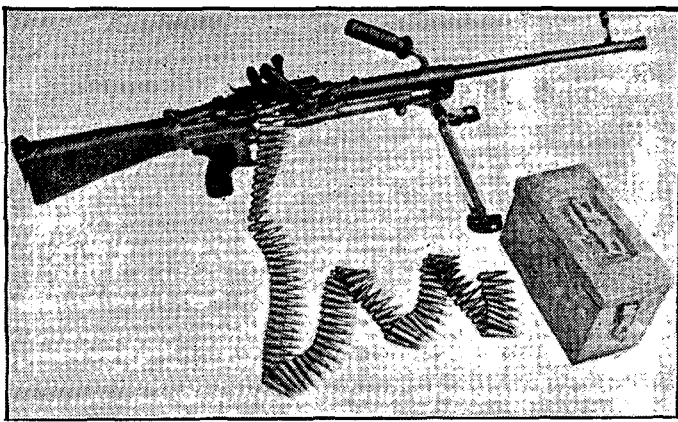

SKS-46 רובה חצי אוטומטי

ארץ המוצא: ברה"מ
 שנת יצור: 1954/5 (?)
 קליבר: 7,65 מ"מ קצר
 משקל: 3,6 ק"ג
 אורך: עם כידון מקופל — 102 ס"מ
 עם כידון פתוח — 127 ס"מ
 שיטת פעולה: גז, עם מוט
 שיטת הזנה: שחלה, 10 כדור
 טוח: יעיל — 400—500 מ'
 לפי כוונות — 1000 מ'

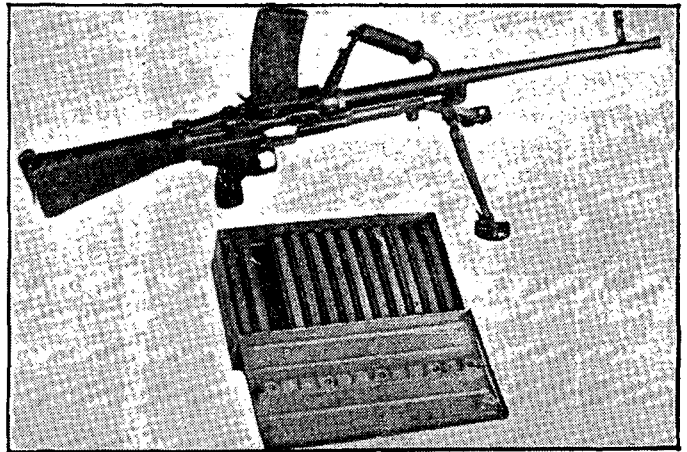

מקלעים קלים

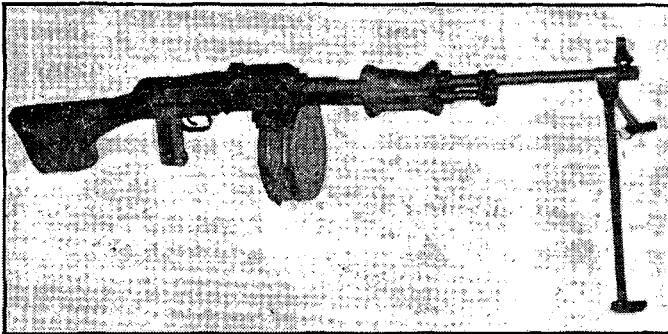
מקלע קל Vz52

ארץ המוצא: צ'כיה
שנת יצור: 1952
קליבר: 7,62 קצר
משקל: 7,8 ק"ג
אורך: 105 ס"מ
שיטת פעולה: גז עם בוכנה
שיטת הזנה: מחסנית, 25 כדור
סרט, 100 כדור
טוח: יעיל — 600—800 מ'
לפי כוונות — 1200 מ'

בתצלום למעלה — המקלע ניזון
ע"י שרשרת.

בתצלום מימין — המקלע ניזון ע"י
מחסנית.

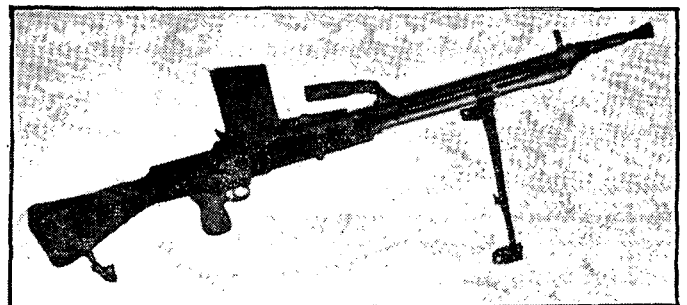

מקלע קל סוביאטי

ארץ המוצא: ברה"מ
שנת יצור: 1952
קליבר: 7,65 קצר
משקל: 6,6 ק"ג
אורך: 105 ס"מ
שיטת הזנה: סרט, 50 כדור
תוף המכיל 2 סרטים
טוח: יעיל — 500—700 מ'
לפי כוונות — 1000 מ'

מקלע קל ברן FAO

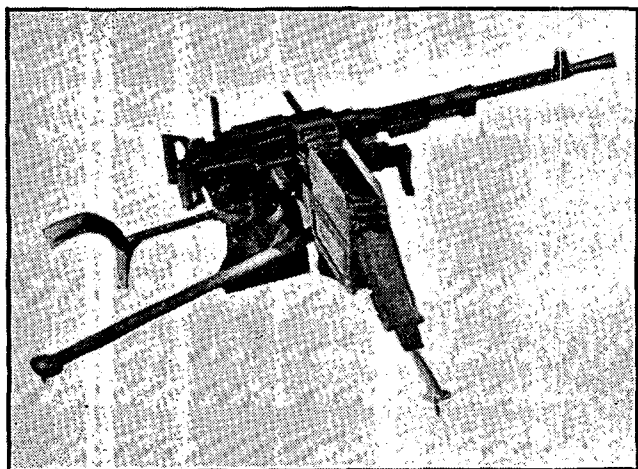
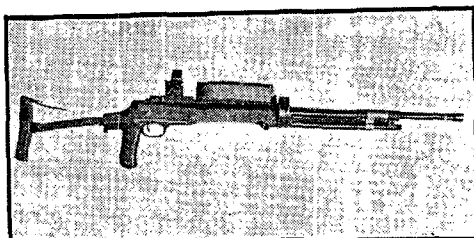
ארץ המוצא: ספרד
שנת יצור: 1954
קליבר: 7,92 מאוצר
משקל: 9 ק"ג
אורך: 117 ס"מ
שיטת פעולה: גז, עם מוט
שיטת הזנה: מחסנית, 30 כדור
טוח: יעיל — 600—800 מ'
לפי כוונות — 1500 מ'

מקלעים בינוניים

מק"ב רק"מ Degtyarev

ארץ מוצא: ברה"מ
 שנת יצור: 1952 (מודל משוכלל)
 קליבר: 7,62 מ"מ, ארוך
 אורך: כ-100 ס"מ
 שיטת פעולה: גז, עם מוט
 קירור: אויר
 שיטת הזנה: חוף, 47 כדור
 טווח: יעיל — 1000 מ'

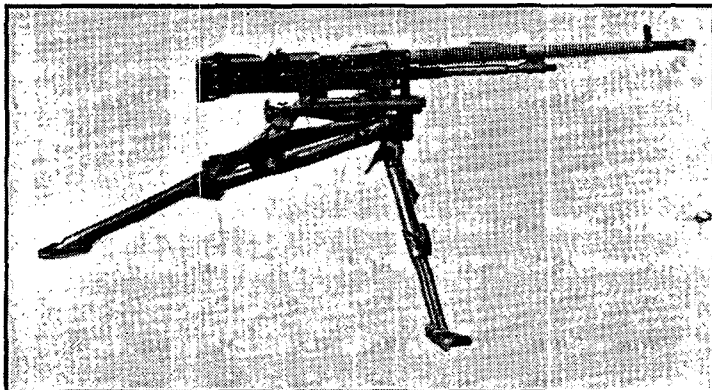
מק"ב רק"מ Goryunov

ארץ מוצא: ברה"מ
 שנת יצור: 1946'8 (מודל משוכלל)
 קליבר: 7,62 מ"מ ארוך
 אורך: III ס"מ
 שיטת פעולה: גז עם בוכנה
 קירור: אויר
 שיטת הזנה: סרט, 200 כדור
 טווח: יעיל — 2300 מ'

בתמונה נראה המק"ב כשהוא מוצב על חצובה מאולתרת

מק"ב ALFA

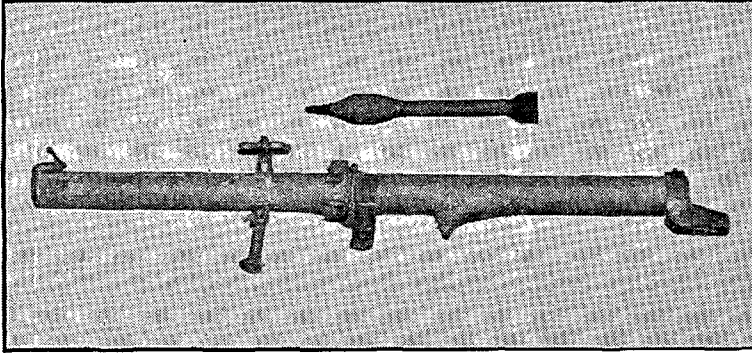
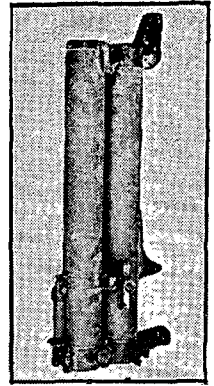
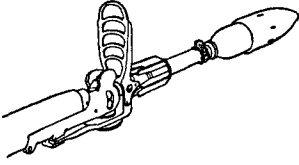
ארץ מוצא: ספרד
 שנת יצור: 1954
 קליבר: 7,92 מאיזר
 אורך: 161 ס"מ
 שיטת פעולה: גז עם בוכנה
 קירור: אויר
 שיטת הזנה: סרט, 100 כדור
 טווח: יעיל — 2500 מ'

כלי־נשק נגד טנקים

רנ"ט ENERGA

ארץ מוצא: בלגיה
שנת יצור: 1950
קליבר הרימון: 75 מ"מ
משקל הרימון: 720 גר'
אורך הרימון: 416 מ"מ
שיטת הפעלה: כדור בליסטי
סוּח: מכסימים 100 מ'
חדירות: 200 מ"מ פלדת שריון

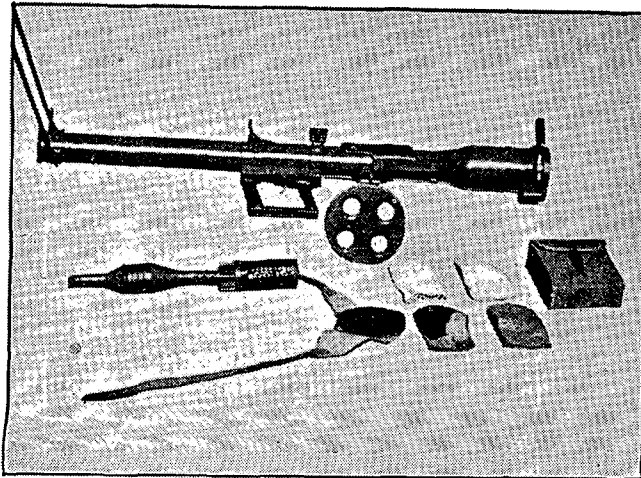
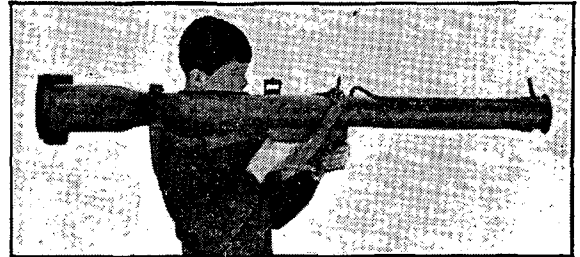

בזוקה Blindicide

ארץ יצור: בלגיה
שנת יצור: 1953/4
קליבר: 83 מ"מ
משקל: 10 ק"ג
אורך מקופלת — 100 ס"מ
מיושרת — 200 ס"מ
שיטת הפעלה: מכנית
סוּח: יציל — 200 מ'
חדירות: 200 מ"מ פלדת שריון

תותח לא־דתע T-21

ארץ יצור: צ'כיה
שנת יצור: 1954 (?)
קליבר: 82 מ"מ
משקל: 19.8 ק"ג
אורך: כ־1.5 מ'
שיטת הפעלה: אלקטרו־מגנטית
סוּח: 600 מ'
חדירות: כ־280 מ"מ פלדת שריון

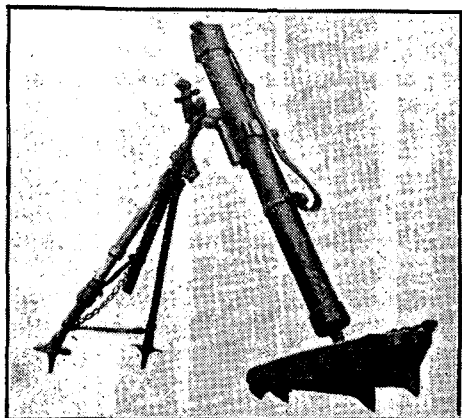
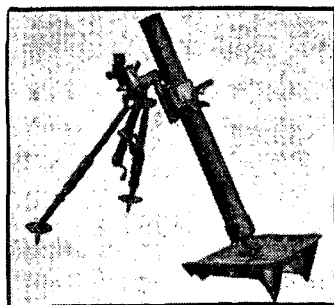
בתמונה למעלה — במצב יריה.

בתמונה משמאל — התותח על מרכב הגרירה, הפגז, תיק כליבו, כפפות ומכתוף.

מרגמות

מרגמה 60 מ"מ Brandt

ארץ יצור: צרפת
 קליבר: 60 מ"מ
 משקל: כ־18.5 ק"ג
 קצב אש: מהירה — 18 פגז בדקה
 רגילה — 9 פגז בדקה
 טוח: פצצה קלה — 1600 מ'
 פצצה כבדה — 600 מ'

מרגמה 81 מ"מ Brandt

ארץ יצור: צרפת
 שנת יצור: 1935
 קליבר: 81 מ"מ
 משקל: כללי — כ־60 ק"ג
 קנה — 19.150 ק"ג
 דורגל — 20.660 ק"ג
 הבסיס — 20.200 ק"ג
 אורך הקנה: 1.25 מ'
 קצב אש: מהירה — 8 פגז בדקה
 רגילה — 18 פגז בדקה
 טוח: 3.6 ק"מ

מרגמה 81 מ"מ Esperanza

ארץ יצור: ספרד
 שנת יצור: 1950 (?)
 קליבר: 81 מ"מ
 משקל: כ־53 ק"ג
 אורך: 100 ס"מ
 קצב אש: מהירה — 18 פגז בדקה
 רגילה — 9 פגז בדקה
 טוח: 2200 מ'

המרגמה נתמכת
 עלידי הצובה

מוקשים נגד אדם

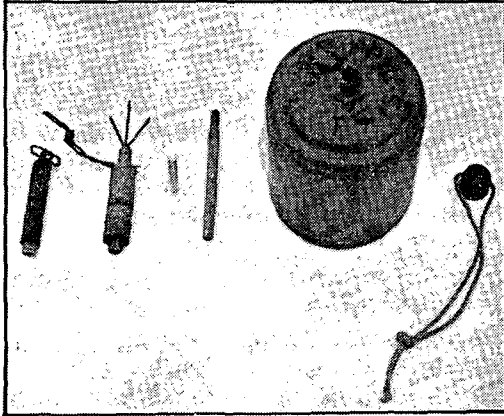

ריסוס: דופן הגוף מורכב משני קירות שביניהם נמצאים 400 רסיסי פלדה.
אריזה: 6 מוקשים בארגו עץ
6 מנגנונים בקופסת קרטון
מנגנון: בעל שלושה משושים,
ניתן להתאים מנגנון משיכה או
ניתוק.

מוקש נ"א (מוקש שרפול) קופץ

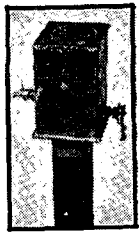
ארץ היצור: ציכיה
צבע: אפוריזתי
מעטפת: פלדה
משקל כללי: 3,2 ק"ג
חנ"מ: 325 גר' ט.ג.ט. פתיחים

בתמונה למעלה משמאל — המוקש עם מצת משיכה.
בתמונה משמאל — מכסה תברוגת המצת, המוקש, עפרון
השהיה, נפץ, מצת הרכנה, מצת משיכה.
בתמונה למעלה מימין — המוקש עם מצת הרכנה.

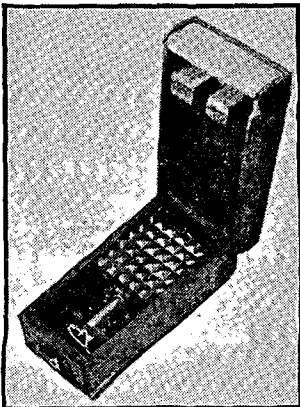
מוקש התראה

ארץ יצור: מצרים
מעטפת: פח
צבע: צבעים שונים: ירוקזיתי, שחור,
צהוב.
משקל כללי: 750 גר'
חומר נפץ: 5 מטעני אבק שריפה שחור,
7 גר' כ"א
זיקוקין: 4 גלילי זיקוקין, 17 גר' כ"א
מנגנון: 2 מצתי פרפר
אריזה: 12 מוקשים בארגו עץ.
הפעלה: ע"י התקלות בתיל ממעיד.

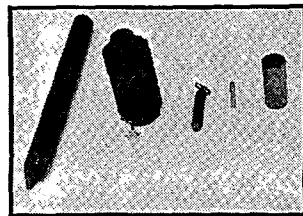
מוקש נעל סימן 2

ארץ יצור: מצרים
מעטפת: עץ
הרימון: כדור יציקה עם חריצים
צבע: שחור
משקל כללי: 2.350 ק"ג
חנ"מ: 300 גר' ט.ג.ט.
מנגנון: מצת לחץ מצרי מס. 2 (פרפר).
אריזה: 6 מוקשים עם מנגנונים במסגרת
עץ
הפעלה: ע"י לחץ של 3 ק"ג על סם הלחץ

מוקש יתר נ"א אז PPMI-SK

רימון: כדור יציקה עם חריצים
צבע: ירוקזיתי כהה
משקל כללי: 1.550 ק"ג
חנ"מ: גליל טן במשקל 75 גר'
מנגנון: מצת משיכה ציכי 1
אריזה: 10 מוקשים, כולל יתדות עץ ותיל
ממעיד, בארגו עץ.
15 מצתים בקופסת קרטון
15 נפצים בקופסת עץ.

מוקשים נגד־רכב

מונ"ר אלימתכתי SACI

ארץ המוצא: איטליה

ארץ היצור: מצרים

צבע: חום עם כתמי הסואה ירוקים

מעטפת: בקליט

משקל כללי: 9 ק"ג

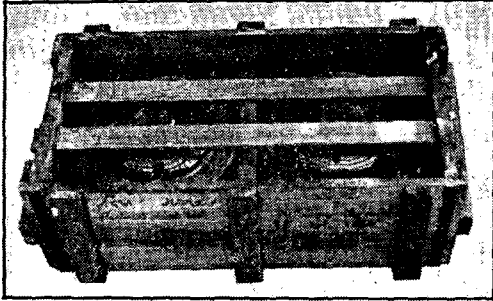
חנ"ם: 7 ק"ג ט.ג.ט.

אריזה: 2 מוקשים בארגז

מנגנון: מיכני (נוקר מתכת במעטפת פלס

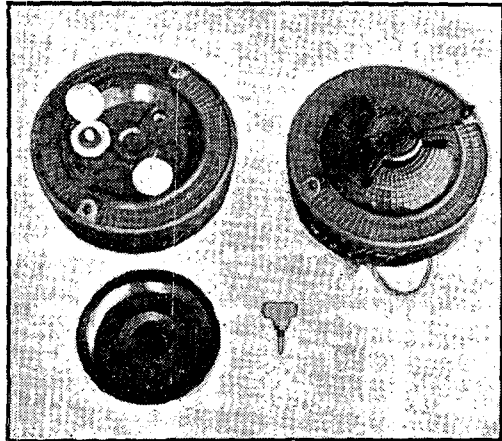
טיח) שלשה מנגנונים במוקש, מופ

עלים בלחץ של 200—300 ק"ג

בתמונה משמאל — 2 מוקשים ארוזים.

בתמונה למטה — מוקש ערוך ולידו מוקש מפורק, כשמנגנון אחד קבוע במקומו, מנגנון שני פתוח ומנגנון שלישי מפורק ומונח ליד מכסה המוקש.

מונ"ר אלימתכתי PT-Mi-Ba

ארץ היצור: צ'כיה

צבע: ירוק־יחתי כהה

מעטפת: בקליט

משקל כללי: 1,750 ק"ג

חנ"ם: 5,8 ק"ג ט.ג.ט. יצוק

טן 0.2 ק"ג (מאיץ בצורת לבנה)

סה"כ — 6 ק"ג

אריזה: 1 מוקש בארגז עץ, ללא מרעום

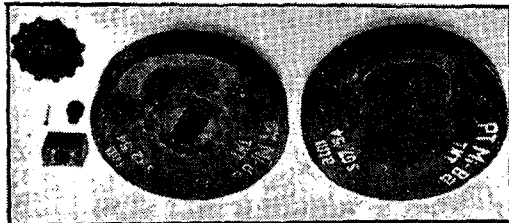
12 מנגנונים בקופסת קרטון

12 נפצים מצוידים בפיקות עץ

מנגנון: מכני (קפיץ מתכת ונוקר מתכת

במעטפת פלסטית)

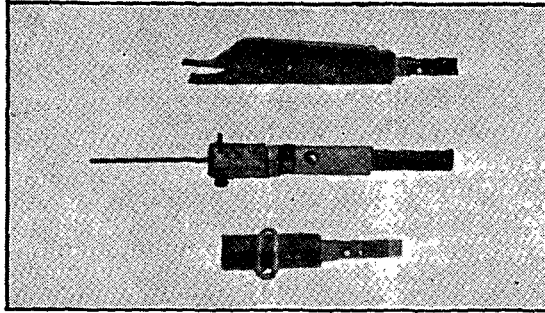
מופעל בלחץ של 25—50 ק"ג.

בתמונה מימין — מוקש מפורק ולידו מאיץ בצורת לבנה, נפץ, מנגנון.

משמאל — מוקש ערוך (במצב הפוך)

מצתים למלכודות פתאים

מצת פריקה

מצת הרכנה

מצת משיכה

מצת משיכה UPM-2

ארץ היצור: יוגוסלביה
 מעטפת: פלסטית
 צבע: חום כהה
 משקל: 15 גר'
 אריזה: 20 מצתים בתוך גליל קרטון חום
 טבול בשעווה. המכסה חתום בזפת.
 הפעלה: ע"י שליפת פין הפרפר בכוח
 של 3 ק"ג.
 ארץ יצור: צ'כיה

מצת ארכנה "אווז"

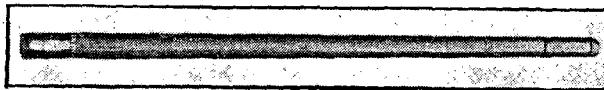
ארץ היצור: יוגוסלביה
 חומר: פליז
 צבע: פליז
 משקל: 47 גר'
 אריזה: 10 מצתים בתוך גליל קרטון חום
 טבול בשעווה. המכסה חתום בזפת.
 הפעלה: ע"י הרכנת המשוש.

מצת פריקה "אודופ"

ארץ יצור: יוגוסלביה,
 חומר: אלומיניום
 צבע: ירוק־ימי כהה,
 משקל: 50 גר'
 אריזה: 2 מצתים בקופסת קרטון, 10
 קופסאות קרטון בקופסת פח.
 הפעלה: ע"י הסרת המשא המונח על
 המצת.

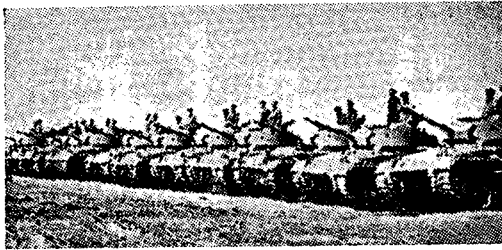
מטען צינור

ארץ היצור: צ'כיה
 קוטר: 70 מ"מ
 אורך: 160 ס"מ
 משקל: 13.2 ק"ג
 חני"מ: 5 ק"ג

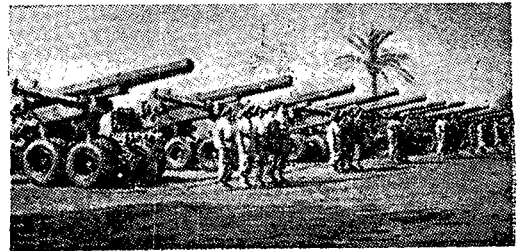

מערכת תקנית כוללת 5 פרקים, חרטום חלול שאורכו 30 ס"מ ורצועת גרירה
 — ארוזים יחד בארגז עץ.
 הפעלה — ע"י מצת משיכה מופעל מרחוק במשיכת חבל; ע"י נפץ ופתיל
 בסחון; ע"י נפץ חשמלי ומקור זרם.

עצמת־חימוש מוגברת לצבא עירק

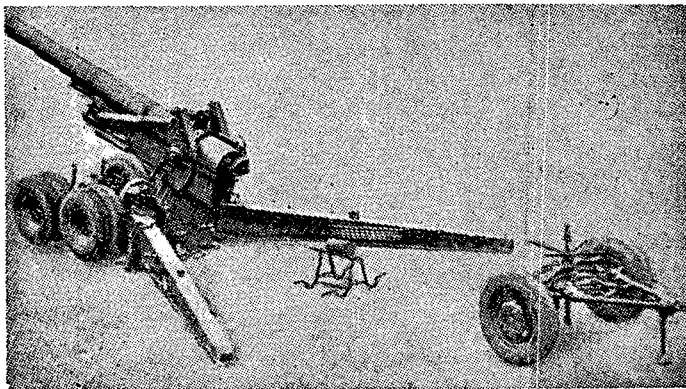

קצב חימושו־מחדש של צבא עירק — נראה כי גובר בהתמדה. חלפו עברו הימים בהם מוסדות אמריקאים דאגו „להרגיע“ את דעת הקהל ע״י ציונים כי הציווד הנשלח לעירק הוא בעיקרו „רק“ ציווד תובלה וקשר (אשר, כידוע, הם הם הקובעים את מצב יכולתו של צבא ארץ־הנהדרים להגיע לזירה ארץ־ישראלית ולפעול בה). עתה, בידיעות המופיעות מדי חודש חודשיים, המדובר הוא ב„נכבדות“ מאלה. הנה, רק לפני חודשים מעטים מאוד נתבשרנו כי אחד החלקים של משלחת נשק מסוים שפורק בצורה בנובמבר אשתקד — היה כלי ירייה יחיד בן 8 אינץ', מתוצרת אמריקה אשר כמותו טרם נמצא בצבאות המזרח התיכון; כנראה שהובא לצורך לימוד הכלי ואימון צוותים ראשוניים. וכבר בימים הראשונים לינואר ש.ז. הוצג במחנה „אר־שיד“ הסמוך לבגדד, לקראת „יום הצבא“ השנתי, לפחות גודל שלם בן 12 כלים של הוביצרים כבדי־משקל ורבי־מחץ אלה.

יום הצבא העירקי השנתי מציינ את יום השנה ליסוד צבא זה (6 בינואר). הפעם הוחג ברוב פאר במסדר צבאי גדול במחנה „אר־שיד“ וחזו בו כ־50 אלף איש (אמנם, פ.מ. מונטגומרי ביטל את נוכחותו בו כנציג הצבא הבריטי). לא כל הכלים שהופגנו במסדר היו מפירותיה האחרונים והמעולים ביותר של הטכניקה הצבאית האמריקאית. הטנק הקל „גני“ צ׳אפִי (M-24) שבצילום הניתן כאן, המשמש בדרך כלל ביחידות טיור משורינות, איננו יכול כמובן להשתוות עם המשכויורשו בצבא ארה״ב „בולדוג ווקר“ (M-41) אשר שמו נודע במוה״ת אשתקד, עם מכירת מספר עשרות טנקים מסוג זה ע״י ארה״ב לטעודיה. אך ישנם ללא־ספק תפקידים בהם ניתן גם כיום להפיק תועלת מ„צ׳אפִי“. כיסוד כוח־השריון משמשים בצבא עירקי טנקים בינוניים־כבדים בריטיים מסוג „צנטוריון“; על משלוחים של טנקי „צנטוריון“ מבריטניה לבצרה אנו מתכש־רים מדי־פעם בעתונות וברדיו.

תכונות זיהוי כלי הקרב החדשים של צבא עירק

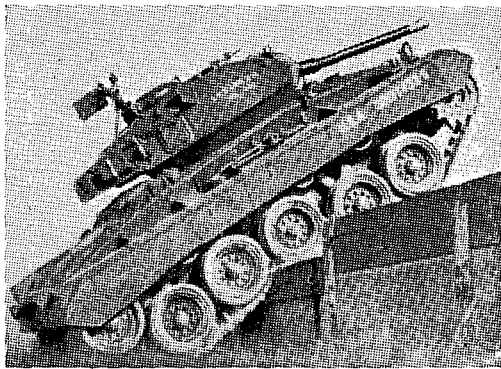

הוביצר דגם M-2

קליבר: 8 אינש (203 מ״מ)
 משקל: 13.800 ק״ג
 מהירות־לוע: 585 מ/ש
 משקל הקליע: 90 ק״ג
 טוח מכסימוס: 17.800 מ'
 קצב ירי: 1 פגז לדקה
 ציווד: 60°
 הגבהה: 2° — עד 65°

טנק בינוני „גנרל צ'אפיי“ Gn. CHAFFEE (M-24)

מידות :

משקל: 20 טון
 אורך: 550 ס"מ
 רוחב: 284 ס"מ
 גובה: 221 ס"מ
 רוחב השרשרת: 40 ס"מ

ניידות :

מהירות מכסימום: 55 קמ"ש (על כביש)
 טווח פעולה: 160 ק"מ (על כביש)
 מעבר תעלה: 240 ס"מ
 מעבר מכשול אנכי: 93 ס"מ
 כושר טיפוס: 60% (30°)
 מרוח קרקע: 45 ס"מ
 זחץ על הקרקע: 0,7 ק"ג/סמ"ר

צות : 4-5 אנשים.

חימוש :

נשק: תותח. קליבר: 75 מ"מ
 זגם: M6

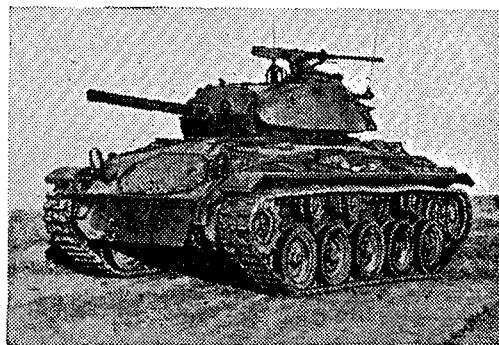
מהירות לוע — ח"ש: 619 מ/שנייה
 ח"ש מנעל: 853 מ/שנייה
 טוחח יעיל — ח"ש: 2000 מ'
 ח"ש מנעל: 500 מ'
 חזירות — בטוח 500 מ' — ח"ש: 80 מ"מ פלדה
 — ח"ש מנעל: 100 מ"מ פלדה
 בטוח 1000 מ' — ח"ש: 70 מ"מ פלדה
 2000 מ' — ח"ש: 58 מ"מ פלדה
 מקלעים — מדגם בראונינג.
 מקביל. קליבר — 0.3 אינטש;
 תובה. קליבר — 0.3 אינטש.
 נ"מ. קליבר — 0.5 אינטש.

תחמושת:

לתותח — 48 פגזים;
 למקלע 0.5 — 420 כדור;
 למקלע 0.3 — 3750 כדור.

שריון :

תוגה	צריח	חזית
25 מ"מ	38 מ"מ	אגפים
25 מ"מ	25 מ"מ	אתור
19 מ"מ	25 מ"מ	תקרה
13 מ"מ	13 מ"מ	רצפה
13 מ"מ	—	

זיהוי

אגפיו מעוגלים ומשופעים. מקבע התותח בולט מן הצריח לכל רוחב חזיתו. חלקו האחורי של הצריח — דמוי ארגז מלבני, ומאחוריו מורכב ארגז כלים וציוד. תקרתו דו שיפועית. בעברו השמאלי של מרכז התקרה — פתח כיפתי.

בנין הגוף

תובה רחבה ונמוכה (יחסית לשרמן) גבוהה במרכז ונוטה בשיפוע קל לפנים ולאחור, חזית שיפועית, אשר במרכזה קבועה טבלת פלדה (מעין מכסה) ב- צורת משושה מאורך.

תרנים

אנטנה (אחת או שתיים) אנכית — על הצריח.

מערכת זחלים ומרכוב

5 גלגלי מרכוב; 3 גלגלי תמך (ברוחים בלתי שוים); גלגל מניע קדמי. שרשרות מכוסות מלמעלה.

חימוש

תותח 75 מ"מ ללא בלם לוע. התותח אינו מזדקר מעבר לגוף הטנק.
 מקלע מקביל — משמאל לתותח.
 מקלע תובה — בצד ימין.
 מקלע נ"מ — על חצובה הקבועה על גבי חלקו האחורי של הצריח, בצידו הימני.

צריח

מורכב במרכז הטנק, על טבעת המורמת מן התובה.

זיהוי רק"ם

נגמ"ש (נושאות-גייסות-משורינת) BTR-152

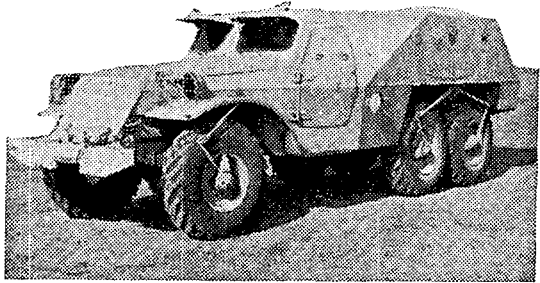
תוצרת סוביאטית

זיהוי הנגמ"ש

מערכת גלגלים

6 גלגלים. מהם — שנים מלפנים, מכוסים עלידי כנפים מעוגלות; ארבעת הגלגלים האחוריים ערוכים בשני צירים ומכוסים מלמעלה ע"י ארגז המכונית. יש ומורכב על הגלגלים מתקן לניפוח אויר (ראה תמונה מימין, ותמונה למטה).

חימוש

מידות :

אורך: 630 ס"מ

רוחב: מלפנים — 210 ס"מ

מאחור — 220 ס"מ

גובה: 290 ס"מ

מרוח קרקע: 65 ס"מ

מקלע בינוני מקורר אויר "גוריונוב" 7,62 מ"מ.

הרכב ממותקן להצבת המקלע על הסיפון (מלפנים או מאחור), וכן באגפים. באגפי ארגז הרכב קבועים אשנבים עגולים, שלושה מכל צד, שורכם אפשר להפעיל את נשקה של כיתת החי"ר המוסעת.

בנין הגוף

מהירות מכסימום :

על כביש — עד 70 קמ"ש

בשטח — עד 40 קמ"ש

תא מנוע משוריין, מכוסה מלפנים בתריס הניתן להסגר מתוך הרכב. יש ולפני תא המנוע מורכב תוף גיריה מכוסה.

בחזית תא הנהג קבועים שני אשנבים מלבניים, הניתנים לסגירה במכסים משוריניים. באגפי התא — שתי דלתות הנפתחות רק מבפנים. הארגז רחב יותר במרכז. ארבע סינותיו העליונות משופעות. בדופן האחורי — דלת כפולה לכניסה ויציאה של החי"ר המוסע, על הדלת השמאלית קבוע גלגל זרזבי. אנשי החי"ר יושבים על ספסלים הקבועים לאורך דפנות הרכב, כשפניהם כלפי מרכז הרכב.

תרנים

חימוש :

מקלע בינוני מקורר-אויר "גוריונוב"

7,62 מ"מ, למטרות קרקע ואויר.

אנטנה (אחת או שתיים) אנכית, קבועה, על דופן ימין של תא הנהג.

* ראה בנשק שלל בחוברת זו, עמ' 68.

קשר :

מכשיר אלחוט גבישי 10-PT-12

מיכלי דלק :

2 מיכלים, 150 ליטר בכל-אחד, המור-

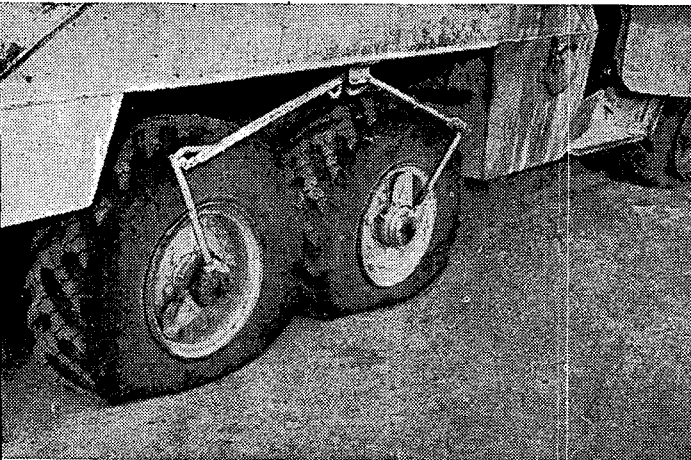
כים מתחת למושב תא הנהג.

צוות :

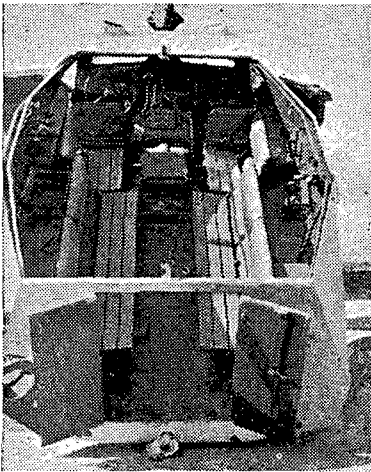
3 אנשים — נהג, קשר, מקלען.

קיבולת :

17 אנשים (בכלל זה — אנשי הצוות).

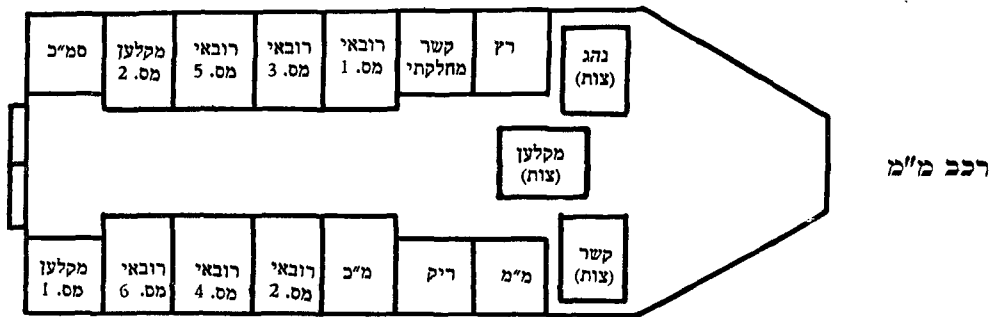
בתצלום — המתקן לניפוח ולהרקת האויר המורכב לעתים על גלגלי הנגמ"ש

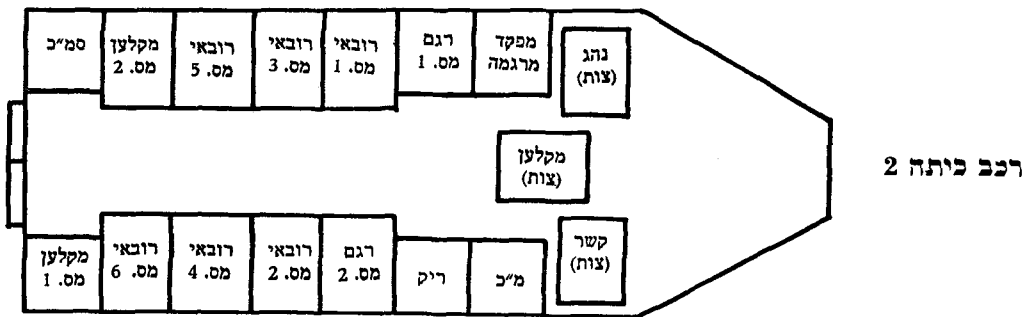
סדר הסעת מחלקת חי"ר

בנגמ"ש BTR-152

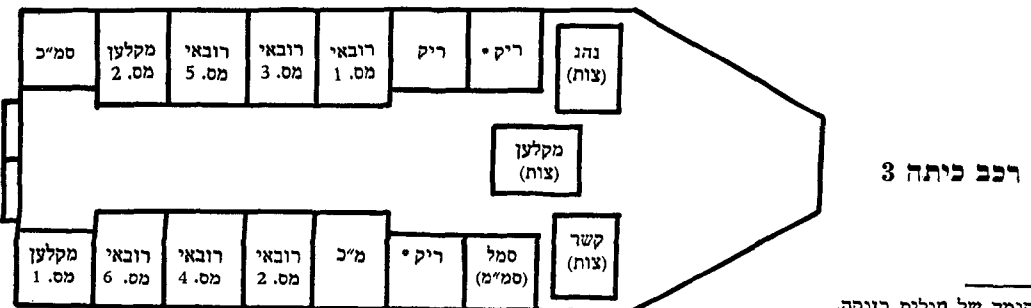
לאחר דיונים ממושכים נקבע בצבא המצרי כי הנגמ"ש נועד להוביל גייסות אל שדה הקרב — עד לנקודה בה מסכנת אש האויב את הרכב. תפישה זו היא המסבירה את סדר העמסת מחלקת חי"ר בנגמ"ש.

רכב מ"מ

רכב ביתה 2

רכב ביתה 3

* מקומה של חוליית בוקה.

לקראת תמורות בכוחות המזוייני של בריטניה

מבלי שתגדלנה הוצאות ההגנה שלה, כי אז חייבים להעריך קיצוצים חמורים בכוחות ובמתקנים „מן הסוג המקובל“.

לבסוף — יהיו אשר יהיו הלקחים הכלליים — אנשים בעלי נקודות-ראות שונות עשויים להסיק מן ההתערבות האנגלו-צרפתית במצרים, בתחילת נובמבר — כולם בוויטהול מאוחדים בדעה כי התערבות זו גילתה חולשה חמורה ביותר בכוננות כוחותיה ה„מקובלים“ של בריטניה, ובניידותם. ה„ערבוביות“ הרבות שאירעו שכנעו אנשים מכל המפלגות, כי בריטניה זוכה לפירות דלים מאוד תמורת הוצאה שנתית של 1500 מליון לירות שטרלינג.

מה תהא הדמות אותה ילבש שידודי-מערכותיה של מדיניות ההגנה הבריטית? לא תהיה אפשרות לומר זאת בודאות בטרם תפרסם הממשלה, באמצע פברואר, את ה„ספר הלבן“ השנתי שלה בענייני הגנה; אולם כבר עתה הולכות ומתבהרות אחדות מזוויות-הגישה מהן ניגשים אל הטיפול בבעיה. ניתן למיין את התחיבויותיה הצבאיות של בריטניה ל- שלושה סוגים:

1. תרומתה לכוח הרתעה גרעיני — במקרה של מלחמה במלוא-ההיקף.
  2. מילוי התחיבויותיה לבנות בריחה בארגון „האמנה הצפון-אטלנטית“ (נאט"ו), בברית-בגדד ובארגון „אמנת דרום-מזרח אסיה“ (סיאט"ו).
  3. שיטור השטחים הקולוניאליים או הקולוניאליים-לשעבר, שבריטניה עדיין נושאת באחריות להגנתם ולקיום הסדר בהם.
- מר דונקאן סאנדיס, מניסטר ההגנה החדש, מבקר עתה בווישנינגטון לשם דיון בראשונה שבבעיות אלו. ממקורות מהימנים מוסרים, כי ככונתו להציע ש- בריטניה תצמצם את נסיונותיה ליצור „משפחת קליעים-מונחים משלה — ובמקום זה תקנה אותם, או תקבלם, מארה"ב. במיוחד, נראה כי יבקש ש-

חיפושי הדרך של בריטניה בתחום הצבאי כיום מוצאים את ביטויים בקטעים הבאים מכתבה מדינית בת-סמך:

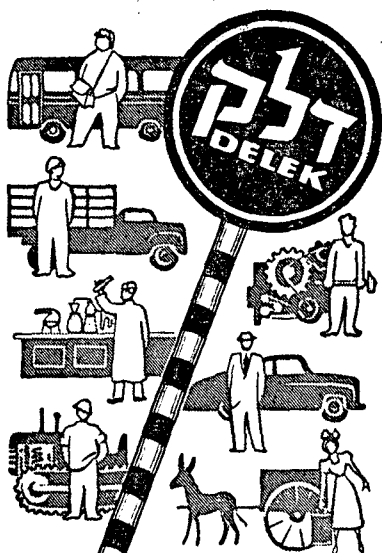
הגדולה בבעיות הניצבות בפני ממשלתו החדשה של מר הארולד מק-מילאן היא בעיית שידוד-ארגונה של תכנית ההגנה של בריטניה, וסיגול התקציב ה-צבאי בהתאם לכך. סוגיית ההגנה מתבלטת בבריטניה תמיד בזמן זה של השנה, כיון שבחודש פברואר מוגשות לפרלמנט הצעות התקציב השנתיות של השירותים המזויינים. אולם בשנה זו יש לנושא וזשיבות מיוחדת בגלל שלוש סיבות. ראשית-כל, ראש הממשלה החדש — שהוא עצמו היה מניסטר ההגנה במשך תקופה קצרה, בשנת 1954/55, לפני שעבר למשרד החוץ ומשם לאוצר — משוכנע כי בריטניה נושאת בעול הגנתי, שמבחינה יחסית הנו כבד בהרבה מזה שנושאות בו בעלות-בריתה, וכי הדרך האחת לחידוש כוחה של כלכלת בריטניה, היא הפחתת משקלו של עול זה. בהופעתו בטלביזיה — הראשונה מאז נעשה ראש ממשלה — אמר מר מק-מילאן בהדגשה: „עלינו לשאת בחלק הוגן (של גטל ההגנה), אך לא ביותר מאשר חלק זה. אנו נודא כי לא נוציא כסף על דברים שאינם דרושים לנו, ועל התחיבויות שאין ביכולתנו לשאת בהן“.

שנית, הוברר לכל אחד בוויטהול — כפי שהוברר למתכננים בפריו ובווישנינגטון — כי מחיר פיתוחה של תכנית הגנה לאומית מאוזנת גדל והולך עם התפתחותם המהירה של כלי-נשק-אטומי קטנים ו-קליעים-מונחים; במלים אחרות — כי הנהיגה לפי קו האסטרטגיה של „הרתעה מודרגת“ (כלומר — פיתוח כלי-נשק גרעיניים ומונחים מסוג כזה, שניתן להשתמש בהם להרתעת תוקפנות מקומית, מבלי להזקק לכוח ההרתעה ה„סופי-האחרון“ של פצצת המימן, ואתה למלחמת עולם שלישית) — כרוכה בהוצאות גדולות בהרבה מכפי שנחזה לפני שנים אחדות, אם מתכונת בריטניה להתחרות בשדה זה

בריטניה תקבל את הקליע קרקע-אוויר "ניקא" דגם "ב", את הקליע הנגד-מטוסי של צי ארה"ב "טאלוס", וכי יוקצה לה חלקה בקליעי "תור", הקליע-הבליסטי האמריקאי החדש ל"טוחי-ביניים". קליע זה הנו בעל טוח מכסימלי של כ-2500 ק"מ, וסבורים כי לשנת 1960 כבר ימצא בייצור.

הבעיה השניה — סיגול התחביויות הברית של בריטניה — מתיחסת בעיקר ל"נאט"ו", כיון של-שירות במסגרת ברית-בגדד וסיאט"ו לא הקצתה בריטניה כוחות מסוימים כלשהם. הממשלה הבריטית כבר הבהירה, כי יש בכונתה להקטין את עצמתן הנוכחית, בת 20.000 איש בערך, של הדיביויות שלה שבגרמניה, ולהעמידן על עצמה בת 10.000 איש בערך — צעד התואם את התפיסה החדשה בדבר החלפת כוח-אדם בכלי-זין אטומיים-טקטיים. האם ניתן להשיג זאת מבלי לשנות-מן-השורש את התכנית של נאט"ו להגנת אירופה המערבית? — דבר זה אינו בגדר הודאי. ולבסוף, קיימת עוד הבעיה הקשה השלישית, אשר בעקבותיה יש להחליט היכן, ובאיזו כמות יש להפחית את חילות-המצב של בריטניה המוצבים מעבר לים, אשר כרגע מרתקים הם כ-65.000 חיילים מתוך צבא בן 385.000 איש.

בנוף. נפט. סוודר. מוזום קל. מוזום כבד. פרטין. שמי סיכה. בנוף. נפט. סוודר. מוזום קל. מוזום כבד. פרטין. שמי סיכה. בנוף.

חברת הדלק הישראלית בע"מ
THE ISRAEL FUEL CORPORATION LTD.

מכתב לקצין מילואים / יש מה לתקן

(סוף מעמ' 46)

שומה עלינו להקדיש מאמץ ער ועקשני לבעור נגעים אלה, ולחרוש עמוק בשדה חינוך המפקדים בנושאים הללו. כי זרע-פורענות צפון בהם, פורענות העוללה לקעקע את אבני השתיית בבנין כוחנו, אותו אנו בונים בויעה ודם של דורות הלוצים ולוחמים. יוסקה, הפלגתי קצת מתחום הפרווה, אולם גם הבעיה חורגת מתחום הבעיות הטכניות השגרתיות ויש לתת עליה את הדעת — ויפה שעה אחת קודם. מפקד-מדריךך לשעבר

הנפש של הזורקים נפשם מנגד בראש אנשיהם כ-דוגמה ומופת, אל מול מקלעים יורקי מות ובינות מוקשים טעוני אבדון, שעה שהם נעמדים פנים אל פנים מול יצרי התפרקות והתפרקות.

חידה היא כיצד החלמיש של דמות המפקד, הי-לוחם הצעיר, שנתגבשה ממיטב הערכים החינוכיים, גמס והיה לדונג בשוך להט הקרב. חידה, שיש לתת את הדעה עליה, באשר היא מלמדת שבשדה הכנות, הכשרתו וחינוכו של המפקד למבחנים שיעמוד ב-פניהם, השארנו שדות בור ומרחב לעשבים שוטים.

דובקה 10

מיבול 1055 * עתה טובה מתמיד!

ספר חטיבת „גבעתי“ נמסר לדפוס

על הפרק עומדת בעית התמונות שצרכות ללוח את הכתוב. ברשות המערכת נמצא מספר גדול של תמונות אולם המבחר עדין אינו עונה על הצרכים.

להלן השערים הפרקים והפרשות החסרים עדין מבחר תמונות מתאים:

שער ראשון — הרקע והגורמים

1. זירת הקרבות (תמונות נוף אופיניות של מרחב הדרום וישוביו).
2. האויב הערבי (תמונות של אנשי חסן סלאמה, טארק בי אל אפריקי, עבד אל ג'אבר אש-שומארי, עבד אל קאדר אל חוסייני).
3. כוחותינו (תמונות גדודים במסדר וכו').

שער שני — לידת החטיבה וצעדיה הראשונים

1. הקמת החטיבה (תמונות ממחנה שרונה, מחנה יונה, ה"רמה" וכו'; תמונות אימונים בקורסים שונים).
2. לעזרת כל מקום נדרש (תמונות התגבורת שנשלחה לירושלים, לנגב, לבן-שמן, לשדה התעופה בלוד, לכפר-אוריה, לגלאון וכו').
3. פריסה במרחב (תמונות ממשות הגדודים בחולון, ב"רמה" בגדרה ומבסיסי הפלוגות בבתים, בבסיס 88, בבאר-יעקב, בבאר-טוביה, בגת, גלאון וכו').

שער שלישי — במרחב תל-אביב

1. בחזית דרום (תמונות, משכונת-התקוה, סלמה וכו').
2. בחזית „חמש“ (תמונות מבתיים, חולון, ג'בליה, תל-אדיש).
3. איים מבודדים (תמונות מכנ'שמן, שדה-התעופה בלוד וכו').

שער רביעי — במרחב הדרום

1. מפעלות גדוד „2“ (תמונות מכרתיה, ערב סוכריה, כפר-אוריה, אבו-שושה, גזר וכו').
2. מפעלות גדוד „3“ (תמונות מפלוגיה, ניצנים, בית-דרס וכו').

שער חמישי — במאבק על עורקי התחבורה

1. במאבק על התחבורה במבואות תל-אביב (תמונות מאבו-כביר, יאזור, דרך הבטחון של מולדת).
2. במאבק על התחבורה לדרום ולנגב (תמונות מלוי שיירות, פיצוץ ביה"ס במע'אר, פעולת „השמר“, פעולות תגמול נגד תחבורה ערבית, עלית ברור-חיל וכו').
3. במאבק על התחבורה לירושלים (תמונות מלוי שיירות, נוטרי המשמר-הנע, מבצע „נחשון“, מבצע „מכבי“, נסיגה מלטרון, העברת שיירות ב"דרך האילות" וכו').

שער שישי — לקראת הפלישה

1. טהור המרחב (תמונות מכיבוש כפרים ערבים והשתלטות על מחנות צבאיים ומשטרות).
2. פינוי אוכלוסיה בלתי לוחמת (תמונות מפינוי ילדי ניצנים, נגבה, כפר-מנחם, גת-גלאון; תמונות מפינוי הר-טוב וכפר-אוריה).
3. הערכות לקראת הפלישה (תמונות ביצור ישובים, הקמת קויהגנה ליד כפר-זרבורג, קבוצת-יבנה, נטעים; תמונות חסימת כבישים וכו').

במידה ומצויים בידך התמונות הנדרשות, אנא שלחם בדואר למערכת „מערכות“ תיבת-דואר 7026 תל-אביב — או סור עמם למערכת.

בהמציאך את התמונות נא ציין על צידן האחורי את הפרטים הבאים:

- א. מהותה של התמונה (היכן צולמה? מתי צולמה? מה מופיע בה? וכו').
- ב. לאיזו כתובת מדויקת יש להחזירה.

לצה"ל

חזק ואמץ!

אבן וסיד

בע"מ

לצה"ל

חזק ואמץ!

שכון עובדים

בע"מ

ברזלית מפעלי מתכת בע"מ

תל-אביב, רחוב רמח"ל 1 תבת דאר 56

מלפונים : משרד 3015, 6933 - ביח"ד 912245

לצה"ל

חזק ואמן!

בנק הפועלים

בע"מ

לצה"ל

חזק ואמן!

סולק בונה

בע"מ

לצה"ל

חזק ואמץ!

שמשון בע"מ

מפעלי מלמ ישראלים

לצה"ל

חזק ואמץ!

הלואה וחסכון זכרון-יעקב

„וולקו מצברים“ בע"מ

הלואה וחסכון יפו — תל-אביב

לצה"ל

חזק ואמץ!

בי"מ „הקדם” בע"מ חיפה
חמרי בנין

„אררט”

חברה לבטוח בע"מ

בנק א"י בריטניה בע"מ

תל-אביב, ירושלים, חיפה, נתניה, לונדון

„אסם” בע"מ

לצה"ל

חזק ואמץ!

„אתא" בע"מ

לצה"ל

חזק ואמין

בנק לשכנתאות לשכון
בע"מ

«שלב»
בע"מ

An advertisement for 'Dobek 10'. On the left is an illustration of a stack of banknotes, with one note showing the number '10'. To the right of the money is the large, bold text 'דובקה 10'. Below this text is a black banner with white text that reads 'מיבול 1055 • נתנה טובה מתמיד!' (Mibul 1055 • Giving good continuously!).

לצה"ל

חזק ואמן!

בנק הפועל המזרחי בע"מ

תל-אביב - ירושלים - חיפה

קפת מלווה „המזרח“ בע"מ

תל אביב, רח' הלל

„בנק המזרחי“

בע"מ

בי"מ מ. שטרן

תל-אביב, דרך פי"ת 13

לצבא הגנה לישראל

חזק ואמן!

א. ויסלפיש בע"מ

יצואן של מוצרי מתכת ישראליים

המגפר" בע"מ

מפרץ חיפה

לצה"ל

חזק ואמן!

„נשר“ בע"מ

מפעלי מלט ישראלים

לצה"ל

חזק ואמץ!

„אסקר“ בע"מ

מפרץ עכו

ביח"ר לצבעים

בתי יציקה

„וולקו“

מפרץ חיפה

לצה"ל

חזק ואמץ!

מרכז תנובה

«נעמן» בע"מ

מפרץ עכו

לצה"ל

חזק ואמץ!

„ארגון" בע"מ

מפעלי צביעה, בני-ברק

ביח"ר לשונים „כתר" בע"מ

בי"מ „מרכז" עליה ו. תל-אביב

חברה לבנין והספקה בע"מ

תל אביב, רח' החשמל

בוק למסחר בע"מ

צמיגים לכל מטרה!

18-LOAD SPECIES
EXTRA HEAVY DUTY

AUTOCRAT
WHITE SIDEWALL

18-WAY
ALL PURPOSE COMMERCIAL

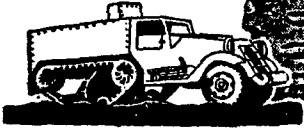

SAFETY

NON DIRECTIONAL
OFF THE ROAD

CROSS COUNTRY

LOW PLATFORM
TRAILER

FRONT WHEEL TRACTOR

מזרח

אליאנס

לצבא הגנה לישראל

חזק ואמן!

צבי סבידסקי ושות'

חברה קבלנית לבנין

דלת - גן

דואר רשמי

**לצבא הגנה לישראל
ולגייסות השריון
בנייהאמוצים של עירנו -
ממגרי רכב פרעה
במערכת סיני**

ברכת חזק ואמץ

מאת

עיריית תל-אביב-יפו

אדר ב' תשי"ז